

Statistiska centralbyrån Statistics Sweden

Offentlig ekonomi

2009

Offentlig ekonomi

Offentlig ekonomi

2009

Public Finances in Sweden 2009

Official Statistics of Sweden
Statistics Sweden
2009

Tidigare publicering	Uppgifter rörande kommunernas finanser har publicerats i serien Sveriges officiella statistik under titeln <i>Kommunernas fattigvård och finanser</i> fr.o.m. 1874–1917, från 1918 under titeln <i>Kommunernas finanser</i> , från 1999 under titeln <i>Den offentliga sektorns finanser</i> , från 2001 under titeln <i>Den offentliga sektorn. Bokslut för verksamhetsåret</i> och från 2006 under titeln <i>Offentlig ekonomi</i> .
Previous publication	Information on municipal finances was published in the Official Statistics of Sweden series under the title <i>Municipal poor relief and finances</i> from 1874 until 1917. From 1918 until 1998 the title used has been <i>Municipal finances</i> , from 1999 under the title <i>General Government Finance</i> , from 2001 under the title <i>Annual accounts for general government sector</i> and from 2006 under the title <i>Public Finances in Sweden</i> .
Producent Producer	SCB, enheten för statistik om offentlig ekonomi Statistics Sweden, Public Finance Statistics Unit SE-701 89 ÖREBRO +46 19 17 60 00 offentlig.ekonomi@scb.se
Förfrågningar Enquiries	Hans Björklund, +46 19 17 64 48 hans.bjorklund@scb.se Johan Norberg, +46 19 17 67 65 johan.norberg@scb.se

Denna publikation är en del av Sveriges officiella statistik (SOS). Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet. Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:
Källa: SCB, *Offentlig ekonomi* 2009.

Den särskilda SOS-logotypen får enligt lag inte användas vid vidarebearbetningar av statistiken.

This publication is a part of the official statistics of Sweden (SOS). It may be used freely and quoted.
When quoting, please state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, *Public Finances in Sweden* 2009.

Use of the particular SOS logotype is prohibited when further processing the statistics.

Omslag/Cover Ateljén SCB
Foto/Photo Mark Markefelt, Pressens Bild

ISSN 1654-1227 (online)
ISSN 1653-5057 (print)
ISBN 978-91-618-1476-3 (print)
URN:NBN:SE:SCB-2009-OE06BR0901_pdf (pdf)

Printed in Sweden

Förord

Årsboken *Offentlig ekonomi 2009* innehåller uppgifter om offentliga sektorn ur både ett ekonomiskt och verksamhetsmässigt perspektiv. Boken finns både i en tryckt version och som webbversion.

Till den offentliga sektorn räknas huvudsakligen de verksamheter och transfereringssystem som staten, kommuner och landsting ansvarar för. Sektorns, såväl som de olika delsektorernas, finansiering och dess utgifter beskrivs.

Boken har utarbetats vid SCB:s enhet för statistik om offentlig ekonomi. Arbetsgruppen bestod av Kaisa Ahola, Hans Björklund, Dan Lundberg, Johan Norberg och Melita Paripovic, men även andra personer vid avdelningen för Nationalräkenskaper har deltagit i arbetet.

Statistiska centralbyrån i februari 2009

Monica Nelson Edberg

Heather Bergdahl

Innehåll

A separate text in English is provided at the end of the publication, on page 169.

Förord	3
Sammanfattning	11
Förkortningar	15
1 Introduktion	17
2 Styrning, struktur och nyttjande	19
Vad är skillnaden mellan offentlig sektor och offentliga myndigheter?	19
Styrning	22
Struktur	23
3 Den offentliga sektorns storlek	27
Den offentliga sektorns andel av BNP	27
Den offentliga sektorns konsumtions- och investeringsandel av BNP	29
Sysselsättningen i den offentliga sektorn	30
Den offentliga sektorns utgifter	32
Den offentliga sektorns inkomster	33
Internationella jämförelser av den offentliga sektorns storlek	34
4 Statsbudgeten och de offentliga finanserna	37
Budgetpropositionen och statsbudgeten	37
Statsskulden	40
Budgetpolitikens mål	43
Internationella krav och jämförelser	46
5 Den offentliga sektorns inkomster	53
Skatter och avgifter	55
Skattekvoten	58
Den kommunala sektorns beskattningsrätt	61
Statsbidrags- och utjämningssystemen	62
6 Den offentliga sektorns utgifter	65
Utgifter för konsumtion	68
Utgifter för investeringar	74
Utgifter för transfereringar	76
Ränteutgifter	79

7 Den statliga sektorns ekonomi och verksamhet.....	81
Årsredovisning för staten.....	81
De statliga myndigheterna.....	83
Ålderspensionssystemet	89
8 Kommunernas ekonomi och verksamhet	95
Strukturella förändringar.....	95
Primärkommunernas ekonomi	96
Verksamheternas kostnader och utveckling.....	99
Kommunalförbund	106
9 Landstingens ekonomi och verksamhet.....	109
Landstingens ekonomi	109
Verksamheternas kostnader och utveckling.....	111
10 Offentligt ägda företag	119
Offentligt ägda företags ekonomi	120
Verksamhet och struktur	122
Tabeller.....	125
Fakta om statistiken.....	155
Publiceringstider – slutliga och preliminära årsuppgifter	155
Tidsserier.....	155
Nationalräkenskaperna	156
Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS.....	159
Räkenskapssammandrag för kommuner och landsting	161
Underlag till statens finansiella sparande.....	163
Referenser.....	165
In English	169
Summary	169
List of tables	171
List of terms.....	172
Sakordsregister, begreppsförklaring	175

Tabellförteckning

1. BNP som olika produktionssektorerers förädlingsvärde, löpande priser. Miljoner kronor	125
2. BNP som olika produktionssektorerers förädlingsvärde, fasta priser. Miljoner kronor	127
3. Sysselsatta i olika sektorer enligt RAMS och NR.....	128
4. Den offentliga sektorns utgifter, konsoliderat, löpande priser. Miljoner kronor	130
5. Den offentliga sektorns inkomster, konsoliderat, löpande priser. Miljoner kronor	131
6. Försörjningsbalans, offentliga myndigheters andel, löpande priser. Miljoner kronor	133
7. Försörjningsbalans, offentliga myndigheters andel, fasta priser. Miljoner kronor	135
8. Den offentliga sektorns storlek i vissa länder. Procent av total BNP i respektive land	137
9. Statsbudgetens inkomster år 2007. Miljoner kronor.....	138
10. Statsbudgetens utgifter m.m., per utgiftsområde år 2007. Miljoner kronor	139
11. Finansiellt sparande enligt EDP (Excessive Deficit Procedure). Procent av BNP	140
12. Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld. Procent av BNP (Maastricht-skulden)	141
13. Offentliga myndigheters konsumtionsutgifter, fördelade på ändamål, löpande priser. Miljoner kronor.....	142
14. Offentliga myndigheters konsumtionsutgifter, fördelade på ändamål, fasta priser. Miljoner kronor.....	144
15. Transfereringar från den offentliga sektorn till hushållen, löpande priser. Miljoner kr.....	146
16 Offentliga fasta bruttoinvesteringar efter ändamål, löpande priser. Miljoner kronor	148
17. Offentliga fasta bruttoinvesteringar efter ändamål, fasta priser. Miljoner kronor	150
18. Kostnader för kommunernas verksamhet, löpande priser. Miljoner kronor	152
19. Landstingens kostnader och intäkter efter område år 2007. Miljoner kronor	153

Diagramförteckning

Inkomster och utgifter år 2007 för delsektorer i offentlig sektor. Miljarder kronor	24
Sysselsatta i den offentliga sektorns olika delar år 2007. Procent	26
Den offentliga sektorns andel av BNP, år 1993–2007. Procent.....	28
Den offentliga sektorns konsumtions- och investeringsandel av BNP år 1993–2007. Procent.....	29
Andel offentligt sysselsatta år 1993–2007. Procent.....	32
Den offentliga sektorns utgifter i relation till BNP år 1993– 2007. Procent.....	33
Den offentliga sektorns inkomster i relation till BNP år 1993– 2007. Procent.....	34
Budgetsaldo år 1990–2007. Miljarder kronor.....	40
Skuldbegrepp för staten och den offentliga sektorn år 2003– 2007 löpande priser. Miljarder kronor	41
Den okonsoliderade statsskuldens utveckling och dess sammansättning år 1970–2008, löpande priser. Miljarder kronor.....	42
Finansiellt sparande i offentlig sektor år 1980–2007, andel av BNP. Procent	45
Den offentliga sektorns inkomster år 1993–2007, löpande priser. Miljarder kronor	53
Inkomster för staten, kommunerna och ålderspensions- systemet år 1993–2007, löpande priser. Miljarder kronor	55
Skattekvoten år 1993–2007. Procent	58
Kommunal skattesats (totalt) åren 1930–2009	62
Den offentliga sektorns totala utgifter år 2006 fördelade på ändamål, löpande priser. Procent.....	67
Den offentliga sektorns utgifter för konsumtion år 2006, fördelade på ändamål. Procent	71
Den offentliga sektorns utgifter för konsumtion fördelade på ändamål, år 1993–2006, fasta priser. Miljarder kronor	72
Den offentliga sektorns utgifter för fasta bruttoinvesteringar år 1993–2007, fasta priser. Miljarder kronor	75
Vissa transfereringar, utveckling år 1993–2007. Miljarder kronor, löpande priser	78

Kommunernas resultat år 2000–2007, löpande priser. Miljarder kronor	96
Kommunernas köp av verksamheter från privatägda företag och organisationer som andel av respektive verksamhets driftkostnad år 1995–2007. Procent.....	97
Kommunkoncernernas resultat år 2000–2007, löpande priser. Miljarder kronor	98
Kostnad och finansiering av kommunernas verksamheter år 2007. Miljarder kronor	99
Kostnad för vissa verksamhetsområden år 1995–2007, löpande priser. Miljarder kronor	100
Kostnader för verksamheter inom utbildningsområdet år 1995–2007, löpande priser. Miljarder kronor	101
Kostnader för omsorg om äldre och funktionshindrade år 2000–2007, löpande priser. Miljarder kronor	105
Fördelning av kostnader för hälso- och sjukvården år 2007. Procent.....	112
Fördelning av nettokostnader för regional utveckling 2007. Procent.....	116

Sammanfattning

Syftet med denna årsbok är att ge en samlad bild av den offentliga sektorns utveckling ur ett makroekonomiskt perspektiv. Vilken avgränsning som används vid beräkningen av den offentliga sektorns ekonomi, likaväl som vilken statistikkälla som statistiken hämtas från, har betydelse för de uppgifter som presenteras. Vid tolkningen av uppgifter om den offentliga sektorns ekonomi måste därför detta beaktas.

Den offentliga sektorns uppgift är att verkställa de beslut som riksdag och regering har fattat. De flesta uppgifterna i offentlig sektor regleras i det som kallas speciallagstiftningen, t.ex. skollagen, hälso- och sjukvårdslagen, socialtjänstlagen, högskolelagen, miljöbalken med flera. Flera av speciallagarna är ramlagar som kompletteras med förordningar och föreskrifter från regering och statliga myndigheter.

Den offentliga sektorn omfattar, enligt nationalräkenskaperna:

- staten (riksdagen, Regeringskansliet och de statliga myndigheterna)
- kommuner, landsting och regioner samt kommunalförbund
- ålderspensionssystemet (tidigare socialförsäkringssystemet)

Den offentliga sektorns storlek

Den offentliga sektorns storlek kan mätas på olika sätt. Ofta anges storleksmåten i relation till bruttonationalprodukten, BNP.

Sammanfattning av olika mått på den offentliga sektorns storlek 2007. Procent

Offentliga myndigheters andel av det totala förädlingsvärdet	18
Den offentliga sektorns konsumtion och investeringar	29
Sysselsatta i offentlig sektor exklusive offentligt ägda företag	30
Sysselsatta i offentlig sektor inklusive offentligt ägda företag	35
Den offentliga sektorns utgifter	50
Den offentliga sektorns inkomster	54

Måtten har satts i relation till BNP även om måtten inte alltid utgör en del av BNP, vilket beskrivs nedan. Antalet sysselsatta är satt i relation till den totala sysselsättningen i Sverige.

Vid internationella jämförelser är det viktigt att beakta att den offentliga sektorn omfattar olika verksamheter i olika länder och att avgränsningar och beräkningar kan ha skett på olika sätt. Men med detta sagt, så kan man ändå säga att Sverige har höga andelar, när det gäller den offentliga sektorns storlek vid en internationell jämförelse.

Statsbudgeten och dess påverkan på statsskulden

I budgetpropositionen presenteras regeringens förslag till statsbudget. Förslaget omfattar bland annat riktlinjer för den ekonomiska politiken samt förslag till budgetpolitiska mål.

Statsbudgeten ska omfatta samtliga inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov. Statsbudgeten visar inkomster och utgifter ur ett statligt perspektiv och avser *inte* att redovisa hela den offentliga sektorns ekonomi.

Ett budgetunderskott medför att staten behöver låna pengar vilket genererar en skuld för staten, statsskulden. Statsskulden växer i regel när det är underskott i statens finanser och minskar de år det är överskott och staten kan amortera.

För att främja trovärdigheten och långsiktigheten i den ekonomiska politiken beslutar riksdagen om ett antal budgetpolitiska mål. De budgetpolitiska målen är sedan 1997 främst inriktade på två övergripande och fleråriga mål, utgiftstaket för staten och den offentliga sektorns finansiella sparande, saldomålet.

Den offentliga sektorns finansiering

Den offentliga sektorn finansieras i huvudsak av medborgarna själva genom de skatter och avgifter som betalas av hushåll och näringsliv. De totala inkomsterna till den offentliga sektorn uppgick 2007 till 1 654 miljarder kronor. Den största delen utgjordes av skatter och sociala avgifter.

Ofta redovisas den offentliga sektorns skatter i ett land som en skattekvot. I allmänhet avses med skattekvoten den totala summan av skatter och lagstadgade avgifter i förhållande till BNP. Förändringar i skattekvoten mellan åren kan således bero både på förändringar i skatte- och avgiftsuttagen och på förändringar i storleken på BNP. Skattekvoten i Sverige var 48,3 procent år 2007, vilket är en minskning jämfört med år 2006, då den var 49,0.

Inkomstkällorna skiljer sig åt för de olika delsektorerna. Den statliga sektorns inkomster består huvudsakligen av produktskatter och socialförsäkringsavgifter medan kommunsektorns huvudsakliga inkomster härrör från direkta skatter, främst kommunala inkomstskatter.

Förutsättningarna för den offentliga verksamheten är mycket olika för olika delar av landet. Det kommunalekonomiska utjämnings-systemet ska försöka skapa likvärdiga möjligheter för kommuner och landsting att tillgodose invånarnas behov av kommunal service oberoende av invånarnas inkomster och andra förhållanden.

Den offentliga sektorns utgifter

Den offentliga sektorns utgifter kan delas upp i konsumtion, transfereringar, investeringar och räntor. Konsumtionen består bland annat av de utgifter sektorn har för löner till anställda och material. Med transferering menas inkomstöverföringar som sker utan att någon motsvarande motprestation krävs. Den offentliga sektorns totala utgifter uppgick till 1 539 miljarder år 2007, en ökning med 37 miljarder jämfört med året innan. Konsumtionen utgjorde drygt 50 procent av utgifterna medan transfereringarna utgjorde nära 40 procent.

De offentliga utgifterna fördelas ofta i grupper med hänsyn till vilka ändamål de går. Ändamålen följer en internationell standard benämnd COFOG. Socialt skydd är det ändamål som kräver de största utgifterna sett till den grövsta indelningsnivån i COFOG-systemet. Skälet till detta är att det sociala skyddet innefattar en stor del av transfereringssystemen.

Den statliga sektorn

Den statliga sektorn är störst om man ser till utgifter och inkomster, bland annat beroende på att staten ansvarar för de stora transfereringssystemen. Statens intäkter uppgick till 1 071 miljarder kronor 2007 medan utgifter uppgick till 960 miljarder kronor.

Den statliga verksamheten utförs i huvudsak av de myndigheter som regeringen har till sin hjälp att styra Sverige. Myndigheterna är av mycket skiftande storlek. Totalt sysselsätter de statliga myndigheterna 219 000 personer enligt statens årsredovisning.

Pensionssystemet består av inkomstpensionen inklusive tilläggspension och premiepensionen. Det är enbart inkomstpensionen som räknas med i den offentliga sektorn.

Kommuner

Kommunernas totala verksamhetskostnader uppgick till 455 miljarder kronor 2007. De största verksamhetsområden är förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg, utbildning samt vård och omsorg. Drygt hälften av alla kostnader är personalkostnader. Kommunernas viktigaste inkomstkälla är skatteintäkterna, som finansierar ca 70 procent av verksamhetskostnaderna. År 2007 fanns cirka 830 000 personer sysselsatta i kommunerna.

Landsting och regioner

Landstingens och regionernas verksamhet brukar delas upp i två delar, hälso- och sjukvård samt regional utveckling. De totala verksamhetskostnader uppgick till 223 miljarder år 2007. Kostnaderna för hälso- och sjukvård utgör den dominerande andelen av verksamhetskostnaderna.

Personalkostnaderna utgör närmare hälften av de totala kostnaderna. Skatte- och statsbidragsintäkterna finansierar cirka 90 procent av verksamhetskostnaderna medan inkomster som exempelvis patientavgifter och andra avgifter finansierar endast en liten del, knappt 3 procent. År 2007 var 250 000 personer sysselsatta i landstingssektorn.

Offentligt ägda företag

De offentligt ägda företagen, som producerar varor och tjänster för en marknad, räknas inte till den offentliga sektorn utan till näringslivet i nationalräkenskaperna. De offentligt ägda företagen står för drygt 7 procent av de sysselsatta i näringslivet.

Teckenförklaringar

–	Noll	Zero
0	Mindre än 0,5	Less than 0.5
0,0	Mindre än 0,05	Less than 0.05
..	Uppgift inte tillgänglig eller för osäker för att anges	Data not available
.	Uppgift kan inte förekomma	Not applicable
*	Preliminär uppgift	Provisional figure

Förkortningar

AP-fonder	Allmänna pensionsfonder
BNI	Bruttonationalinkomst
BNP	Bruttonationalprodukt
COFOG	Classification of the Functions of Government
EC	European Community
EDP	Excessive Deficit Procedure
EG	Europeiska gemenskapen
ENS	Europeiska nationalräkenskapssystemet
ESV	Ekonomistyrningsverket
EU	Europeiska unionen
Eurostat	Europeiska unionens statistikorgan
HSL	Hälsö- och sjukvårdslagen
HSV	Högskoleverket
IMF	Internationella valutafonden
KI	Konjunkturinstitutet
LASS	Lag om assistansersättning
LSS	Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade
MSCIWorld	Morgan Stanley Capital International världsindex
NR	Nationalräkenskaper
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development
PPM	Premiepensionsmyndigheten
RAMS	Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik
RS	Räkenskapssammandrag
SCB	Statistiska centralbyrån
SNI	Standard för svensk näringsgrensindelning
SoL	Socialtjänstlagen

1 Introduktion

Olika definitioner och datakällor förekommer

Den offentliga sektorn kan definieras på olika sätt och dess storlek kan mätas med olika måttstockar. Vilken avgränsning som används vid beräkningen av den offentliga sektorns ekonomi är betydelsefull för de uppgifter som presenteras.

De uppgifter som redovisas här bygger på statistik från olika källor, vilket medför skillnader i beräkningssätt och uppgifter. För att förklara varför presenterade uppgifter inte alltid är jämförbara ger vi förklaringar och definitioner för de specifika termer och begrepp som används dels i samband med tabeller och diagram, dels i avsnittet *Sakordsregister, begreppsförklaringar*.

De svenska nationalräkenskaperna (NR), som utgör underlag för prognoser och bedömningar av den ekonomiska politiken, följer en detaljerad definition enligt Europeiska rådets förordning (EG 2223/96).

Olika perspektiv redovisas

De första kapitlen (kapitel 2–4) ger en översiktlig bild av vad den offentliga sektorn omfattar i olika sammanhang, hur den styrs och hur den avgränsas från andra samhällssektorer. Statsbudgeten och dess centrala begrepp samt de ekonomiska transaktionerna med EU beskrivs också.

I kapitel 5 och 6 beskrivs den ekonomiska aktiviteten i stort i den offentliga sektorn, huvudsakligen med utgångspunkt från NR. Beskrivningar görs bland annat av de skatte- och bidragssystem som finansierar den offentliga sektorn, kopplat till de utgifter sektorn har för exempelvis hälso- och sjukvård och utbildning.

I kapitel 7–10 redovisas ekonomin för de olika verksamheterna i den offentliga sektorns olika delar, staten, kommunerna och landstingen samt även de offentligt ägda företagen.

Boken avslutas med en tabellbilaga samt fakta om statistiken, referenslista, sammanfattning på engelska och ett sakordsregister.

Läsanvisningar

- Kommunsektorn (den kommunala sektorn, kommunala verksamheter) omfattar både kommuner (primärkommuner) och landsting (landstingskommuner) samt kommunalförbund. Med termen landsting avses landsting och regioner, dvs. även Västra Götalandsregionen och Region Skåne ingår.
- Det är de senaste tillgängliga uppgifterna som presenteras med angivande av referensår. I vissa fall är uppgiften preliminär, och kan komma att revideras. Både tidsserier i fasta priser och löpande priser förekommer.
- Ord och uttryck som närmare förklaras i avsnittet *Sakordsregister, begreppsförklaringar* är understrukna i texten. I webbversionen kommer man direkt till förklaringen genom att klicka på ordet.
- Avrundningar av belopp medför att ett angivet summabelopp inte alltid stämmer med en summering av de ingående delbeloppen.
- Använda förkortningar redovisas och förklaras i avsnittet *Förkortningar*.

2 Styrning, struktur och nyttjande

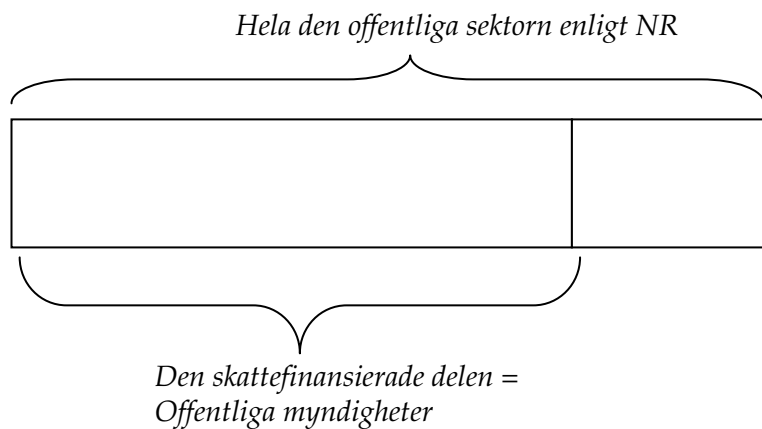
I detta kapitel ger vi en kort bakgrund till hur begreppet "den offentliga sektorn" kan förstås, och vad sektorn omfattar. Här beskriver vi också översiktligt ansvarsfördelning och styrning av verksamheter i den offentliga sektorn.

Vad som ska ingå i den offentliga sektorn och vilka verksamheter som ska omfattas bestäms ytterst av medborgarna i politiska val. Det är ändå inte möjligt att entydigt avgränsa den offentliga sektorn från andra samhällssektorer. Såväl vilka uppgifter som tilldelats den offentliga sektorn som hur samhället organiserats för att utföra dessa uppgifter varierar över tiden. Den offentliga sektorn kan således avgränsas och definieras på olika sätt. Nedan redogör vi översiktligt för de definitioner som oftast förekommer i den officiella statistiken.

Vad är skillnaden mellan offentlig sektor och offentliga myndigheter?

I nationalräkenskaperna (NR) bestäms sektortillhörigheten genom att enheter med liknande förutsättningar förs samman. Den offentliga sektorn är ett något vidare begrepp än offentliga myndigheter och omfattar offentligt ägda enheter som är "icke-marknadsproducenter". Med andra ord studeras i begreppet offentlig sektor hela sektorn, både den del som är skattefinansierad och den del som delvis finansieras med taxor och avgifter. Om man studerar de offentliga myndigheterna studeras endast den del av verksamheten som är skattefinansierad.

Den offentliga sektorn indelas i tre delsektorer: den statliga sektorn (Riksdagen, Regeringskansliet och de statliga myndigheterna), den kommunala sektorn (kommuner, landsting och regioner samt kommunalförbund) samt ålderspensionssystemet som i NR benämns socialförsäkringssektorn eftersom fler delar av socialförsäkringsystemen tidigare ingick i sektorn.

Offentligt ägda företag som drivs under marknadsmässiga former ingår vare sig i den offentliga sektorn eller i offentliga myndigheter i NR-systemet.

Fördjupning kring sektorsavgränsning**Offentliga myndigheter**

Till offentliga myndigheter räknas verksamhet som är "övrig icke-marknadsproduktion" och som till största delen är skattefinansierad. Övrig icke marknadsproduktion omfattar produktion som tillhandahålls gratis eller till priser som inte är ekonomiskt signifikanta. De verksamheter som sköts av kommunen eller landstinget som t.ex. renhållning, vatten och energi, och som huvudsakligen är finansierade av taxor och avgifter, räknas i detta sammanhang till näringslivet och inte till myndigheten eftersom deras varor och tjänster är till salu på en marknad.

Offentlig sektor

Offentlig sektor är ett vidare begrepp än offentliga myndigheter. Förutom de skattefinansierade verksamheterna ingår även den del som finansieras huvudsakligen av taxor och avgifter. Det kan, som nämnts ovan, exempelvis vara renhållning, vatten och energi. Med andra ord räknas hela kommuner, hela landsting och hela statliga enheter till begreppet offentlig sektor.

I NR används för det mesta begreppet offentliga myndigheter, men för till exempel finansiellt sparande så används begreppet offentlig sektor.

De offentligt ägda bolagen räknas huvudsakligen till näringslivet i NR eftersom de producerar för en marknad. De ingår med andra ord *inte* i vare sig begreppet offentlig myndighet eller i begreppet offentlig sektor.

Övriga sektorer

Företagssektorn svarar för produktion av marknadsförda varor och tjänster. Till företagssektorn/näringslivet räknas marknadsproducenter samt producenter för egen slutlig användning. Även ideella organisationer, stiftelser, ekonomiska föreningar och liknande kan räknas till företagssektorn om de producerar för en marknad.

Hushållssektorn omfattas av alla fysiska personer, såväl enskilda som grupper av individer (t.ex. hushållens ideella organisationer och stiftelser).

Styrning

Den offentliga sektorns uppgift är ytterst att verkställa de beslut som riksdag och regering och de kommunala politiska organen har fattat och att informera de politiska instanserna om hur väl detta har lyckats. Riksdag och regering bestämmer ramarna för verksamheten, dvs. vilka uppgifter den offentliga sektorn har skyldighet att utföra och vilka uppgifter som får utföras. Den offentliga sektorns verksamheter regleras således av lagar och förordningar.

De flesta av uppgifterna i offentlig sektor regleras i det som kallas speciallagstiftningen, t.ex. socialtjänstlagen (2001:453), hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), skollagen (1985:1100), miljöbalken (1998:808) och högskolelagen (1992:1434). Lagarna kan ha olika karaktär; dels skyldighetslagar som innebär att kommuner och landsting måste tillhandahålla vissa tjänster, t.ex. hälso- och sjukvårdslagen, dels rättighetslagar som ger invånaren rätt att kräva tjänster av kommunen, t.ex. socialtjänstlagen. Flera av speciallagarna är ramlagar som kompletteras av förordningar och föreskrifter från regering och statliga myndigheter.

Det kommunala självstyret

Enligt regeringsformen ska folkstyrelse förverkligas genom kommunalt självstyre. Kommunalt självstyre innebär att det ska finnas en självständig och, inom vissa ramar, fri bestämmanderätt för kommuner och landsting att organisera sin verksamhet. Kommuner och landsting har också rätt att ta ut skatt för skötseln av sina uppgifter.

Enligt kommunallagen (1992) får kommuner och landsting själva ta hand om angelägenheter av allmänt intresse. Det gäller sådant som har anknytning till kommunens eller landstingets område. En kommun kan normalt inte åta sig uppgifter som staten eller en annan kommun eller landsting ansvarar för. Det är heller inte tillåtet för en kommun att bedriva vinstsyftande näringsverksamhet.

Från regelstyrning till resultatstyrning

Under 1990-talet övergick den tidigare detaljerade regelstyrningen av de offentliga verksamheterna till vad som brukar benämnas resultatstyrning. Riksdag och regering sätter de ekonomiska ramarna för verksamheterna och följer upp och utvärderar hur målen har uppnåtts. Via statsbudgeten fördelas medel till olika uppgifter som den offentliga sektorn har att fullgöra. Denna styrning har utvecklats och förstärkts de senaste decennierna med början under 1990-

talets senare hälft med omläggningen av budgetprocessen och införandet av tydliga budgetpolitiska mål och ramar.

I samband med statsbidragsreformen 1993 infördes den kommunala finansieringsprincipen. Principen är inte lagfäst men riksdagen har godkänt den. Den innebär i stora drag att om staten beslutar om åtgärder som direkt tar sikte på den kommunala verksamheten så ska de ekonomiska effekterna neutraliseras genom reglering av statsbidragen.

Medlemskapet i EU ställer krav på landets ekonomi

Medlemskapet i EU ställer också vissa krav på de offentliga finanserna. Enligt EG-fördraget och Stabilitets- och tillväxtpakten ska alla länder sträva efter att ha balans eller överskott i sina offentliga finanser sett över en konjunkturcykel samt uppnå målen för bruttoskulden i enlighet med EU:s konvergenskrav.

Struktur

Den offentliga sektorns inriktning på olika uppgifter har utvecklats från vad som brukar kallas nattväktarstatens minimum av uppgifter, huvudsakligen rättsväsende och försvar, till det moderna samhällets uppbyggnad med inkomstomfördelande transfereringar och stora insatser vad gäller skola, vård och omsorg.

Enligt regeringsformen (SFS 1974:152) är det ytterst riksdagen som har ansvaret för den offentliga verksamheten och för det politiska beslutsfattandet – såväl inom finanspolitiken som inom övriga politikområden. Uppgiftsfördelningen mellan staten, landstingen och kommunerna är både en principiell och en praktisk fråga, och samhällsutvecklingen gör att uppgiftsfördelningen mellan delar av den offentliga sektorn varierar över tid.

De verksamheter och tjänster som tillhandahålls av den offentliga sektorn brukar delas in i:

- kollektiva nyttigheter; dvs. tjänster som försvar och polisväsende, statlig förvaltning med mera.
- individuella nyttigheter; dvs. tjänster som utbildning, omsorg, hälso- och sjukvård med mera.

De flesta kollektiva nyttigheterna ingår i statens ansvar. Fram till mitten av 1950-talet svarade också staten för större delen av den offentliga verksamheten. I takt med att de individuella nyttigheterna

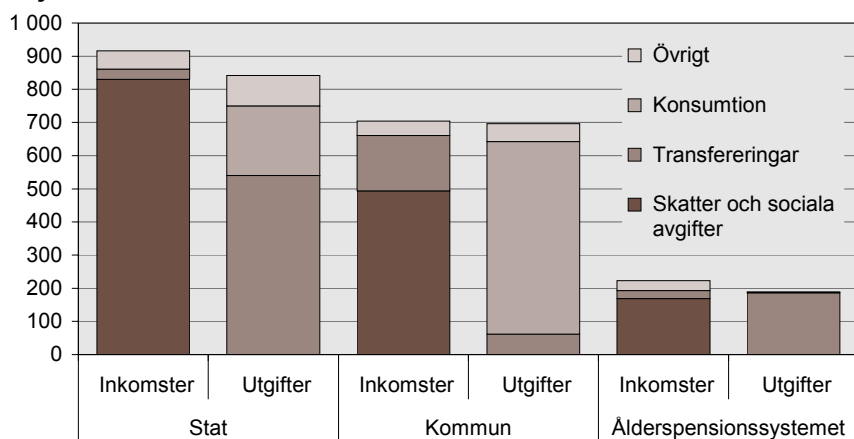
byggdes ut kom en allt större del av ansvaret att ligga på kommun- och landstingsnivå.

En central princip vid uppgiftsfördelningen i den svenska förvaltningsmodellen är att ansvaret för verksamheterna och besluten ska ligga så nära de människor som berörs av besluten som möjligt. Decentraliseringen gör det möjligt att anpassa verksamheten efter de lokala förutsättningar som råder.

Den offentliga sektorns delsektorer...

Den offentliga sektorn delas, som tidigare nämnts, in i tre delsektorer. Delsektorerna är den statliga sektorn, kommunsektorn (primärkommuner och landsting) samt ålderspensionssystemet.

Inkomster och utgifter år 2007 för delsektorer i offentlig sektor. Miljarder kronor

Uppgifterna är inte konsoliderade, vilket innebär att utgifter respektive inkomster för delsektorerna inte kan adderas till hela den offentliga sektorns utgifter/inkomster.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Den statliga sektorn är störst sett till både inkomster och utgifter, vilket beror på att de stora transfereringssystemen hör till denna sektor.

Under 1990-talet skedde omfattande strukturomvandlingar i samhället. Dels ändrades ansvarsförhållandet mellan de olika delsektorerna, dels bidrog EU-medlemskapet till ytterligare förändringar av den svenska förvaltningsmodellen. Avregleringar och liberalisering samt bolagiseringar av statlig och kommunal verksamhet ledde till förändringar av den offentliga sektorns struktur.

... och dess verksamheter

Till skillnad från den klassificering av utförda tjänster och produkter efter ändamål som används i NR så redovisar staten, kommunerna och landstingen vanligen sina aktiviteter efter de verksamheter som svarar mot de olika ansvarsområdena i förvaltningen. Verksamheterna bildar tillsammans verksamhetsområden som t.ex. utbildning, hälso- och sjukvård, vård och omsorg, kultur och fritid, infrastruktur och affärsverksamhet.

Ansvarsområden

Staten: Lagstiftning, rikets styrelse och central förvaltning, skatteuppbörd, utrikespolitik, EU-frågor, invandring, flyktingar och integration, försvar, polis- och rättsväsende, ekonomisk trygghet, högre utbildning och forskning, kulturfrågor, arbetsmarknad, näringsliv, jordbruk och skogsbruk, statliga affärsverk och statligt ägda bolag.

Primärkommuner: Social omsorg, utbildning inklusive förskoleverksamhet, plan- och byggfrågor, miljö- och hälsoskydd, renhållning, avfallshantering, vatten och avlopp, räddningstjänst, civilförsvar, biblioteksverksamhet, bostäder, regional kollektiv trafik samt vissa frivilliga uppgifter som fritid och kultur, teknisk service m.m. och kommunägda företag.

Landsting och regioner: Hälso- och sjukvård, tandvård, kollektivtrafik, regional utveckling samt frivilliga uppgifter inom kultur, utbildning, turism och landstingsägda företag.

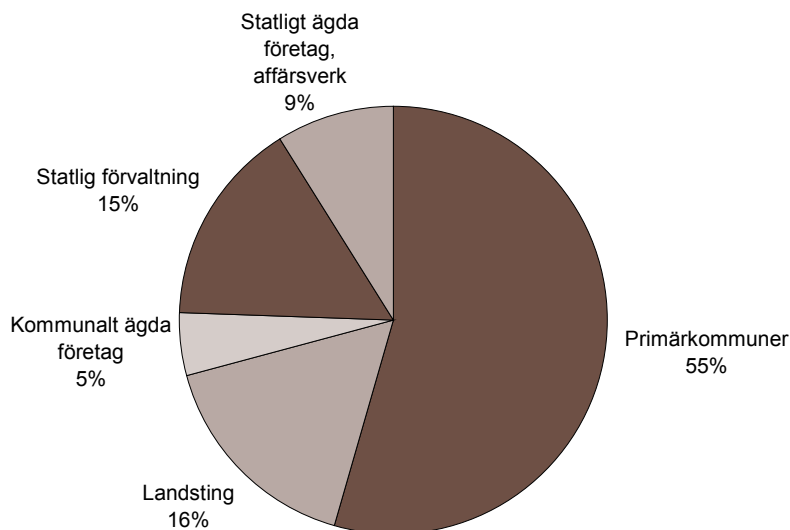
Alderspensionssystemet: Inkomstpensionssystemet och premiepensionssystemet.

Från mitten av 1990-talet har det blivit vanligare att själva utförandet sköts av alternativa utförare, som till exempel privata företag eller ideella organisationer. Ansvaret för verksamheten ligger dock kvar hos offentliga myndigheter som köper dessa tjänster.

De offentligt ägda bolagens ekonomi och verksamhet redovisas i NR i huvudsak tillsammans med övriga företags aktiviteter eftersom de producerar för en marknad. Den offentliga ägaren har ändå ett avgörande inflytande på den verksamhet som bedrivs. De offentligt ägda bolagen kan ur den synpunkten också sägas ingå i den offentliga sektorn i en vid bemärkelse.

Antalet sysselsatta i den offentliga sektorn inklusive offentligt ägda företag och affärsverk har legat ganska konstant sedan år 1997. År 2007 fanns 1,5 miljoner sysselsatta i offentliga sektorn varav drygt 200 000 personer kunde hänföras till offentligt ägda företag och affärsverk.

Sysselsatta i den offentliga sektorns olika delar år 2007. Procent

Källa: SCB, Registerbaserad sysselsättningsstatistik, RAMS

De sysselsatta i primärkommuner och landsting inklusive de kommunalt ägda företagen svarade tillsammans för tre fjärdedelar av antalet sysselsatta i offentlig sektor. Över hälften av alla anställda inom offentlig sektor jobbade inom primärkommunerna.

Lästips:

Eklund, Klas. *Vår ekonomi*. Stockholm 2007

Ringqvist, Margareta. *Om den offentliga sektorn*. Göteborg 1996

SCB. *Standard för institutionell sektorindelning 2000, Standard för indelning efter ägarkontroll 2000*. Meddelande i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik. 2001:2

Statens offentliga utredningar. *Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft, Ansvarskommitténs slutbetänkande*. SOU 2007:10

3 Den offentliga sektorns storlek

I detta kapitel presenterar vi de vanligaste sätten att mäta storleken på den offentliga sektorn. Dessutom redovisas och diskuteras några jämförelser mellan olika länders storlek på den offentliga sektorn.

Den offentliga sektorns storlek kan mätas på olika sätt. Storleken kan t.ex. anges genom att man mäter antalet sysselsatta, förädlingsvärdet, den offentliga konsumtionen, den offentliga sektorns inkomster eller utgifter.

De olika måtten har vart och ett sina förtjänster, men det finns också reservationer mot dem. Vilket mått som passar bäst beror på sammanhanget. Ofta kan det vara mest informativt att redovisa mer än ett mått. I det följande redovisas några av de vanligaste måtten på den offentliga sektorns storlek, tillsammans med de reservationer som har gjorts mot respektive mått.

Sammanfattning av olika mått på den offentliga sektorns storlek 2007. Procent

Offentliga myndigheters andel av det totala förädlingsvärdet	18
Den offentliga sektorns konsumtion och investeringar	29
Sysselsatta i offentlig sektor exklusive offentligt ägda företag	30
Sysselsatta i offentlig sektor inklusive offentligt ägda företag	35
Den offentliga sektorns utgifter	50
Den offentliga sektorns inkomster	54

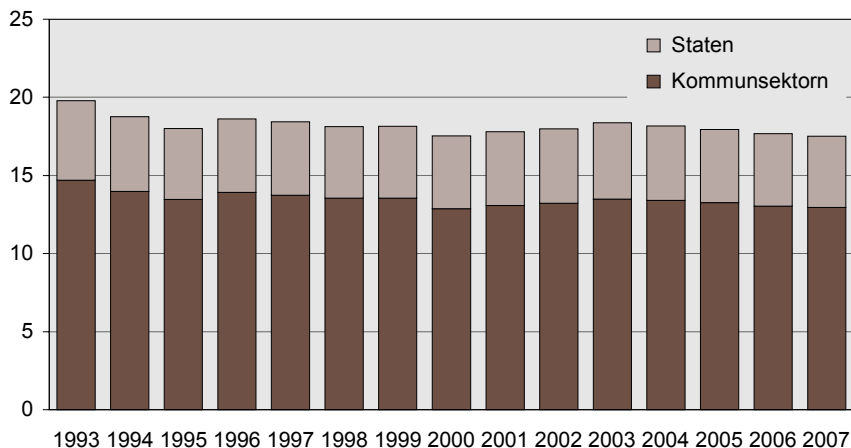
Måtten har satts i relation till BNP även om måtten inte alltid utgör en del av BNP, vilket beskrivs nedan. Antalet sysselsatta är satt i relation till den totala sysselsättningen i Sverige.

Den offentliga sektorns andel av BNP

En del av BNP produceras av offentliga myndigheter. BNP är en summering av förädlingsvärdet över samtliga sektorer och branscher. Offentliga myndigheters förädlingsvärde är lika med sektorns bidrag till BNP. Detta bidrag har legat runt 18 procent under de senaste åren enligt nationalräkenskaperna (NR). Den offentliga sektorns bidrag till BNP består dels av kollektiva tjänster som

försvar och rättsväsende, dels av individuella tjänster som sjukvård, barnomsorg och utbildning.

Den offentliga sektorns andel av BNP, år 1993–2007. Procent

Uppgifterna avser egentligen offentliga myndigheter, dvs. verksamheter som till mer än 50 procent finansieras av taxor och avgifter har räknats bort.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

NR avgränsar den offentliga sektorn till att omfatta i princip enbart de offentliga myndigheterna. Affärsverksamhet som bedrivs under offentligt ägande är inte medräknat. Detta innebär bland annat att statliga affärsverk som Sjöfartsverket och Luftfartsverket inte kommer med och inte heller offentligt ägda bolag som Posten och Vattenfall. Dessa verksamheter ingår i NR som en del av näringslivet. I NR saknas en redovisning av hur stor andel som den offentligt ägda affärsverksamheten står för. Förädlingsvärdet för dessa verksamheter motsvarar enligt SCB:s företagsstatistik 8,5 procent av näringslivet. Den offentliga sektorns andel av BNP skulle, enligt denna statistik, öka från 18 procent av BNP till cirka 25 procent om de offentligt ägda företagen och affärsverken räknades in.

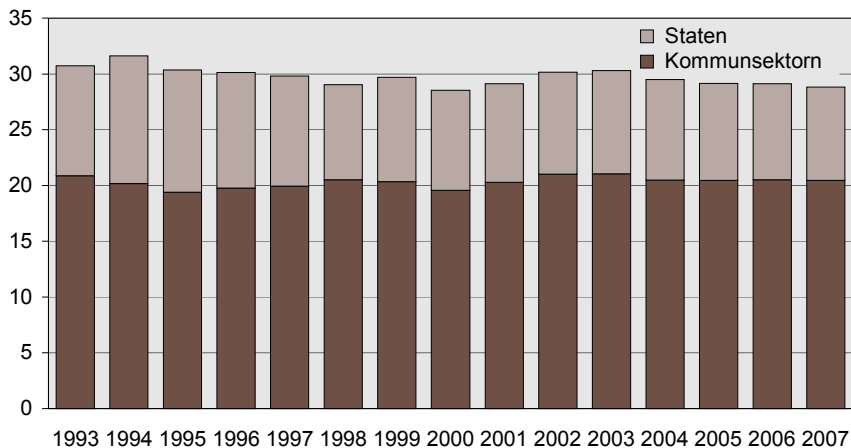
En annan aspekt som kan vara värd att nämna är att de offentliga myndigheternas bidrag till BNP beräknas på ett annorlunda sätt än vad som är fallet när det gäller näringslivets bidrag till BNP. Näringslivets produktion värderas och prissätts på en marknad, vilket inte är fallet med myndigheternas produktion. Medan näringslivets produktion således kan beräknas från intäktssidan, så beräknas de offentliga myndigheternas produktion i löpande priser från kostnadssidan i form av utbetalda löner och kollektiva avgifter med tillägg för kapitalförslitning.

Det har blivit allt vanligare att den offentliga sektorn köper in verksamheter från näringslivet eller ideella organisationer, men att verksamheterna fortsätter att vara offentligt finansierade. Detta gör att förädlingsvärdet för dessa verksamheter hamnar i näringslivet och inte i de finansierande offentliga myndigheterna. Sett över tid så påverkas därför den offentliga sektorns bidrag till BNP av detta förhållande.

Den offentliga sektorns konsumtions- och investeringsandel av BNP

Ett annat sätt att mäta den offentliga sektorns omfattning är att utgå från försörjningsbalansen och sätta sektorns konsumtion och investeringar i relation till BNP. Försörjningsbalansen består av en tillgångssida med summan av BNP och import. Denna tillgångssida motsvaras av en användningssida med konsumtion, investeringar och export.

Den offentliga sektorns konsumtions- och investeringsandel av BNP år 1993–2007. Procent

Uppgifterna avser egentligen offentliga myndigheter, dvs. verksamheter som till mer än 50 procent finansieras av taxor och avgifter har räknats bort.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

Den offentliga sektorns konsumtion och investeringar som andel av BNP har varit ganska oförändrad under tidsperioden. År 1994 var andelen som högst med 32 procent, medan andelen de senaste åren legat på 29 procent.

Konsumtion och investeringar bör inte påverkas på samma sätt som förädlingsvärdet av att den offentliga sektorn köper in verksamheter från näringslivet eller ideella organisationer, eftersom köp av verksamhet ingår i den offentliga sektorns konsumtionsutgifter.

Sysselsättningen i den offentliga sektorn

Ett vanligt sätt att mäta den offentliga sektorns storlek är att sätta sysselsatta i sektorn i relation till totalt antal sysselsatta. Detta kan göras på olika sätt och med olika källor beroende på syftet med redovisningen. Sysselsättningsstatistik från SCB:s urvalsundersökningar som arbetskraftsundersökningen (AKU) ger mer aktuella uppgifter men den tillåter inte samma detaljerade redovisning för olika grupper som den registerbaserade sysselsättningsstatistiken (RAMS) som används i vår redovisning nedan.

Sysselsättningsstatistik

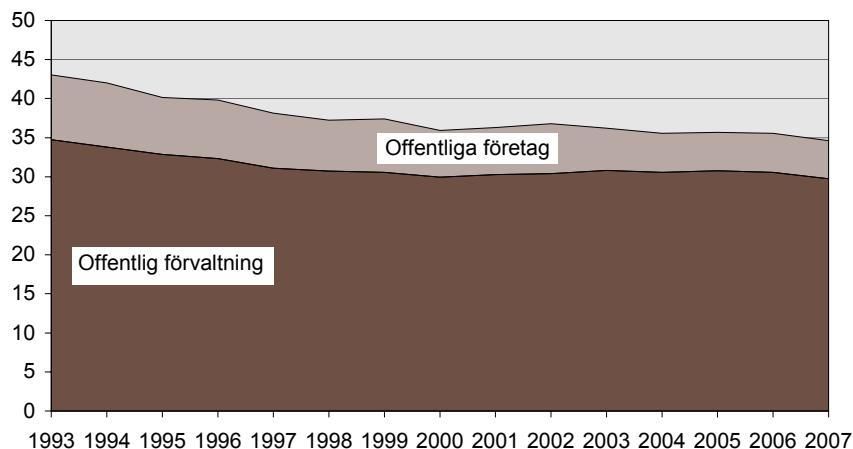
Definitionen av sysselsatta i NR avviker något från definitionen i RAMS. Den viktigaste skillnaden är att NR ska mäta sysselsättningen som ett genomsnitt under året medan RAMS har en mättidpunkt, nämligen november månad respektive år.

Antal och andel sysselsatta av totalt antal sysselsatta enligt RAMS år 2007. Procent och antal

	Procent	Antal
NR		
Staten	5,2	236 200
Kommuner och landsting	24,7	1 113 400
<i>Summa offentliga myndigheter</i>	29,9	1 349 600
Hushållens ideella organisationer	2,5	112 900
Näringsliv	67,6	3 056 500
Summa hela ekonomin	100	4 519 000
RAMS		
Staten	5,2	230 482
Kommuner	18,8	827 758
Landsting	5,7	250 302
Övriga offentliga institutioner	0,0	1 084
<i>Summa offentlig förvaltning</i>	29,7	1 309 626
Statliga affärsverk	0,1	5 438
Statligt ägda företag och organisationer	3,0	131 033
Kommunalt ägda företag och organisationer	1,8	78 022
<i>Summa offentligt ägda företag</i>	4,9	214 493
Aktiebolag, ej offentligt ägda	53,0	2 330 591
Övriga företag, ej offentligt ägda	8,4	371 148
Övriga organisationer	4,0	175 268
Summa hela ekonomin	100	4 401 126

Källa: SCB, Nationalräkenskaper och Registerbaserad sysselsättningsstatistik (RAMS)

Enligt RAMS var andelen sysselsatta 30 procent i offentlig förvaltning. Om de statliga affärsverken och statligt och kommunalt ägda företag inkluderas uppgår andelen offentligt anställda till 35 procent.

Andel offentligt sysselsatta år 1993–2007. Procent

Med företag avses i diagrammet statligt eller kommunalt ägda affärsverk och bolag.

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS

Andelen sysselsatta minskade i den offentliga sektorn under åren 1993–2000, varefter andelen legat runt 36–37 procent för att år 2007 vara nere i 35 procent (inklusive offentligt ägda bolag och affärsverk). Minskningen beror både på att antalet sysselsatta i den offentliga sektorn har minskat och på att antalet sysselsatta i andra sektorer har ökat.

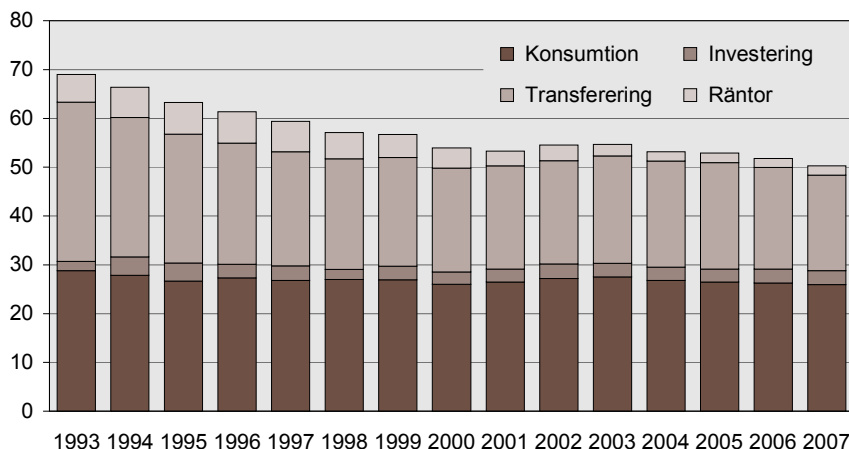
Även andelen sysselsatta påverkas av förhållandet att verksamheter köps in från näringslivet eller ideella organisationer i allt större utsträckning. Detta är en del av förklaringen till att andelen sysselsatta minskar över tiden.

Den offentliga sektorns utgifter

Den offentliga sektorns storlek kan också mätas genom att dess utgifter sätts i relation till BNP. En distinktion görs mellan å ena sidan den offentliga sektorns utgifter för konsumtion och investeringar och å andra sidan transfereringar och räntor. Konsumtion och investeringar avser då utgifter för sektorns egna verksamhet.

Det är egentligen tveksamt att sätta de offentliga utgifterna i relation till BNP, eftersom transfereringar och räntor inte utgör en del av BNP. Men tillvägagångssättet är ändå etablerat, t.ex. i internationella sammanhang, när det gäller att få ett mått på den offentliga sektorns storlek.

Den offentliga sektorns utgifter i relation till BNP år 1993–2007. Procent

Uppgifterna avser egentligen offentliga myndigheter, dvs. verksamheter som till mer än 50 procent finansieras av taxor och avgifter har räknats bort.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

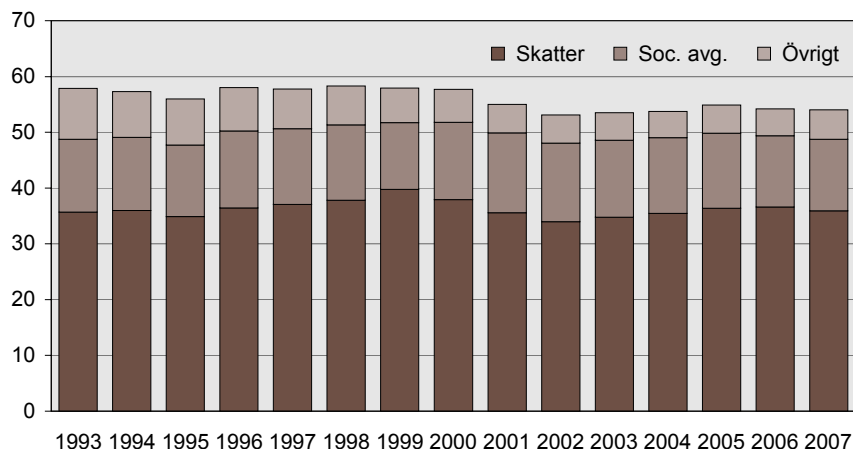
Det kan noteras att utgiftsandelen av BNP har sjunkit i förhållande till krisåren i början av 1990-talet. Andelen är år 2007 nere i 50 procent i relation till BNP, efter att ha legat på 69 procent år 1993. Huvuddelen av minskningen härrör från transfereringarna, men ränteutgifterna har också minskat under perioden. Summan av konsumtionen och investeringarna ligger däremot kvar på ungefär samma nivå som på 90-talet, dvs. cirka 30 procent.

Den offentliga sektorns utgifter redovisas utförligare i kapitel 6.

Den offentliga sektorns inkomster

Även den offentliga sektorns inkomster kan relateras till BNP, med samma reservation som för utgifterna. Skatteinkomsterna är t.ex. inte enbart avsedda för förbrukning inom den offentliga sektorn, utan en stor del betalas tillbaka till andra sektorer genom transfereringssystemen.

Merparten av inkomsterna kommer från skatter och socialförsäkringsavgifter. Dessa svarade år 2007 för 90 procent av den offentliga sektorns inkomster. Övriga inkomster innehåller bland annat ränteintäkter och utdelningar från statliga bolag och affärsverk.

**Den offentliga sektorns inkomster i relation till BNP år 1993–2007.
Procent**

Uppgifterna avser egentligen offentliga myndigheter, dvs. verksamheter som till mer än 50 procent finansieras av taxor och avgifter har räknats bort.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Inkomsterna i relation till BNP har inte varierat mellan åren i lika stor utsträckning som vad utgifterna har gjort. Andelen var som högst 58 procent under 90-talet och som lägst 2002 med 53 procent. År 2007 var andelen 54 procent.

Den offentliga sektorns inkomster redovisas utförligare i kapitel 5.

Internationella jämförelser av den offentliga sektorns storlek

Det är svårt, för att inte säga omöjligt, att hitta uppgifter som på ett helt jämförbart sätt visar hur stor andel som den offentliga sektorn svarar för i olika länder. Det beror på att sektorn är uppbyggd på skilda sätt i olika länder. Det finns exempelvis skillnader i hur skattesystem fungerar. I Sverige är många transfereringar skattepliktiga. I andra länder kan dessa transfereringar vara skattefria. Om en person betalar skatt på sjukersättningen, så blir såväl den offentliga sektorns inkomster som utgifter större än om sjukersättningen är skattefri. Till detta kan läggas att olika möjligheter till skatteavdrag, t.ex. kan skatteavdrag för försörjningsbördan finnas istället för barnbidrag, och olika sätt att finansiera verksamheter kan skilja sig starkt mellan olika länder, vilket också kan påverka den offentliga sektorns storlek och försvåra jämförbarheten. Till exempel kan sjukvårdskostnader finansieras helt eller delvis med privata försäkringssystem. Även

utbildningskostnader kan finansieras på annat sätt än genom den offentliga sektorn.

Den offentliga sektorns storlek i vissa länder år 2007. Relation i procent till BNP

	Förädlings- värde	Konsum- tion	Utgifter	Inkomster
Sverige	18	26	53	56
Danmark	18	26	51	55
Finland	15	21	47	53
Island	17	25	43	48
Norge	14	20	41	59
Frankrike	16	23	52	50
Storbritannien	12	21	44	42
Tyskland	8	18	44	44
EU-25	12	20	46	45
Japan ¹	9	18	36	35
USA	11	16	37	35

1) Uppgifter från 2006.

Källa: Eurostat för EU-länder, OECD för övriga länder. Andelarna för Sverige är beräknade på ett annat sätt här och i tabell 8 jämfört med hur de är beräknade i övrigt i detta kapitel.

Trots dessa svårigheter att jämföra olika länder publiceras ändå uppgifter av olika internationella organ. EU:s statistikkontor *Eurostat* publicerar t.ex. uppgifter om medlemsländerna. I princip kan sägas att möjligheterna till jämförelser är beroende av hur lika eller olika samhällssystemen är i de länder som ska jämföras. Det går därför ganska bra att jämföra Sverige med de övriga nordiska länderna. Möjligheterna blir sedan sämre ju längre ifrån det svenska samhällssystemet som de olika länderna befinner sig.

Den offentliga sektorns förädlingsvärde är lika med sektorns bidrag till BNP. Sektorns bidrag till BNP är högst i Sverige och Danmark. Men till exempel Frankrike ligger också relativt högt. Tyskland har det lägsta förädlingsvärdet i förhållande till BNP inom EU. Det ligger på nästan samma nivå som Japans. En förklaring till de stora skillnaderna mellan länderna kan vara att verksamheter utförs inom den offentliga sektorn i vissa länder, medan samma verksamheter utförs av företag eller ideella organisationer i andra länder.

Norge ligger högst när det gäller den offentliga sektorns inkomster i förhållande till BNP, men Sverige och de andra nordiska länderna ligger också högt jämfört med andra länder. Frankrike ligger högst bland icke-nordiska EU-länder. Här skall dock sägas att jämförelser-

na haltar betydligt. Sveriges höga siffra beror, som tidigare nämnts, bland annat på att många offentliga transfereringar till hushållen beskattas.

När det gäller den offentliga sektorns utgifter i förhållande till BNP ligger Sverige högst, följt av Frankrike och Danmark. Här kan märkas att de nordiska länderna, med undantag för Island, har högre inkomster än utgifter. För EU totalt är förhållandet det motsatta. Norge har anmärkningsvärt högre offentliga inkomster än utgifter.

Den offentliga sektorns konsumtion bör innehålla mindre av jämförelseproblem, även om det inte heller här är problemfritt. Sverige ligger högst tillsammans med Danmark.

OECD har försökt att göra beräkningar för att få mer jämförbara uppgifter över OECD-ländernas sociala utgifter. OECD:s material visar att de sociala utgifterna år 2005 för Sveriges del minskar från 35 procent till 33 procent i relation till BNP, när justering görs för bland annat skatter på sociala utgifter och när hänsyn tas till privata försäkringar m.m. För USA däremot ökar de sociala utgifterna från 17 till 27 procent och ligger därmed bara 6 procentenheter under Sveriges mot en differens på hela 18 procentenheter före justeringar. Beräkningarna och en metodgenomgång, som visar svårigheterna med internationella jämförelser, finns publicerade på OECD:s webbplats.

Lästips

SCB. Nationalräkenskaper 1993–2006. Statistiskt meddelande
NR 10 SM 0801

Till detta avsnitt hör:

Tabell 1. BNP som olika produktionssektorsers förädlingsvärde, löpande priser

Tabell 3. Sysselsatta i olika sektorer enligt RAMS och NR

Tabell 4. Den offentliga sektorns utgifter, löpande priser

Tabell 5. Den offentliga sektorns inkomster löpande priser

Tabell 6. Försörjningsbalans, offentliga myndigheters andel, löpande priser

Tabell 8. Den offentliga sektorns storlek i vissa länder

4 Statsbudgeten och de offentliga finanserna

I kapitlet ger vi en översiktlig beskrivning av statsbudgeten och de offentliga finanserna. Här redovisas även statsskulden, utgiftstaket samt beräkningar av det finansiella sparandet. Kapitlet avslutas med några internationella jämförelser där även en redovisning görs av Sveriges avgifter till och bidrag från EU.

Budgetpropositionen och statsbudgeten

Två gånger om året lämnar regeringen förslag till riksdagen på åtgärder inom den ekonomiska politiken. På våren lämnas den ekonomiska vårpropositionen som innehåller förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken för de närmaste åren. På hösten utarbetas dessa förslag till statsbudgeten för det kommande året i det som kallas budgetpropositionen. Där ges detaljerade förslag över hur statens utgifter ska fördelas på olika utgiftsområden samt förslag till finansiering via skatter eller andra inkomster.

Förslaget till statsbudget behandlas i riksdagens olika utskott och oppositionen lägger fram olika alternativ till regeringens budgetförslag. Under december beslutar riksdagen om anslagen i statsbudgeten och regeringen beslutar om mål och resurser för varje myndighet i form av regleringsbrev.

Statsbudget

Statsbudgeten är en ettårig plan som ska omfatta samtliga inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov enligt 16 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten.

Statsbudgetens utgifter

Statsbudgetens utgifter redovisas på 27 utgiftsområden. Ett utgiftsområde samlar utgifter inom liknande verksamhetsområden som t.ex. rikets styrelse, samhällsekonomi, rättsväsende, försvar, ekonomisk trygghet, arbetsmarknad, utbildning etc.

Under varje utgiftsområde finns flera anslag. I statsbudgeten ingår även Riksgäldskontorets in- och utlåningsverksamhet samt en kassamässig korrigeringspost.

Statsbudgetens utgifter uppgick till 761 miljarder kronor 2007, vilket var en minskning med 4 procent från 2006. Det mest omfattande utgiftsområdet är ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp på 119 miljarder. Detta utgiftsområde omfattar anslag för bl.a. sjukpenning och rehabilitering samt aktivitets- och sjukersättningar. Andra stora utgiftsområden är allmänna bidrag till kommuner 73 miljarder, ekonomisk trygghet för familjer och barn 60 miljarder som bl.a. innefattar barnbidrag och föräldraförsäkring, samt arbetsmarknad 58 miljarder.

Statsbudgetens utgifter, utfall år 2003–2007. Miljarder kronor

Utgifter	2003	2004	2005	2006	2007
Utgiftsområde 1–27	703	741	725	766	769
Kassamässig korrigerig	-7	-6	-3	-1	-4
Riksgäldskontorets nettoutlåning	12	10	10	28	-4
Summa statsbudgetens utgifter m. m.	708	745	732	792	761

Källa: Ekonomistyrningsverket, Statsbudgetens utfall

Statsbudgetens inkomster

Inkomsterna som redovisas i statsbudgeten är indelade i sex inkomsttyper varav skatter är den mest omfattande. Inkomsttyperna är i sin tur indelade i cirka 150 inkomstitlar.

År 2006 infördes en ny struktur på statbudgetens inkomstsida, med en övergång från en i huvudsak kassamässig redovisning till en periodiserad. Detta innebär att inkomsterna hänförs till det år inkomsterna genereras, exempelvis det år den skattepliktiga händelsen äger rum istället för när skatten faktiskt betalas in. Detta för att på ett bättre sätt kunna koppla samman intäkterna, den makroekonomiska utvecklingen och de skatteregler som gäller för ett givet år. Nackdelen är dock att man i denna redovisning använder prognoser till viss del, framförallt på skatter som fastställs vid den årliga taxeringen.

Statsbudgetens inkomster, dvs. inkomsterna till statskassan, uppgick till 864 miljarder kronor 2007. Jämfört med 2006 är det en ökning med 53 miljarder kronor varav skatteinkomsterna ökade med 9 miljarder kronor.

Statsbudgetens inkomster, utfall år 2003–2007. Miljarder kronor

Inkomster, <i>nettoinkomst</i>	2003	2004	2005	2006	2007
Skatter m.m.	608	637	688	806	816
Övriga inkomster	53	57	58	4	48
Summa statsbudgetens inkomster	662	694	746	810	864

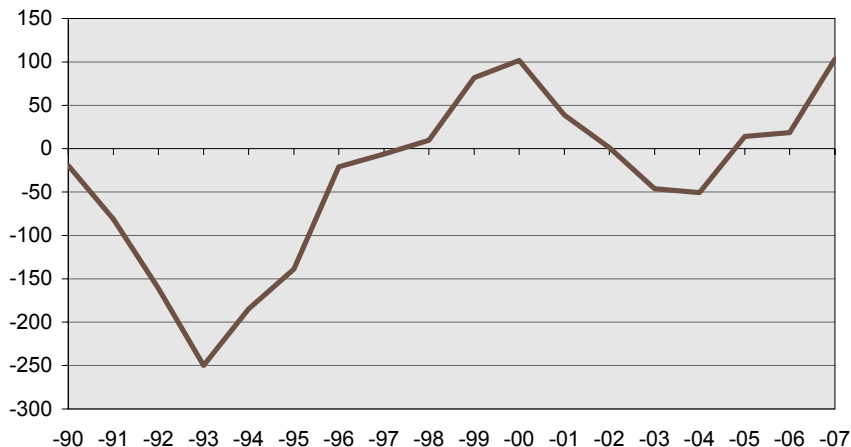
Källa: Ekonomistyrningsverket, Statsbudgetens utfall

Statsbudgetens saldo

Då statsbudgeten ska innehålla alla inkomster och utgifter under ett år så betyder det att statsbudgetens saldo är detsamma som statens lånebehov. Ett positivt saldo innebär att staten har möjlighet att amortera på statsskulden, medan ett negativt saldo innebär att staten behöver låna.

Den svenska statsbudgeten har haft ett underskott under merparten av de senaste 35 åren. Under 90-talet var orsaken den djupa kris i ekonomin som medförde en svag utveckling av skatteinkomsterna samtidigt som utgifterna för bland annat arbetslösheten steg kraftigt. I takt med att statsskulden ökade, steg även ränteutgifterna. Kulmen nåddes 92–93 då staten till följd av bankkrisen betalade ut bankstödet på drygt 70 miljarder. Då uppgick budgetunderskottet till nära 250 miljarder kronor.

Efter 1993 har budgetunderskottet minskat stadigt för att i slutet av 1990-talet och början av 2000-talet visa ett överskott. År 2000 var budgetöverskottet drygt 100 miljarder kronor. Överskottet förklaras av försäljning av aktier i Telia som gav staten inkomster på 61 miljarder. Överskottet minskade sedan för att 2002–2004 återigen visa ett underskott. År 2005 vände saldot och 2007 var överskottet 103 miljarder kronor. Det stora överskottet 2007 förklaras till största delen av försäljningsinkomster (staten sålde en del av sitt aktieinnehav i Telia Sonera) samt stora aktieutdelningar. Överskottet har även sin förklaring i att det har skett en återhållsam utveckling av utgifterna.

Budgetsaldo år 1990–2007. Miljarder kronor

Statens lånebehov enligt nuvarande definition. Åren 1990–1993 är justerade enligt denna.
Källa: Ekonomistyrningsverket, Statsbudgetens utfall 2007.

Statsskulden

Ett budgetunderskott medför att staten behöver låna pengar vilket genererar en skuld för staten, statsskulden. Statsskulden växer när det är underskott i statens finanser och minskar i regel de år det är överskott och staten kan amortera.

Hur förvaltas statsskulden

Riksgäldskontoret är den myndighet under finansdepartementet som har till huvuduppgift att förvalta statsskulden. Upplåningen sker främst genom statsobligationer och statsskuldväxlar, men även genom premieobligationer och internationella banklån.

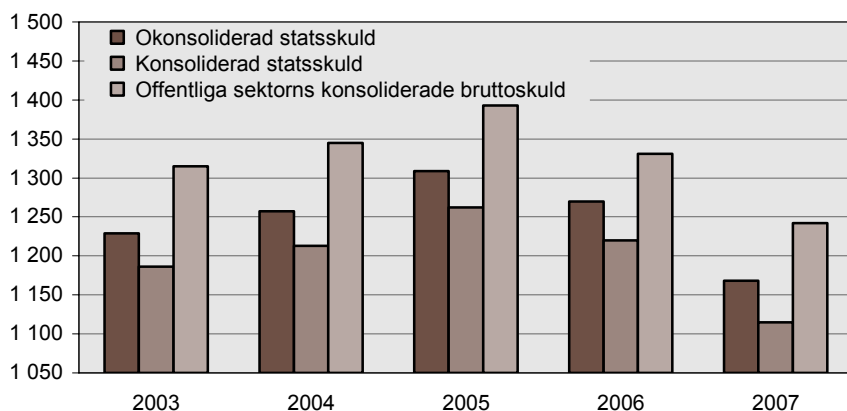
Olika mått på statsskulden

Statsskulden kan mätas *konsoliderad* och *okonsoliderad*. I den okonsoliderade statsskulden, även kallad statens bruttoskuld, ingår alla lån och värdepapper som används för att finansiera statsskulden samt *derivaten* som används för att styra skuldens risksammansättning. Skulderna värderas till sitt nominella slutvärde, vilket är det belopp som staten ska betala tillbaka när lånet förfaller. För realobligationer ingår inflationskompensation fram till värderingstidpunkten. Skuld i utländsk valuta räknas om till svenska kronor med aktuella valutakurser. Riksgäldskontoret räknar fram den okonsoliderade statsskulden och det är den som ligger till grund för statsskuldräntorna.

Den konsoliderade statsskulden beräknas efter samma principer som den okonsoliderade statsskulden med den skillnaden att statliga myndigheters innehav av värdepapper som Riksgäldskontoret har emitterat räknas bort. Den konsoliderade statsskulden är med andra ord ett mått på hur stor statens skuld är till utomstående långgivare. Den konsoliderade statsskulden redovisas i *Årsredovisning för staten*.

Ett annat mått på skuldsättning är den *offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden)* som räknas fram av SCB. Där ingår hela den offentliga sektorns skulder vilket medför att denna skuld i allmänhet blir större än de två föregående nämnda måtten.

Skuldbegrepp för staten och den offentliga sektorn år 2003–2007 löpande priser. Miljarder kronor

Källa: Riksgäldskontoret, Ekonomistyrningsverket, SCB.

Statskuldens utveckling

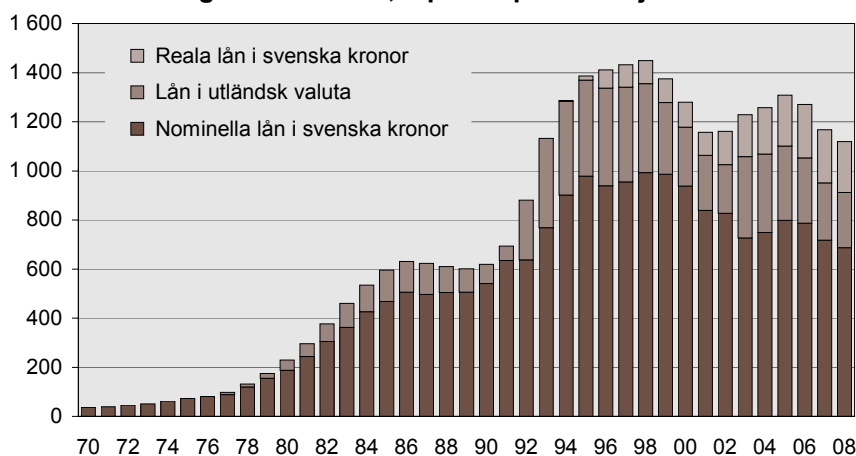
Från mitten av 1970-talet steg den okonsoliderade statsskuldens andel av BNP, för att 1985 nå en nivå på ca 65 procent. Orsakerna var bland annat de internationella oljekriserna samt de svenska industrikriserna. Den höga ekonomiska aktiviteten som följde under andra hälften av 1980-talet bidrog till att skulden minskade till en nivå år 1990 på 43 procent av BNP.

I början av 1990-talet bidrog den ekonomiska krisen till att statsskulden återigen ökade. Vid mitten av 1990-talet låg värdet på statsskulden runt 76 procent av BNP. Sedan dess har statsskulden i relation till BNP sjunkit för att vid slutet av 2007 ligga på 38 procent.

Valutaskulden

Upplåning som sker i utländsk valuta bildar den så kallade valutaskulden. Regeringen har beslutat att andelen lån i utländsk valuta ska minska. En skuld i utländsk valuta innebär en risk för staten, eftersom kronan kan minska i värde i förhållande till andra valutor. På sikt ska valutaskuldens andel av statsskulden uppgå till högst 15 procent för att minska valutarisken. Riksgäldskontoret överväger när det är berättigat att amortera av lånen, med hänsyn till kronans växelkurs. De har mandat att avvika från amorteringstakten med +/- 15 miljarder. Om kronan försvagas mot både dollar och euro och Riksgälden anser att kronan är undervärderad så kan det vara skäl att minska amorteringstakten på statsskulden. År 2007 uppgick valutaskuldens andel av den totala statsskulden till 16,3 procent.

Den okonsoliderade statsskuldens utveckling och dess sammansättning år 1970–2008, löpande priser. Miljarder kronor

Fotnot: Principerna för att redovisa statsskulden ändrades den 1 januari 2003. Från och med 2003 ingår derivat i statsskulden och alla skuldinstrument redovisas till nominella värden. Realobligationer redovisas med nominellt belopp 1994–1995, för 1996–2002 med diskonterat belopp.

Källa: Riksgäldskontoret

Budgetpolitikens mål

För att främja trovärdigheten och långsiktigheten i den ekonomiska politiken beslutar riksdagen om ett antal budgetpolitiska mål. De budgetpolitiska målen är sedan 1997 främst inriktade på två övergripande och fleråriga mål, utgiftstaket för staten och den offentliga sektorns finansiella sparande, saldomålet.

Utgiftstaket

År 1997 införde riksdagen ett utgiftstak för staten. Utgiftstaket är en maximal nivå för de statliga utgifterna under ett år. Taket fastställs av riksdagen och beslutas normalt tre år i förväg. Syftet är att öka långsiktigheten i den ekonomiska politiken samt att ge regering och riksdag större kontroll över utvecklingen av statens finanser. Utgiftstaket kan bland annat förhindra att tillfälligt högre inkomster används för att finansiera varaktigt högre utgifter. Det förebygger även en utveckling där skatteuttaget måste höjas till följd av bristfällig utgiftskontroll.

Ett redan beslutat utgiftstak ändras normalt bara av tekniska skäl och ligger därmed fast för de två kommande åren. Beslutet är inte juridiskt bindande men innebär ett politiskt åtagande från regeringens sida att hålla statens utgifter under utgiftstaket.

För vart och ett av de 27 utgiftsområdena fastställs ett utgiftstak. Eventuella utgiftsökningar ska i första hand finansieras genom en motsvarande sänkning av andra utgifter inom utgiftsområdet.

Takbegränsade utgifter

Utgifterna under taket omfattar statsbudgetens och ålderspensionssystemets utgifter. I utgifterna ingår anslagna medel men normalt också utnyttjande av sparade medel från föregående år. Statsskuldsräntor (utgiftsområde 26) ingår dock inte i de takbegränsade utgifterna. Skillnaden mellan det fastställda utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna kallas för marginalen till utgiftstaket.

Vissa förändringar i sammansättningen av de offentliga finanserna kan föranleda s.k. tekniska justeringar av utgiftstaket. Tekniska justeringar är ofrånkomliga men ska vara symmetriska i den bemärkelsen att samma principer används oavsett om det handlar om en höjning eller en sänkning av utgiftstaket. Exempelvis gör regeringen i budgetpropositionen för 2009 bedömningen att införandet av ett höjt grundavdrag för pensionärer motiverar en teknisk höjning av utgiftstaket. Detta på grund av att en höjning av grundavdraget

minskar kommunernas skatteinkomster, men för att kommunernas totala inkomster inte ska minska så föreslås att statsbidragen till kommunerna ökar i motsvarande grad. Den tekniska justeringen har således ingen nettoeffekt på den konsoliderade offentliga sektorns utgifter, men påverkar ändå storleken på de takbegränsade utgifterna.

De takbegränsade utgifterna för 2007 uppgick till 910 miljarder kronor, vilket innebar en marginal till utgiftstaket på cirka 28 miljarder kronor. De takbegränsade utgifterna har varit lägre än utgiftstaket samtliga år sedan det infördes.

Utgiftstak för staten, takbegränsade utgifter samt marginal till utgiftstaket år 2002–2007. Miljarder kronor

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Utgiftstak	773	803	836	870	907	938
Takbegränsade utgifter	773	800	834	864	895	910
Marginal till utgiftstaket	0,4	2,9	2,4	5,7	11,8	27,8

Fotnot: Utgiftstaket och takbegränsade utgifter är korrigerade för tekniska justeringar dvs. förändringar i sammansättningen av offentliga finanser.

Källa: Ekonomistyrningsverket, Statsbudgetens utfall 2007

Finansiellt sparande och saldomålet

Dagens saldomål gäller från och med 2000 och är ett budgetpolitiskt mål som anknyter till EU:s krav i stabilitetspakten på medlemsländernas offentliga finanser (se avsnittet om Finansiellt sparande enligt EDP). Saldomålet för Sverige, även kallat överskottsmålet, är satt av Sveriges riksdag. Ett överskott kan vara lägre i en lågkonjunktur för att hålla upp hushållens och företagens inkomster och därmed mildra effekterna av en svag konjunktur. På motsvarande sätt dämpar ett större överskott aktiviteten i ekonomin under en högkonjunktur och minskar därmed risken för ökad inflation.

Sedan 2000 har detta mål inneburit att den offentliga sektorns finansiella sparande, dvs. den del av den disponibla bruttoinkomsten som inte konsumeras, transfereras eller används som bruttoinvestering, i genomsnitt ska uppgå till två procent av BNP över en konjunkturcykel. Eurostat har emellertid beslutat om ändrade redovisningsregler avseende premiepensionssystemet. Förändringen innebär att

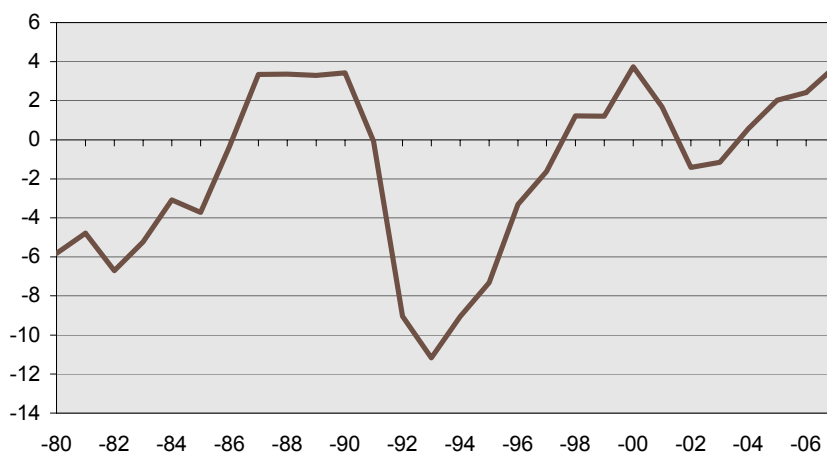
premiepensionssparandet från och med 2007 redovisas i hushållssektorn och inte i den offentliga sektorn. Det medför att den offentliga sektorns finansiella sparande minskar med ca 1 procent av BNP per år. Som en följd av denna tekniska förändring har saldomålet för den offentliga sektorn ändrats och ska uppgå till 1 procent av BNP över en konjunkturcykel.

Utvecklingen från 1970-tal till 2000-tal

Sett över tiden har det finansiella sparandet för den offentliga sektorn varierat kraftigt. 1970-talet inleddes med ett positivt sparande som sedan vände under 1980-talet när utgifterna för den offentliga sektorn steg markant. Under senare hälften av 1980-talet förbättrades det finansiella sparandet. Överskottet uppgick till 3 procent av BNP 1990 då högkonjunkturen kulminerade. Den efterföljande ekonomiska krisen under 1990-talets första år medförde en kraftig försämring av de offentliga finanserna och underskottet i det finansiella sparandet uppgick till 11 procent av BNP år 1993.

Konsolideringsprogrammet, som pågick 1995–1998, och den ekonomiska återhämtningen medförde att underskottet vändes till ett överskott på 1 procent av BNP 1998. Efter det har det finansiella sparandet som andel av BNP varit positivt, förutom åren 2002–2003.

Finansiellt sparande i offentlig sektor år 1980–2007, andel av BNP. Procent

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Internationella krav och jämförelser

Genom sitt medlemskap i EU har Sverige åtagit sig att ha ordning på sina offentliga finanser. I stabilitets- och tillväxtpakten har medlemsländerna anslutit sig till målet att hålla de offentliga finanserna i nära balans eller i överskott över konjunktorens växlingar. Pakten kompletterar EG-fördragets bestämmelser om övervakning av medlemsländernas ekonomier samt förfarandet vid alltför stora underskott. Alla medlemsländer omfattas av stabilitetspakten men reglerna är striktare för de länder som anslutit sig till euron.

Stabilitets- och konvergensprogram

De medlemsländer som antagit den gemensamma valutan ska presentera så kallade stabilitetsprogram. Övriga länder ska presentera konvergensprogram. Programmen ska uppdateras årligen.

Sverige lämnar ett uppdaterat konvergensprogram till Europeiska kommissionen och till Rådet för ekonomiska och finansiella frågor (Ekofinrådet) varje år. Enligt konvergenskriterierna i EG-fördraget ska den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld enligt Maastrichtdefinitionen inte överstiga 60 procent av BNP och underskottet i de offentliga finanserna får under normala omständigheter inte överstiga tre procent av BNP.

Ministerrådet yttrar sig över samtliga stabilitets- och konvergensprogram och bedömer deras trovärdighet. Programmen ska bland annat innehålla beskrivningar av medlemsländernas:

- utveckling för att nå målet om balans i offentliga finanser
- förväntade utveckling av den offentliga sektorns skuldsättning
- vidtagna och planerade ekonomisk-politiska åtgärder för att stödja utvecklingen mot budgetmålen

Excessive Deficit Procedure, EDP

Medlemsländerna ska två gånger per år rapportera Maastrichtskulden och den offentliga sektorns finansiella sparande till Europeiska kommissionen. Med dessa mått bedöms hur medlemsländerna efterlever Maastrichtfördragets mål om att främja ekonomiska framsteg och uppnå en väl avvägd och hållbar ekonomisk utveckling. Denna bedömning kallas för Excessive Deficit Procedure (EDP) vilket närmast skulle kunna översättas med "förfarandet vid alltför stora underskott".

Finansiellt sparande enligt EDP

Det finansiella sparandet enligt EDP avviker något från uppgifterna i NR enligt regelverket för de europeiska nationalräkenskaperna (ENS-95). Det beror på att effekter på ränteflöden av skuldbytesavtal m.m. inkluderas i EDP men inte i ENS.

**Offentliga sektorns finansiella sparande som andel av BNP
år 2000–2007. Procent**

År	enligt ENS	Enligt EDP
2001	1,7	1,6
2002	-1,4	-1,2
2003	-1,2	-0,9
2004	0,6	0,8
2005	2,0	2,4
2006	2,4	2,3
2007	3,7	3,6

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna. Eurostat

Det finansiella sparandet enligt EDP för 2007 uppgår till 3,6 procent av BNP vilket är högre än EU som hade ett negativt finansiellt sparande på -0,9 procent (EU27). Detta betyder att Sverige med råge klarar målet att underskottet inte ska överstiga tre procent av BNP. Ett genomsnitt för åren 2004–2007 visar också att Sverige ligger bättre till än EU, 2,3 procent av BNP jämfört med EU:s -1,9 procent.

Det finansiella sparandet för den offentliga sektorn i Sverige har visat större upp- och nedgångar de senaste åren än i många andra länder. En anledning till detta är att Sverige har en stor offentlig sektor i förhållande till BNP. I många andra länder är den offentliga sektorn betydligt mindre.

En jämförelse mellan EU-länderna visar att Ungern år 2007 hade det största underskottet med -5,0 procent av BNP, medan Finland hade det största överskottet på 5,3 procent av BNP.

Maastrichtskulden

Rapporteringen enligt Maastrichtavtalet av den *offentliga sektorns skuld* ska ske till nominellt värde och ska som tidigare beskrivits inte överstiga 60 procent.

Sveriges Maastrichtskuld per den sista december 2007 uppgick till 40,4 procent av BNP. Sveriges skuld relativt BNP är lägre än EU-snittet vilket för samtliga EU-länder (EU-27) ligger på 58,7 procent

och för Euro-zonen på 66,3 procent. Italien (104,1 procent), Grekland (94,8 procent) och Belgien (83,9 procent) har de högsta konsoliderade skulderna som andel av BNP medan Estland och Luxemburg ligger lägst med en skuld på 3,5 procent respektive 7,0 procent.

EU:s budget

Liksom Sverige fastställer sin statsbudget så fastställer EU årligen en EU-budget. Det årliga budgetarbetet utgår från kommissionens preliminära förslag om politiska prioriteringar, beräkningar av unionens behov, förväntade inkomster samt utgifter. Därefter granskar rådet förslaget innan EU:s parlament slutligen fastställer budgeten.

Nästa budgetplan som kommissionen tagit fram ska gälla perioden 2007–2013. Enligt denna ram ska EU:s verksamhet i första hand inriktas på konkurrenskraft och sammanhållning, hållbar utveckling, unionsmedborgarskap samt utformningen av EU:s roll som global partner.

Europeiska unionens inkomster

EU:s inkomster enligt EU-budgeten utgörs i huvudsak av de så kallade egna medlen, dvs. medlemsavgifterna från EU-länderna. Medlemsavgifterna består av momsbaserad avgift, jordbruksavgift, avgift baserad på bruttonationalinkomsten (BNI) och tullavgift. Det totala beloppet för de egna medel som medlemsländerna betalar in varje år får inte överstiga 1,24 procent av medlemsländernas samlade BNI. De faktiska inbetalningarna från medlemsländerna beräknas dock i genomsnitt vara 1 procent av den samlade bruttonationalinkomsten per år.

BNI skiljer sig från BNP genom att kapitalavkastning och arbetsinkomster som flödar in till Sverige läggs till BNP samtidigt som utflödet dras från.

EU:s inkomster — medlemsavgifterna från EU-länderna

Mervärdesskattebaserad avgift. Varje medlemsland tar ut moms vid konsumtion av varor och tjänster. En del av de intäkterna tillfaller EU:s budget. Avgiften beräknas på momsbasen, vilket är det samlade värdet av ett medlemslands konsumtion av varor och tjänster.

Särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter. 75 procent av de tullavgifter som medlemsländerna tar ut på import av jordbruksprodukter från länder utanför EU tillfaller EU:s budget. Sockerproducenter i EU betalar också särskilda produktionsavgifter.

Tullavgifter. 75 procent av tullavgifterna för import av övriga varor från länder utanför EU tillfaller också EU:s budget.

Bruttonationalinkomst (BNI)-baserad avgift. Avgiften beräknas som en procentuell andel av medlemslandets bruttonationalinkomst (BNI) beräknad till marknadspris enligt Rådets direktiv 89/130 EEG/Eurotom. Uttagets storlek beräknas som en procentuell andel av gemenskapens samlade BNI utifrån återstående finansieringsbehov sedan övriga avgifter beräknas. BNI-avgifter korrigeras därför i efterhand då den prognostiserade avgiftsbasen ersätts med utfall.

Storbritannienavgift. Storbritannien har beviljats en nedsättning av sin avgift vilken gemensamt finansieras av de övriga medlemsländerna. År 2002 sänktes den avgift som övriga länder betalar för att kompensera Storbritanniens rabatt och avgiften är tänkt att delvis fasas ut.

Källa: Ekonomistyrningsverket, Statsbudgetens utfall, EU-upplysningen.

Sveriges avgift till EU

Genom sitt medlemskap i EU betalar Sverige årligen en avgift till EU-budgeten. Sverige är en av de största nettobetalarerna i EU med 12 miljarder kronor eftersom avgiften är betydligt högre än återflödet i form av bidrag från EU. Förklaringen till att Sverige betalar mer än vad som kommer tillbaka beror på att de pengar ett land får tillbaka från EU:s budget i huvudsak består av jordbruks- och regionalstöd. För Sveriges del utgör jordbrukets andel av ekonomin endast två procent. Skillnaderna mellan rika och fattiga regioner är dessutom mindre i Sverige än i andra länder inom EU.

Sveriges avgift till EU uppgick 2007 till 26,5 miljarder kronor vilket utgjorde 2,5 procent av EU:s budget under 2007. Avgiften är 0,6 miljarder kronor mer än året innan. Ökningen beror dels på att den mervärdesskattebaserade avgiften ökat, men även på ökade tullavgifter. BNI-avgiften minskar dock jämfört med 2006.

Sveriges avgifter 2008 beräknas uppgå till 31,6 miljarder, vilket motsvarar 2,7 procent av EU:s budget under 2008.

Europeiska unionens utgifter

2006 kom Europaparlamentet, ministerrådet och Europiska kommissionen överens om sex utgiftskategorier eller rubriker för EU-budgetens utgifter.

Utgiftskategorier i EU-budgeten

Hållbar tillväxt: stöd för bland annat forskning, utbildning, näringsliv och regionalpolitik (42 procent av utgifterna)

Skydd för förvaltning av naturresurser: stöd till bland annat miljö och den gemensamma jordbrukspolitiken (44 procent av utgifterna)

Medborgarskap, frihet, säkerhet och rättvisa: stöd till bland annat brottsbekämpning, migrations-, kultur- och konsumentpolitik (1 procent av utgifterna)

EU som global partner: stöd till bland annat samarbeten med länder utanför EU, bistånd och den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (7 procent av utgifterna)

Administration: innehåller utgifter för institutionernas administrativa kostnader (6 procent av utgifterna)

Kompensationer: under en övergångsperiod blir de nya EU-länderna Bulgarien och Rumänien kompenserade för sina avgifter till EU (mindre än 1 procent av utgifterna)

Källa: EU-budget 2008

Sveriges bidrag från EU

Sverige får främst bidrag från EG:s jordbruks- och strukturfonder. Utfallet för 2007 uppgick till 13,0 miljarder kronor. Jämfört med 2006 blev bidragen från EU 596 miljoner högre.

**Redovisning av bidrag från EU och avgifter till EU i statsbudgeten
år 2002–2007. Miljoner kronor**

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Avgifter:						
Tullavgift	2 480	2 382	2 662	3 003	3 539	3 844
Jordbruksavgifter	194	175	210	257	169	425
Momsbaserad avgift	5291	4 620	3 420	3 113	4 227	4 475
BNI-baserad avgift	12 125	10 811	18 998	18 893	17 723	17 512
Storbritannienavgift	559	334	273	369	262	379
Summa EU-avgifter	20 648	18 322	25 563	25 635	25 920	26 635
Bidrag:						
EG:s jordbruksfond	7 641	8 163	8 035	8 946	8 890	9 841
EG:s fiskefond	32	34	25	109	76	90
EG:s regionalfond	1 303	1 640	1 458	1 381	1 212	1 130
EG:s socialfond	211	2 072	1 915	1 849	1 270	1 633
Transeuropeiska nätverk	91	69	91	300	194	187
Övriga bidrag från EG	29	39	31	7	799	156
Summa bidrag från EU m.m.	9 307	12 016	11 555	12 592	12 441	13 037
Nettoflöde från statsbudgeten till EU	11 341	6 306	14 008	13 043	13 479	13 598

Källa: Ekonomistyrningsverket, underlag till Årsredovisning för staten 2007.

Lästips:

Eklund, Klas. *Vår ekonomi*. Stockholm 2007

Ekonomistyrningsverket. *Statsbudgetens utfall 2007*. 2008.

Regeringskansliet. *Årsredovisning för staten 2007*. Regeringens skrivelse 2007/08:101

Fregert & Johnung. *Makroekonomi: teori, politik och institutioner*. 2005

Riksgäldskontoret *Statsskulden*. www.rgk.se

SCB, *Bakgrundsfakta till ekonomisk statistik. Net lending in the Swedish economy*. 2005.05

Se www.eu-upplysningen.se för att läsa vidare om EU:s budget.

Se www.ec.europa.eu för att läsa vidare om stabilitets- och tillväxtpakten.

Till detta avsnitt hör:

Tabell 9. Statsbudgetens inkomster

Tabell 10. Statsbudgetens utgifter m.m. per utgiftsområde

Tabell 11. Finansiellt sparande enligt EDP. Procent av BNP

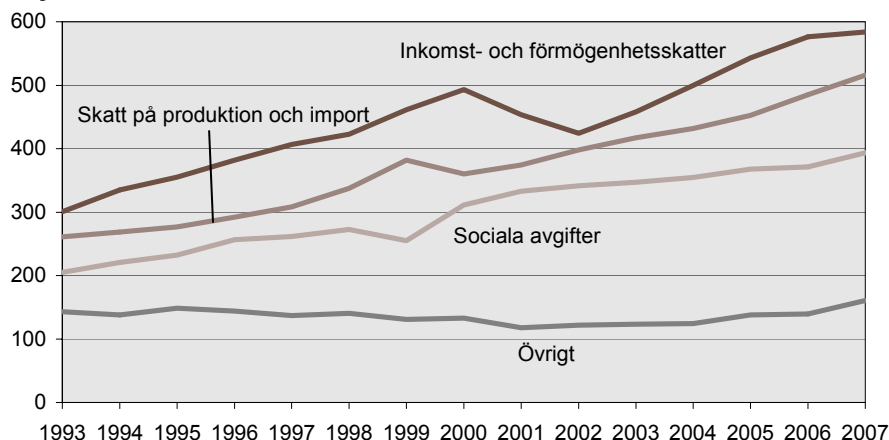
Tabell 12. Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld. Procent av BNP

5 Den offentliga sektorns inkomster

I detta kapitel redovisar vi den offentliga sektorns inkomster. De olika inkomstkällorna presenteras och inkomsterna från respektive källa redovisas. Dessutom redovisar vi inkomsterna till delsektorerna (den statliga sektorn, den kommunala sektorn och ålderspensionssystemet). Vi beskriver också skatter och sociala avgifter samt skattekvoter.

I nationalräkenskaperna (NR) görs en beräkning av hela den offentliga sektorns ekonomi, såväl statens som den kommunala sektorns och ålderspensionssystemets. De totala inkomsterna till den offentliga sektorn uppgick 2007 till 1 654 miljarder kronor. Den största delen utgjordes av skatter och sociala avgifter, som sammanlagt uppgick till 1 493 miljarder. Övriga inkomster består bland annat av ränteinkomster och inlevererade aktieutdelningar och överskott från de statliga företagen och de affärsdrivande verken.

Den offentliga sektorns inkomster år 1993–2007, löpande priser. Miljarder kronor

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Inkomstskatt från hushåll och företag står för 35 procent av de offentliga intäkterna, medan produktions- och importskatter står för 31 procent, sociala avgifter för 24 procent och övrigt för 10 procent.

Inkomst enligt nationalräkenskaperna

I NR:s redovisning ingår löpande inkomst- och förmögenhetsskatter, skatter på *produktion och import* samt *socialförsäkringsavgifter* och övriga inkomster. Skatt på produktion och import är i första hand så kallade produktskatter som tas ut på förbrukningen av vissa varor och tjänster, t.ex. mervärdesskatt och energiskatt. Även *övriga produktionskatter*, som företag åläggs som en följd av deras så kallade produktionsaktiviteter, ingår bland skatter på produktion och import. I NR räknas därför också fastighetsskatt som en övrig produktionskatt.

Redovisningen görs för varje sektor för sig men också för hela den konsoliderade offentliga sektorn. Att uppgifterna är konsoliderade innebär att transfereringar mellan olika delar inom sektorn har räknats bort.

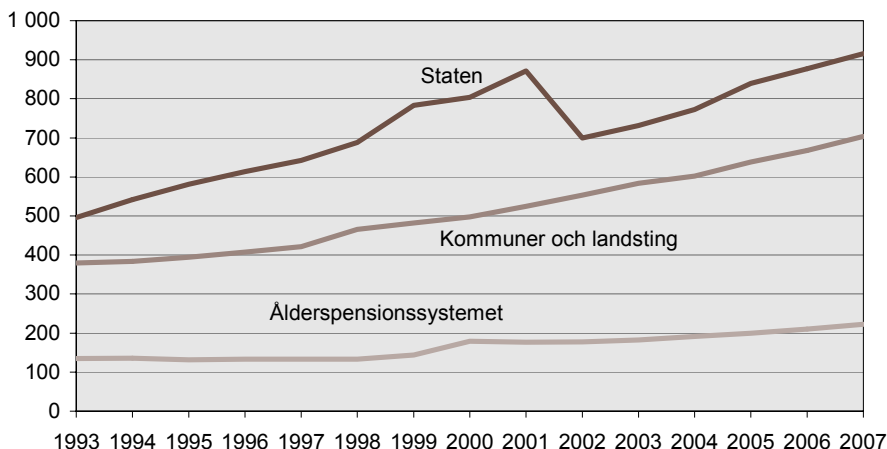
Skatten bokförs vid den tidpunkt då skattskyldigheten inträffar.

Delsektorernas finansiering

I NR redovisas även inkomsterna till de olika delsektorerna i den offentliga sektorn: den statliga sektorn, den kommunala sektorn och ålderspensionssystemet. I denna särredovisning av inkomsterna är inte uppgifterna konsoliderade utan transfereringar mellan olika delar av sektorn ingår. De redovisade inkomsterna för respektive delsektor kan således inte läggas ihop till totala inkomster för hela den offentliga sektorn eftersom transaktioner mellan sektorerna då räknas två gånger.

Inkomsterna till den statliga sektorn ökade stadigt från mitten av 1990-talet. Åren 1999–2001 förekom dessutom större tillfälliga ökningar av statens inkomster beroende på kapitalöverföringar från ålderspensionssystemet.

Även inkomsterna till kommuner och landsting ökade från 1994 fram till decenniets slut men i en svagare takt än till staten. Under de första åren på 2000-talet ökade den kommunala sektorns inkomster kraftigare, dels beroende på bidrag från staten, dels beroende på ökade skatteintäkter.

Inkomster för staten, kommunerna och ålderspensionssystemet år 1993–2007, löpande priser. Miljarder kronor

Till och med år 1999 ingick församlingar och samfälligheter inom Svenska kyrkan i den kommunala sektorn.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Inkomsterna till dagens ålderspensionssystem var i stort sett oförändrade fram till slutet av decenniet för att därefter öka från år 2000. Ökningen beror på en förstagångsöverföring av sparande från Premiepensionsfonden. Under åren på 2000-talet har inkomsterna till ålderspensionssystemet gradvis ökat år för år.

Inkomstkällorna skiljer sig åt för de olika delsektorerna

Den statliga sektorns inkomster består huvudsakligen av produktions-skatter och socialförsäkringsavgifter, medan kommunsektorns huvudsakliga inkomster härrör från direkta skatter i form av kommunalskatter och bidrag från staten. Ålderspensionssystemets inkomster kommer till största delen från sociala avgifter.

Inom samtliga delsektorer är det en relativt liten del som är övriga inkomster, t.ex. inkomster från taxor och avgifter, som betalas av dem som faktiskt använder tjänsten.

Skatter och avgifter

Uttaget av de skatter och avgifter som behövs för att finansiera statens utgifter bestäms av riksdagen, medan kommuner och landsting själva har rätt att bestämma uttaget av kommunal- och landstingsskatt. Skatter kännetecknas av att de är obligatoriska och att skattebetalningen inte utlöser någon förmån direkt kopplad till

betalningen. Avgifter kan också vara obligatoriska, men det skall finnas en förmån direkt kopplad till betalningens storlek.

Direkta och indirekta skatter

Ofta görs en distinktion mellan direkta och indirekta skatter. Direkta skatter betalas direkt av den som beskattas och avser skatter som tas ut på inkomst och förmögenhet, exempelvis den statliga och den kommunala inkomstskatten. Till de direkta skatterna räknas också de allmänna pensionsavgifterna samt skatt på kapital, som omfattar skatt på löpande kapitalinkomster, skatt på innehav av kapital samt skatt som tas ut när kapital byter ägare.

Indirekta skatter betalas via någon annan än den som beskattas. De indirekta skatterna avser arbetsgivaravgifter och andra sociala avgifter som tas ut på lönesumman eller på egenföretagares inkomster. Hit räknas också skatt på varor och tjänster, som omfattar skatter som tas ut på produktion, konsumtion och försäljning av varor och tjänster. Dessa inkluderar dels mervärdesskatten, dels ett antal skatter som tas ut på specifika varor och tjänster (så kallade punkt-skatter).

Mervärdesskatten (moms) gäller skattskyldighet för skattepliktig omsättning inom landet av varor och tjänster som sker i en yrkesmässig verksamhet. Momsen tas ut i varje led i produktions- och distributionskedjan för en vara eller tjänst. Den generella momsens är 25 procent av beskattningsunderlaget, men även andra lägre skattesatser förekommer, till exempel på livsmedel och böcker.

Punktskatter är särskilda konsumtionsskatter. Avsikten med dessa är att de ska kompensera för de kostnader som uppstår för samhället i samband med förbrukning av vissa varor och tjänster.

Skatter och avgifter för år 2007

De totala intäkterna för skatter och avgifter år 2007 för hela den offentliga sektorn var 1 493 miljarder enligt nationalräkenskaperna. Ungefär en tredjedel kom från skatter på hushållens inkomster och en tredjedel från skatter på produktion och import. Resterande del kom från skatt på företagens inkomster samt sociala avgifter.

Skatter och sociala avgifter enligt NR för år 2007. Miljarder kronor

Skatt på inkomst och förmögenhet, från hushåll	465,9
Skatt på inkomst och förmögenhet, från företag	118,2
Skatt på produktion och import	515,6
Sociala avgifter	393,3
Summa skatter och sociala avgifter	1 493,0

SCB redovisar även skatteinkomster i Taxeringsutfallet. Taxeringsutfallet sammanfattar utfallet av inkomsttaxeringen för respektive taxeringsår. Uppgifterna bygger på underlag från Skatteverket och är summauppgifter på kommunnivå för både fysiska och juridiska personer. Genom statistiken om taxeringsutfallet kan man bland annat få uppgifter om den beskattningsbara inkomsten, det vill säga de inkomster som ligger till grund för beskattningen. Vid taxeringen år 2008, som alltså avser inkomster för år 2007, så uppgick den beskattningsbara förvärvsinkomsten för fysiska personer till 1 519 miljarder kronor, vilket var en ökning med 5,6 procent från året före. Den beskattningsbara inkomsten för de juridiska personerna (aktiebolag, ekonomiska föreningar, ideella föreningar m.fl.) uppgick sammantaget till 397 miljarder kronor enligt taxeringen 2008 avseende inkomståret 2007. Detta var en ökning med 5,9 procent jämfört med föregående år.

Ekonomistyrningsverket, ESV, gör också redovisningar av skatter och avgifter. Det görs i Statsbudgetens utfall. Här återges till stora delar samma information som i NR, men mer detaljerat och med något annorlunda definitioner.

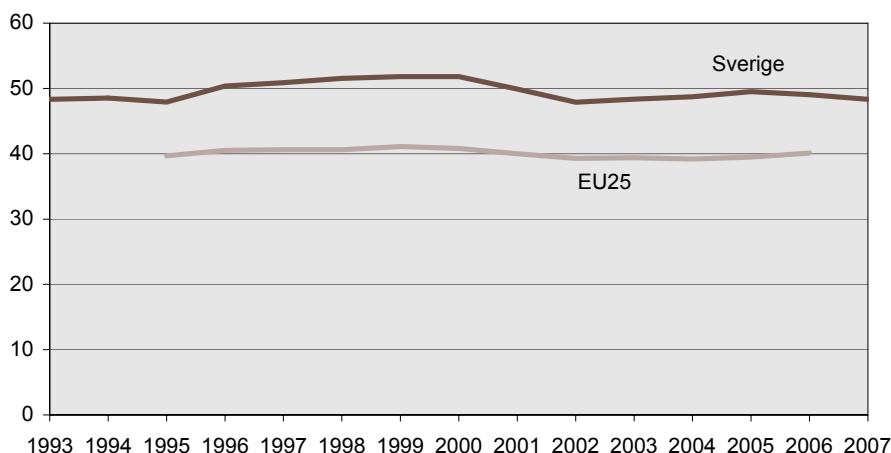
Enligt Statsbudgetens utfall var statens skatteintäkter 825 miljarder år 2007. Därutöver redovisas bland annat statens överföring av skattemedel till andra sektorer, som var 480 miljarder till kommunsektorn och 169 miljarder till AP-fonderna.

Nettoinkomsterna från momsen var, enligt Statsbudgetens utfall, 285 miljarder kronor 2007, vilket var en ökning med 7 procent från året före. De största punktskatterna avser energi och miljö, som uppgick till 68 miljarder. Andra stora intäkter från punktskatter kommer från skatt på alkohol och tobak 21 miljarder samt fordonskatt 13 miljarder.

Skattekvoten

I den ekonomiska debatten används ofta uppgifter om såväl olika slag av skatte- eller avgiftsbelopp i relation till BNP som den totala summan av skatter och avgifter ställd i relation till BNP. Det är den senare som brukar kallas för *skattekvoten*. Förändringar i skattekvoten mellan åren kan således både bero på förändringar i skatte- och avgiftsuttagen och på förändringar i storleken på BNP.

Skattekvoten år 1993–2007. Procent

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Skattekvoten i Sverige var 48,3 procent 2007, vilket är en minskning jämfört med 2006, då den var 49,0 procent. Efter att ha stigit varje år sedan 1993, med undantag för 1995, så var den som högst år 1999–2000 och uppgick då till 51,8 procent. Sedan föll kvoten kraftigt 2001 och 2002 med cirka 2 procentenheter per år, för att sedan öka något igen fram till 2005. En viktig förklaring till skattekvotens variation under det senaste decenniet är reavinstskatten. Däremot räknas inte uppskov med att betala in reavinstskatt in i skattekvoten. Det är endast den faktiska skatteinbetalningen till följd av reavinst/-förluster som påverkar kvoten. Sveriges skattekvot är nu nere på samma nivåer som i mitten på 1990-talet men den är dock fortfarande hög sett i ett historiskt perspektiv. Exempelvis var den i början av 1970-talet cirka 40 procent, och ännu lägre om man tittar längre tillbaka.

Skattekvot i procent av BNP, miljarder kronor

	1993	2000	2005	2007*
Skatter på produktion och import, Sverige	260,7	360,3	452,3	515,6
Skatter på produktion och import till EU ¹ .	..	11,7	8,2	6,3
Löpande inkomst- och förmögenhets-skatter etc.	301,0	493,4	543,3	584,1
Sociala avgifter ² .	205,0	311,2	367,9	393,3
Tillräknade sociala avgifter ³ .	7,6	13,5	18,9	20,1
Sociala avgifter exkl. tillräknade sociala avgifter	197,4	297,7	349,0	373,1
Kapitalskatter	1,1	2,8	1,1	0,0
Totala skatter exkl. tillräknade sociala avgifter	760,3	1 165,9	1 353,9	1 479,2
BNP till marknadspris	1 573,4	2 250,0	2 735,2	3 061,4
Skattekvot i procent av BNP	48,3	51,8	49,5	48,3

* Preliminära årsuppgifter.

1) Dessa skatter utgörs av tullavgifter, jordbrukstull & sockeravgift samt momsavgift som betalas till EU som en del av EU-medlemsavgiften.

2) Sociala avgifter till Premiepensionsmyndigheten (PPM) ingår inte i denna transaktionspost.

3) Tillräknade sociala avgifter (D612) motsvarar sociala förmåner (minus eventuella egenavgifter från anställda), som betalas direkt av arbetsgivare (dvs. inte förbundna med arbetsgivarnas faktiska avgifter) till de anställda eller tidigare anställda och andra berättigade personer. (ENS §4.98)

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Olika definitioner av skattekvoten

Vad som skall inkluderas i den totala summan av skatter och avgifter kan se lite olika ut mellan olika länder, men det finns en standard-definition inom EU.

Skatter kan delas upp i olika typer och det finns tre huvudkategorier: (1) *indirekta skatter* som är kopplade till produktionen och importen (exempelvis mervärdesskatt), (2) *direkta skatter* som utgörs av inkomst-, förmögenhets- och kapitalsskatter och (3) *sociala avgifter*.

I EU används fyra olika indikatorer, som går från en smalare till en bredare definition för att presentera skatteinkomsterna. De definieras på följande vis:

Skatter på produktion och import

+ Löpande inkomst- och förmögenhetsskatter

+ Kapitalsskatter

+ Obligatoriska faktiska sociala avgifter som betalas till socialförsäkringssektorn

= **Indikator 1**

+ Obligatoriska faktiska sociala avgifter som betalas till offentliga sektorn

= **Indikator 2**

+ Tillräknade sociala avgifter som betalas till offentliga sektorn

= **Indikator 3**

+ Frivilliga faktiska sociala avgifter som betalas till offentliga sektorn

= **Indikator 4** Totala skatter och sociala avgifter som betalas till offentliga sektorn

Indikator 3 och 4 är desamma i Sverige eftersom frivilliga sociala avgifter inte finns här. De tillräknade sociala avgifterna som läggs till indikator 2 relaterar i praktiken till offentliga arbetsgivare som inte betalar en faktisk social avgift, men ändå garanterar sina anställda en viss pension vid pensioneringen. Dessa bokförs i nationalräkenskaperna som premieinbetalningar när de betalas ut så att det blir balans mellan premier och utbetalningar. Det är således inte fråga om en faktisk betalning utan ett bokföringsmässigt sätt att redovisa inkomster och utgifter.

Svårt att jämföra skattekvoter mellan länder

Eurostat använder sig av både indikator 2 och indikator 4 för att beräkna skattekvoten. I tabellen på föregående sida redovisas indikator 2. Det har dock visat sig vid jämförelser mellan indikatorerna att trenden i skatteinkomster är ganska lika. Det handlar istället om en nivåskillnad, där indikator 4 är högre än indikator 2 med ungefär

en procentenhet av BNP. I Sveriges fall rör det sig om en nivåskillnad på 0,5–0,7 procentenheter mellan de två indikatorerna.

Skattekvoten används ofta vid jämförelser av hushållens ekonomiska situation i olika länder. Sverige hamnar ofta högt i dessa jämförelser. För EU:s totalt 27 medlemsländer så är skattekvoten 40,1 procent år 2006, alltså betydligt lägre än Sveriges. Jämförelserna haltar dock betänkligt, även om man använder sig av samma definition, på grund av att skattesystemen ser olika ut mellan länder. I Sverige är till exempel inkomster som pensioner, sjukersättning och arbetslöshetsersättning skattepliktiga, medan de i andra länder inte är det. I vissa länder används också skatteavdrag som instrument i socialpolitiken istället för att betala ut subventioner eller olika typer av bidrag. Likaså finansieras en relativt större del av tjänster som sjukvård och utbildning med skatter i Sverige, medan de i andra länder finansieras via försäkringar eller med direkta avgifter för dem som använder tjänsten. Detta gör att Sverige och andra länder med liknande system får en högre skattekvot.

En annan svårighet med jämförelser är om man ska inkludera de sociala avgifter som betalas till Premiepensionsmyndigheten (PPM). Tidigare ingick PPM i den offentliga sektorn, men efter beslut inom EU så klassificeras PPM istället till finansiella företagssektorn. Avgifterna är förvisso lagstadgade på samma sätt som andra sociala avgifter, men räknas inte in i skattekvoten då pengarna inte betalas till den offentliga sektorn.

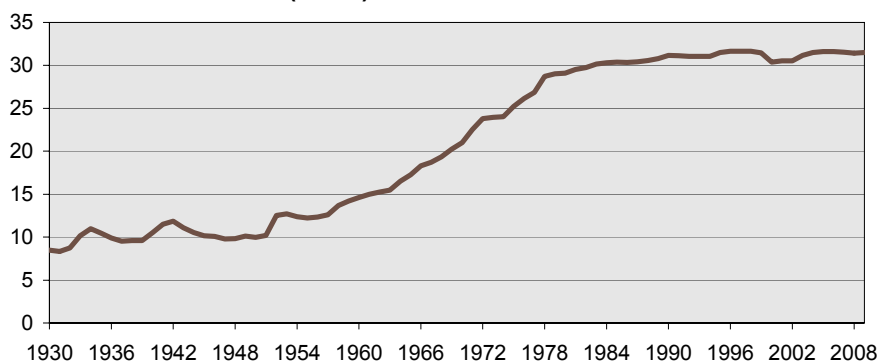
Den kommunala sektorns beskattningsrätt

En viktig del i det kommunala självstyret utgörs av den kommunala beskattningsrätten. Såväl kommuner som landsting och regioner har rätt att ta ut skatt och att bestämma skattesatsens storlek i procent av fysiska personers beskattningsbara förvärvsinkomst. Medborgarna ges därmed möjlighet att påverka ambitionsnivå och avgifter kontra skatter via landstings- och kommunalvalen. Den kommunala inkomstskatten hämtas in av staten för senare fördelning till kommunsektorn.

Den totala kommunala skattesatsen består dels av en landstings-skattesats, dels av en skattesats till primärkommunen. Respektive skattesats del av den totala skattesatsen varierar mellan olika delar av landet beroende på hur arbetsuppgifterna är fördelade mellan landsting och primärkommun. I Stockholms län har till exempel landstinget tagit över mer arbetsuppgifter från primärkommunerna

än i andra län. Detta återspeglas i skattesatsen, där Stockholms läns landsting har en relativt hög skattesats, medan de ingående primärkommunerna har en motsvarande lägre skattesats. För Gotland är förhållandet det motsatta. Eftersom Gotland inte tillhör något lands-ting, så är landstingsskatten här lika med noll, medan skattesatsen till primärkommunen är motsvarande högre. Om man vill jämföra skattesatsen mellan kommuner i olika delar av landet är det därför den totala kommunala skattesatsen som bör användas.

Kommunal skattesats (totalt) åren 1930–2009

Kurvan över den kommunala skattesatsens utveckling speglar den stora och snabba ökningen av kommunala åtaganden som skedde med början under 1960-talet och som pågick till slutet av 1970-talet, för att under 1980-talet stabilisera på en skattesats runt 30 procent. Den lilla nedgång som kan ses vid millennieskiftet beror på att kyrkan skiljdes från staten och att skatten till Svenska kyrkan då ersattes av medlemsavgifter.

Statsbidrags- och utjämningssystemen

Medborgarna ska alltså via den kommunala beskattningsrätten ha möjlighet att påverka den kommunala verksamheten. Skattesatsen bör då inte påverkas alltför mycket av om det finns många höginkomsttagare eller låginkomsttagare i kommunen och inte heller om det finns många personer med större eller mindre behov av kommunala insatser. Syftet med det kommunalekonomiska utjämningssystemet är därför att försöka skapa likvärdiga möjligheter för kommuner och landsting att tillgodose invånarnas behov av kommunal service oberoende av invånarnas inkomster och andra strukturella förhållanden. Meningen är alltså att skillnader i kommunal-

skatt i stort sett ska spegla skillnader i effektivitet, servicenivå och avgiftsnivå och inte bero på skillnader i förutsättningar.

Under större delen av 1900-talet har någon form av system funnits för att utjämna skillnader i kommunsektorns ekonomiska förutsättningar. Ett utjämnningssystem i nuvarande mening infördes dock först 1966. Sedan början av 1990-talet har flera förändringar gjorts i systemet.

Det nu gällande utjämnningssystemet beslutades av Riksdagen år 2004. Systemet består av inkomstutjämning, kostnadsutjämning, strukturbidrag, införandebidrag och en regleringspost. En grundläggande skillnad jämfört med tidigare system är att de generella statsbidragen till landsting och kommuner införlivats i inkomstutjämningen. Därigenom blir inkomstutjämningen i huvudsak statligt finansierad. Utredningen om 2005 års uppföljning av utjämnningssystemet kom med sitt slutbetänkande i september 2007. Flera förändringar föreslås av utredningen, men de grundläggande principerna i systemet står fast. Några av förslagen har efter riksdagsbeslut delvis införts i utjämningen från år 2008.

Utgjämnningssystemets fem delar

Utgjämnningssystemet består alltså av fem delar, inkomstutjämning, kostnadsutjämning, strukturbidrag, införandebidrag och regleringsbidrag/-avgift.

Inkomstutjämningen är den i särklass största delen i utjämnningssystemet. Inkomstutjämnningssystemet finansieras, som tidigare nämnts, till stor del av staten genom att de generella statsbidragen överförs hit. En del av finansieringen kommer också från kommuner och landsting genom avgifter. Totalt fördelades 52 miljarder till kommuner och 17 miljarder till landsting via inkomstutjämningen för år 2008.

Kostnadsutjämningen ska inte ta hänsyn till kommunens/landstingets faktiska kostnader utan baseras på mätbara och objektiva faktorer, som t.ex. andel äldre eller andel barn i skolåldern. Om kommunen/landstinget väljer en högre ambitionsnivå och därmed högre kostnader, så ger alltså inte detta mer i kostnadsutjämningsbidrag. Staten ska inte finansiera kostnadsutjämningen, utan den ska i princip finansieras av kommunerna och landstingen själva. Kostnadsutjämningen fördelade 5 miljarder till kommuner och 1 miljard till landsting år 2008.

Därtill kommer tre mindre delar i systemet. *Strukturbidraget* är av huvudsakligen regionalpolitisk karaktär och *införandebidraget* skall mildra effekterna av förändringar i systemet. *Regleringsavgiften* är en post som rör justeringen av statens finansiering av systemet. År 2008 fördelades totalt 2 miljarder via strukturbidraget och mindre än en miljard via införandebidraget.

Utjämning för kostnader enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

År 2004 infördes ett kostnadsutjämningssystem för kommunernas kostnader enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Detta kostnadsutjämningssystem ligger utanför det ovan nämnda systemet. År 2008 omfördelades 2 miljarder via utjämnings-systemet för LSS-kostnader.

Lästips:

Ekonomistyrningsverket. *Statens finanser*. www.esv.se

Ekonomistyrningsverket. *Statsbudgetens utfall 2007*. www.esv.se

Eurostat. *Taxation trends in the European Union, 2008 edition*

Eurostat. *Statistics in Focus – Tax revenue in EU, 47/2008*

SCB. *Taxeringsutfallet 2008*. Statistiskt meddelande OE 21 SM 0901

SCB. *Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv 2007:2*

Skatteverket. *Skatter i Sverige*. Skattestatistisk årsbok 2008

Regeringens skrivelse 2007/08:101, *Årsredovisning för staten 2007*.

Finansdepartementet och Sveriges Kommuner och Landsting.
Kommunalekonomisk utjämning.

Statens offentliga utredningar. *Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn*. Betänkande av utjämningskommittén. SOU 2003:88

Statens offentliga utredningar. *Deluppföljning av den kommunalekonomiska utjämnningen*. SOU 2006:84

Statens offentliga utredningar. *Deluppföljning 2 av den kommunalekonomiska utjämnningen*. SOU 2007:61

Statens offentliga utredningar. *Utjämning av kommunernas LSS-kostnader*. SOU 2007:62

Till detta avsnitt hör:

Tabell 5. Den offentliga sektorns inkomster, löpande priser, konsoliderat

Tabell 9. Statsbudgetens inkomster.

6 Den offentliga sektorns utgifter

I detta kapitel redovisar vi den offentliga sektorns utgifter. Utgifterna redovisas enligt nationalräkenskapernas begrepp. Dessa består av konsumtion, investeringar, transfereringar och räntor. Redovisningen sker också efter ändamål, det vill säga efter vilken verksamhet utgiften belastar.

De utgifter som redovisas i statsbudgeten (se kapitel 4) innehåller enbart statens utgifter. Det innebär att merparten av offentliga sektorns utgifter för t.ex. hälso- och sjukvård samt social omsorg inte finns med i statsbudgeten då de redovisas inom kommuner och landsting. Ett sätt att få en helhetsbild är att använda uppgifter från nationalräkenskaperna (NR) där en redovisning görs av hela den offentliga sektorn.

Utgifterna fördelas på konsumtion, investeringar, transfereringar och räntor. Konsumtionen utgör drygt 50 procent av de totala utgifterna medan transfereringar utgör cirka 40 procent av de totala utgifterna. Det gör att de offentliga investeringarna och räntorna är förhållandevis små. I konsumtionsbegreppet ingår sektorns kostnader för personal och förbrukat material medan transfereringsbegreppet innehåller de bidrag och ersättningar som kommer befolkningen tillgodo. Investeringarna består av fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar samt anskaffning minus avyttring av mark m.m.

**Den offentliga sektorns utgifter år 1993–2007, löpande priser.
Miljarder kronor**

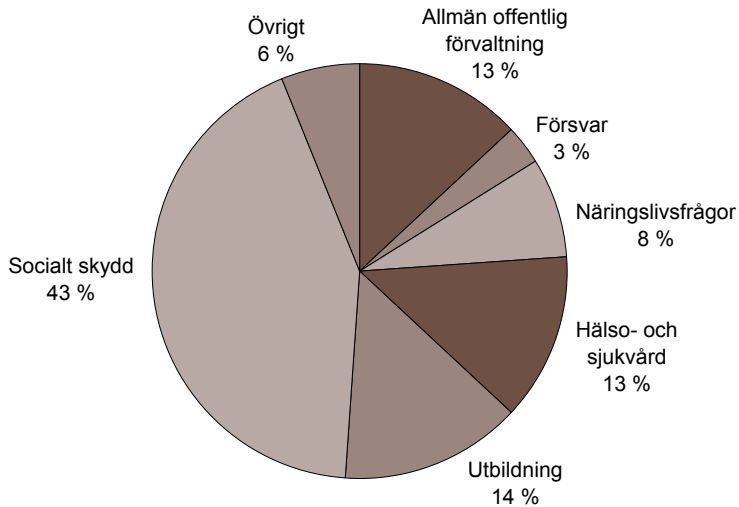
År	Konsumtion	Investe- ringar	Trans- fereringar	Räntor	Totalt
1993	453	30	513	89	1 086
1994	467	64	480	104	1 114
1995	482	68	478	117	1 145
1996	505	53	459	119	1 136
1997	515	59	450	119	1 144
1998	543	42	456	108	1 149
1999	572	59	473	100	1 204
2000	585	57	480	93	1 214
2001	615	63	491	71	1 240
2002	658	72	512	78	1 320
2003	692	70	554	59	1 375
2004	703	72	571	51	1 396
2005	723	75	595	53	1 446
2006	762	83	604	53	1 502
2007	793	89	600	57	1 539

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

De totala utgifterna 2007 uppgick till 1 539 miljarder kronor, en ökning med 37 miljarder kronor jämfört med året innan. Per invånare räknat så motsvarar utgifterna drygt 168 000 kronor vilket är en ökning med cirka 3 000 kronor jämfört med 2006. Konsumtionen ökade med 4 procent. Transfereringarna minskade med ungefär 1 procent, vilket inte hänt sedan 1997. Det är främst transfereringar till hushåll som minskat.

Det som är viktigt att tänka på, är att i den här redovisningen beskrivs utgifterna utifrån den konsoliderade offentliga sektorn. Det innebär att överföringar mellan olika delar inom sektorn, t.ex. mellan stat och kommun, har exkluderats.

Ett alternativt sätt att studera utgifterna är att fördela dem enligt ändamål. För att kunna göra det måste utgifterna grupperas efter vilket syfte de har. I NR följer man nomenklaturen COFOG, *Classification of the Functions of Government*, som är ett internationellt klassifikationssystem där hela offentliga sektorns verksamhet delas upp i olika grupper. Nedanstående diagram visar hur offentliga sektorns totala utgifter fördelade sig på olika ändamålsgrupper under 2006.

Den offentliga sektorns totala utgifter år 2006 fördelade på ändamål, löpande priser. Procent

Delen Övrigt består av ändamålen samhällsskydd och rättskipning, miljöskydd, bostadsförsörjning och samhällsutveckling, fritidsverksamhet, kultur och religion.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Den största delen av utgifterna går till det sociala skyddet. Anledningen till att den upptar så stora resurser är att en stor del av transfereringssystemen finns där. Socialt skydd omfattar sociala förmåner, både kontantförmåner och naturaförmåner, för personer och hushåll med speciellt definierade behov. Exempel på personer med speciellt definierade behov är personer med funktionshinder, arbetslösa eller äldre personer.

Fördelningen av offentliga sektorns utgifter på ändamål har förändrats mycket lite under 2000-talet.

Ändamålsindelning av den offentliga sektorns utgifter, COFOG

Ändamålsindelningen styrs av ett internationellt klassifikations-system benämnt COFOG. Systemet består av tio huvudgrupper. Grupperna med tillhörande exempel beskrivs nedan.

Allmän offentlig förvaltning, verkställande och lagstiftande organ, ekonomi och skatteförvaltning, ekonomiskt bistånd till utvecklings- och övergångsländer, utrikesförvaltning och grundforskning samt forskning och utveckling (FOU) avseende detta område.

Försvar, militärt och civilt försvar, internationellt militärt bistånd.

Samhällsskydd och rättsskipning, polisverksamhet, brand- och räddningsverksamhet, rättsskipning, kriminalvård, FOU.

Näringslivsfrågor, övergripande handels-, näringslivs- och arbetsmarknadsfrågor, transporter, kommunikationer, FOU.

Miljöskydd, avfalls- och avloppsvattenshantering, föroreningsbekämpning, skydd av biologisk mångfald och landskap, FOU.

Bostadsförsörjning och samhällsutveckling, bostadsförsörjning, vattenförsörjning, gatubelysning, FOU.

Hälso- och sjukvård, medicinska produkter, apparater och anordningar, öppen och sluten sjukvård, folkhälsovård, FOU.

Fritidsverksamhet, kultur och religion, fritids- och idrottsverksamhet, kulturell verksamhet, radio-, TV- och förlagsverksamhet, religiös verksamhet, FOU.

Utbildning, förskoleverksamhet, grundskoleutbildning, gymnasieskola, eftergymnasial utbildning och högskoleutbildning och stödtjänster till utbildning, FOU.

Socialt skydd, social trygghet vid sjukdom och funktionshinder, ålderdom, arbetslöshet, övrig social utsatthet, FOU.

Källa: ENS, Classification of the Functions of Government (COFOG)

Utgifter för konsumtion

Ett vanligt mått på offentliga sektorns storlek är utgifter för konsumtion. Med utgifter för konsumtion avses utgifter för den verksamhet som den offentliga sektorn ansvarar för och som är skattefinansierad, t.ex. sjukvård och undervisning. Under den senaste tioårsperioden har utgifterna för den offentliga konsumtionen som andel av BNP varit stabil.

Konsumtionsutgifterna kan delas upp på de olika delsektorerna i den offentliga sektorn. Den sektor som är störst, sett till konsumtionen, är kommunsektorn som består av kommuner och landsting. Den utgör knappt 50 procent. Jämfört med 1993 så utgör den idag en något större andel än tidigare medan statens andel minskat.

BNP och den offentliga sektorns konsumtionsutgifter år 1993–2007 i löpande priser. Miljarder kronor samt andel av BNP, procent

År	BNP	Konsumtion	Relativt BNP
1993	1 573	453	29
1994	1 679	467	28
1995	1 810	482	27
1996	1 852	505	27
1997	1 927	515	27
1998	2 012	543	27
1999	2 124	572	27
2000	2 250	585	26
2001	2 326	615	26
2002	2 421	658	27
2003	2 515	692	28
2004	2 625	703	27
2005	2 735	723	26
2006	2 901	762	26
2007	3 061	793	26

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Sett till konsumtionens beståndsdelar så består konsumtionsutgifterna bland annat av löner till de anställda och materialkostnader för det material som förbrukas inom exempelvis skolan och sjukvården. Dessutom ingår sociala naturaförmåner vilket är kostnader som den offentliga sektorn har för tjänster som den inte producerat men som den ändå bekostar och som går direkt till hushållen. Exempel på sociala naturaförmåner är landstingens utgifter för läkemedelsförmånen och kommunernas köp av äldreomsorg från alternativa utförare. Försäljning av varor och tjänster är en negativ post inom konsumtionen då det genererar en inkomst och inte en konsumtionsutgift. En ökad offentlig försäljning bidrar således till en minskad total konsumtion.

Mer om begreppet konsumtion

Utgifterna för konsumtion beräknas i NR utifrån uppgifter om produktions- och förädlingsvärde. Här ingår bland annat lönekostnader samt arbetsgivaravgifter. I produktionsvärdet, men inte i förädlingsvärdet, ingår dessutom insatsförbrukningen, dvs. värdet på de varor och tjänster som används som insatser i produktionsprocessen. Även kapitalförslitningen ingår i produktionsvärdet.

Produktionen kan delas upp i individuell respektive kollektiv produktion. Individuell produktion avser verksamhet som riktar sig till enskilda individer såsom utbildning, vård och omsorg medan kollektiv produktion avser verksamhet avsedd för samhället i stort, exempelvis rättsväsendet, försvar och infrastruktur. Beträffande den individuella produktionen beräknas en produktionsutveckling i fasta priser med hjälp av volymmått. Se mer under avsnittet *Volymmått för individuell produktion* i det här kapitlet.

I NR redovisas även så kallade sociala naturaförmåner, dvs. förmåner som finansieras av skattemedel och direkt förmedlas vidare till konsumenterna. Exempel på detta är landstingens finansiering av läkemedel eller kommunernas köp av skattefinansierad verksamhet som utbildningsplatser och äldreomsorg. Försäljning av varor och tjänster ingår på samma sätt som sociala naturaförmåner i konsumtionsbegreppet men inte i produktionen. Försäljningen är ingen utgift utan genererar inkomster och är en post inom konsumtionen som redovisas med omvänt tecken.

Under 2007 uppgick lönerna till 333 miljarder kronor. I relation till de totala utgifterna uppgick de till 42 procent vilket är detsamma som föregående år. 1993 var motsvarande siffra 46 procent. Denna minskning hänger delvis samman med att det blivit allt vanligare att sektorn använder alternativa utförare för att utföra det jobb som offentligt anställd personal tidigare gjorde.

De sociala naturaförmånerna har istället ökat från 6 procent till 11 procent i relation till totala utgifter mellan åren 1993 och 2007. Det är bland dessa utgifter som kostnaden registreras när sektorn använder alternativa utförare. Totalt uppgick sociala naturaförmåner till 90 miljarder kronor 2007.

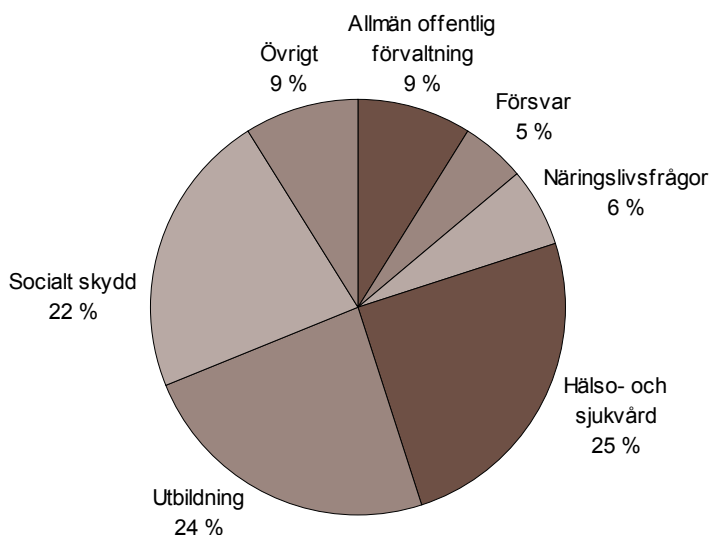
Andelen som avser förbrukning, dvs. utgifter för material och tjänster som fungerar som insatsvaror i den offentliga produktionen, uppgår till 37 procent 2007. Detta betyder totalt en utgift på 294 miljarder kronor. Jämfört med 1993 är det en minskning med 4 procentenheter.

Även denna utgift hänger samman med att alternativa utförare allt oftare genomför det arbete som tidigare utfördes av den offentliga sektorn.

Utgifter för konsumtion fördelad på ändamål

Inledningsvis visades hur offentliga sektorns totala utgifter fördelades på ändamål. Om man enbart ser till *konsumtionens* fördelning på ändamål så ändras bilden.

Den offentliga sektorns utgifter för konsumtion år 2006, fördelade på ändamål. Procent

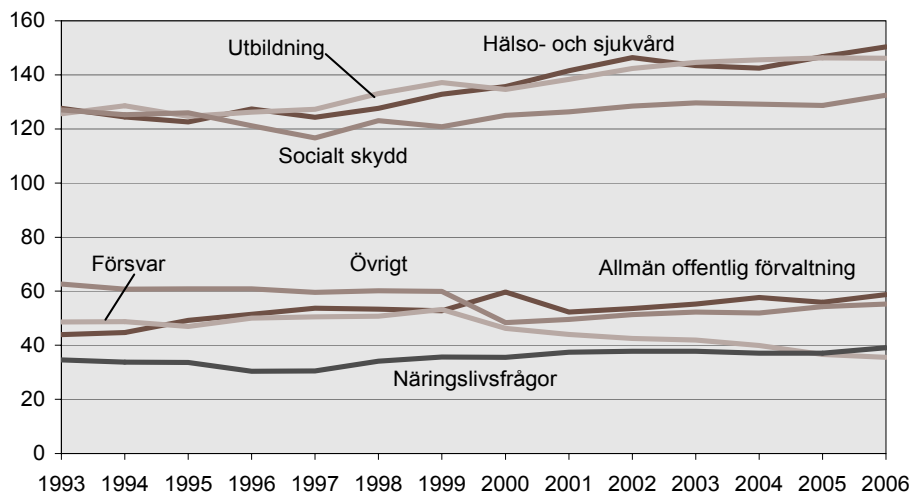
Delen Övrigt består av ändamålen samhällsskydd och rättskipning, miljöskydd, bostadsförsörjning och samhällsutveckling, fritidsverksamhet, kultur och religion.

Källa: SCB. Nationalräkenskaperna

År 2006 stod de tre största områdena för 71 procent av utgifterna. Enda skillnaden jämfört med 2005 är att gruppen Försvar minskat med 1 procent till förmån för hälso- och sjukvård som ökat med 1 procent. Den sistnämnda är också det området som är störst andelsmässigt, 25 procent eller 189 miljarder kronor. Utgifterna för det sociala skyddet utgjorde 43 procent av de *totala* utgifterna men endast 22 procent av konsumtionsutgifterna. Det förklaras av att en stor del av transfereringssystemet kan hänföras till det sociala skyddet. Dessa utgifter ingår inte i konsumtionsutgifterna. Omvända förhållandet gäller hälso- och sjukvård samt utbildning.

Ändamålen miljöskydd samt bostadsförsörjning och samhällsutveckling svarade för de lägsta utgifterna, cirka 3 respektive 4 miljarder kronor. I diagrammet ingår de i gruppen övrigt.

Den offentliga sektorns utgifter för konsumtion fördelade på ändamål, år 1993–2006, fasta priser. Miljarder kronor

"Övrigt" består av ändamålen samhällsskydd och rättskipning, miljöskydd, bostadsförsörjning och samhällsutveckling, fritidsverksamhet, kultur och religion.

Källa: SCB. Nationalräkenskaperna.

Det är främst tre områden som ökat under åren. De är hälso- och sjukvård, utbildning samt allmän offentlig förvaltning. Kostnaderna för det sociala skyddet har varierat under tidsperioden men är relativt oförändrat. Att utgifterna för utbildning ökat, beror bland annat på att antalet studieplatser inom universitet och högskolor ökat under samma period. Förklaringen till ökningen för hälso- och sjukvården är ökade utgifter för sociala naturaförmåner. Allmän offentlig förvaltning ökade i början av tidsperioden för att sedan ligga på en relativt jämn nivå.

Sedan 2000-talet har försvarets utgifter minskat som en följd av de neddragningar som varit. Nedgången syns speciellt tydligt de två senaste åren.

Volymmått för individuell produktion

Produktionen inom den offentliga sektorn består av två delar, kollektiv produktion respektive individuell produktion. Den kollektiva produktionen avser den verksamhet som inte riktar sig till någon specifik individ utan till samhället i stort. Det är till exempel försvaret, rättsväsendet, infrastruktur (vägar och järnvägar), offentlig förvaltning och liknande. Individuell produktion är verksamhet riktad till enskilda individer såsom hälso- och sjukvård, kultur- och fritidsverksamhet, utbildning och socialt skydd.

Enligt EU-beslut ska den offentliga individuella produktionen beräknas utifrån volymutveckling för produktionen. Det betyder att fasta priser för offentligt producerade tjänster med individuell inriktning ska beräknas med hjälp av volymmått som visar hur volymen av produktionen förändras. Förändringen infördes i nationalräkenskaperna i november 2007 och avsåg åren från och med 2003 för hälso- och sjukvård och 2002 för övrig individuell verksamhet.

Volymmått som används ska visa hur en verksamhet utvecklas i fasta priser under ett år. För individuell produktion där volymmått finns att tillgå används dessa för att beräkna produktionsutvecklingen utifrån föregående års nivå i löpande priser. För den kollektiva produktionen samt de delar inom den individuella produktionen där volymmått saknas används den så kallade kostnadsmetoden som baseras på hur kostnaden för verksamheten utvecklas.

Exempel på volymmått kan vara antalet elevtimmar inom grundskolan, antal sjukvårdsbehandlingar inom hälso- och sjukvård, antal besök på museer och teatrar för kultur- och fritidsområdet samt antal handläggningsärenden inom socialförsäkringssystemet. Det dataunderlag som finns tillgängligt för att beräkna volymmått är främst helårsuppgifter.

I samband med att volymmått infördes i nationalräkenskaperna genomfördes en revidering av tidigare år. Tabellen nedan visar skillnaden mellan kostnadsmetoden och den nu gällande metoden som baseras på beräknade produktionsvolym (för individuell produktion). Resultatet visar att volymutvecklingen för total konsumtion reviderats upp vissa år medan andra reviderats ner.

Metodbyttets påverkan på offentliga konsumtionsutgifter 2002–2006, årlig volymutveckling, procent

År	Kostnadsmetod (gammal metod)	Volymmått (ny metod)
2002	2,1	2,2
2003	0,7	0,4
2004	0,3	-0,2
2005	0,1	0,4
2006	2,4	2,0

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna, Bakgrundfakta 2008:3 Volymberäkningar av offentlig individuell produktion – projektrapport. 2006 års uppgift avseende Volymmått (ny metod) har ändrats från 1,5 till 2,0 procent sedan rapporten skrevs.

Staten, kommuner och landsting påverkas olika av förändringen av beräkningssätt. Det beror på att landstingens individuella produktion uppgår till över 90 procent av den totala produktionen medan motsvarande andel för staten endast är en fjärdedel. För kommunerna, som är den största delsektorn inom offentliga sektorn, står den individuella delen för cirka tre fjärdedelar av den totala produktionen. Det i sin tur resulterar i att hela den offentliga sektorn i högsta grad påverkas av hur den individuella produktionen utvecklas eftersom den står för två tredjedelar.

Utgifter för investeringar

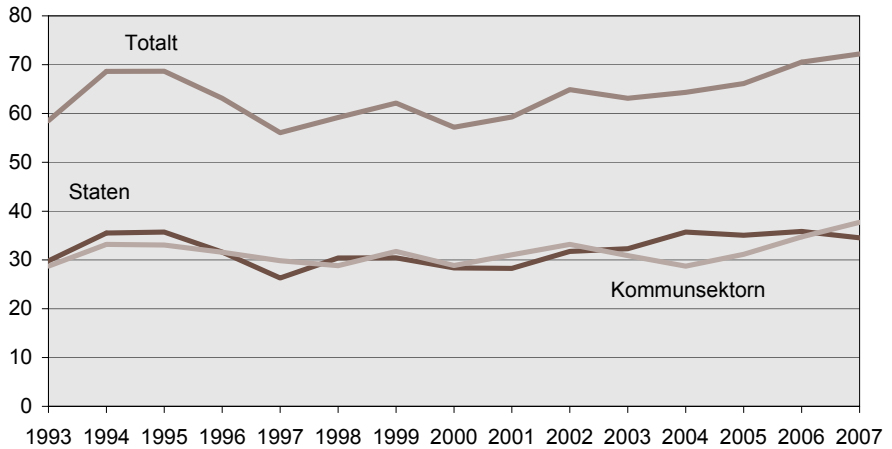
En del av de offentliga utgifterna går till investeringar (totala bruttoinvesteringar). År 2007 uppgick dessa till 72 miljarder kronor i fasta priser. Med investeringar menas inköp av varaktiga tillgångar som byggnader och maskiner, t.ex. skolor, sjukhus och vägar.

Investeringsbegrepp i NR

Totala bruttoinvesteringar omfattar fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar samt värdeföremål minus avyttringar av fasta tillgångar. Fasta bruttoinvesteringar avser sådana investeringar som är av materiell eller immateriell karaktär. I begreppet totala bruttoinvesteringar har inte kapitalförslitningen dragits av.

Nettoinvestering definieras som bruttoinvestering minus kapitalförslitning. Kapitalförslitningen motsvarar värdet av de fasta tillgångar som har förbrukats under en period.

Källa: SCB, Nationalräkenskaper

Den offentliga sektorns utgifter för fasta bruttoinvesteringar år 1993–2007, fasta priser. Miljarder kronor

Källa: SCB, Nationalräkenskaper

De fasta bruttoinvesteringarna var 1,7 miljarder högre 2007 jämfört med 2006 i fasta priser. Från 1993 fram till 2007 är ökningen nästan 14 miljarder. De senaste åren har de statliga investeringarna legat relativt stabilt omkring 35 miljarder. Samtidigt har investeringar inom kommuner och landsting ökat kraftigt och är 2007 större än de statliga.

Utgifter för investeringar fördelade på ändamål

Staten gjorde under 2006 investeringar för drygt 26 miljarder kronor i löpande priser inom ändamålet näringslivsfrågor vilket är i särklass det största ändamålet vad gäller investeringsutgifter. Det utgjorde 64 procent av de totala statliga investeringarna. Inom ändamålet näringslivsfrågor återfinns bland annat utbyggnaden av infrastruktur, i huvudsakligen vägar och järnvägar. Dessa investeringar utgjorde cirka en tredjedel av de totala offentliga investeringarna.

Kommuner och landsting investerade mest inom ändamålen allmän offentlig förvaltning samt hälso- och sjukvård. Dessa investeringar tillsammans utgjorde drygt hälften av samtliga investeringar inom kommunsektorn. Det är dock viktigt att komma ihåg att en stor del av investeringarna görs inom kommunala bolag som då redovisas inom näringslivet.

Utgifter för transfereringar

Den offentliga sektorn spelar en stor roll i ekonomin genom att den omfördelar resurser. De inkomster som sektorn får in i form av skatter och annat från andra sektorer används inte enbart för konsumtion och investeringar inom sektorn utan går också tillbaka till de andra sektorerna, i första hand hushållssektorn. En sådan omfördelning brukar kallas transferering. Med transferering menas då inkomstöverföringar som sker utan att någon motsvarande motprestation krävs. Hit räknas t.ex. utbetalda pensioner och barnbidrag. Utgiften för transfereringar uppgick 2007 till 600 miljarder kronor.

Transfereringarna i relation till BNP ger en uppfattning om deras storlek. Det är dock viktigt att komma ihåg att transfereringarna inte utgör en del av BNP.

BNP och transfereringarna i löpande priser år 1993–2007. Miljarder kronor samt andel av BNP, procent

År	BNP	Transfereringar	Relativt BNP
1993	1 573	513	33
1994	1 679	480	29
1995	1 810	478	26
1996	1 852	459	25
1997	1 927	450	23
1998	2 012	456	23
1999	2 124	473	22
2000	2 250	480	21
2001	2 326	491	21
2002	2 421	512	21
2003	2 515	554	22
2004	2 625	571	22
2005	2 735	595	22
2006	2 901	604	21
2007	3 061	600	20

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Tabellen visar tydligt att transfereringar mätt i relation till BNP minskat under perioden 1993–2007. En av anledningarna är att i början av perioden utbetalades de så kallade bankstöden, vilket gjorde att transfereringarna till företagen blev tillfälligt höga. Transfereringarna till företagssektorn var nära 130 miljarder kronor

1993 men var nere i 47 miljarder kronor 2007. Även transfereringarna till hushållen har förändrats över tiden.

Transfereringar till hushållen

Hushållen är helt dominerande när det gäller vilka sektorer som tar emot transfereringar från den offentliga sektorn. År 2007 tog hushållen emot 85 procent av de offentliga transfereringarna.

Pensionerna, som är den tyngsta posten i transfereringarna till hushållen, stod 2007 för drygt hälften de totala transfereringarna till hushållen. Andelen har ökat med 7 procentenheter från 1993. Pensionerna har ökat med 56 procent i löpande priser mellan 1993 och 2007.

Bland övriga transfereringar, så har aktivitets- och sjukersättningen ökat kraftigt under perioden, hela 78 procent. Ökningstakten har dock mattats av och nivån 2007 är ungefär densamma som de senaste två åren.

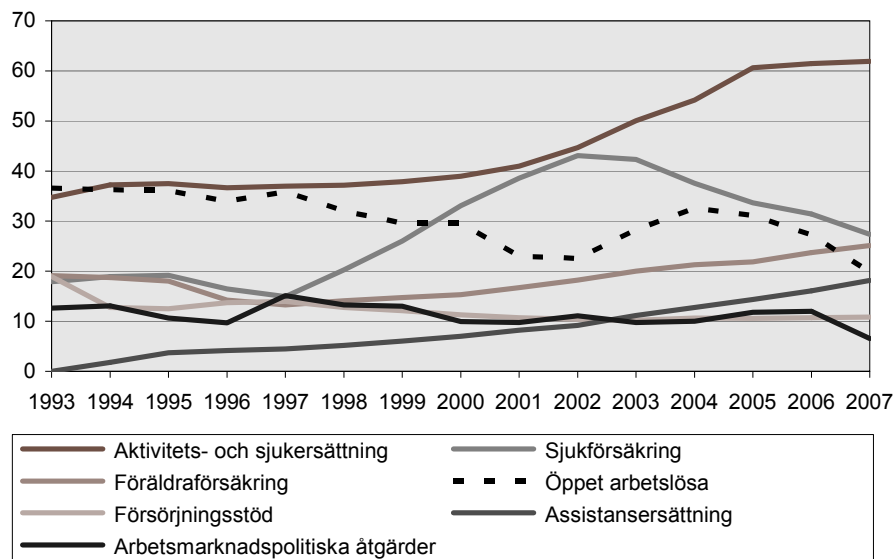
Det har också skett en stor ökning av kostnaden för sjukförsäkringen trots att den minskat under de senaste åren. Ökningen mellan 1993 och 2007 är 53 procent.

Ersättningen till öppet arbetslösa har fortsatt minska 2007 och nu mer än tidigare. Nedgången det senaste året uppgår till 26 procent och uppgår 2007 till 20 miljarder, vilket kan jämföras med 1993 då ersättningen var nästan 37 miljarder. Det har tidigare funnits en tendens till att arbetslöshetsersättningarna sjunker när kostnaderna i sjukförsäkringen ökar och vice versa, men de senaste åren minskar både sjukförsäkringen och ersättningen till öppet arbetslösa.

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder är en annan del som visar upp samma mönster, dvs. varierar över perioden men som de senaste åren minskat kraftigt. Toppnoteringarna under 90-talet har ersatts av betydligt mer beskedliga summor. I jämförelse med periodens högst noterade värde 1997 har dessa transfereringar mer än halverats.

Assistansersättningen har ökat markant under perioden och 2007 uppgår ersättningen till 18 miljarder. Ökningen är 13 procent jämfört med 2006. Assistansersättningen är numera betydligt större än försörjningsstödet, det som tidigare kallades socialbidrag.

Vissa transfereringar, utveckling år 1993–2007. Miljarder kronor, löpande priser

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Transfereringar från olika delsektorer

Av de olika delsektorerna inom den offentliga sektorn (staten, kommuner och landsting samt ålderspensionssystemet) svarar staten för merparten av transfereringsutgifterna. År 2007 var statens andel 69 procent. Noterbart är att även interna transaktioner inom den offentliga sektorn ingår, t.ex. transfereringar från staten till kommuner och landsting.

Transfereringar från delsektorer inom den offentliga sektorn år 2007. Miljoner kronor

	Staten	Kommun- sektorn	Ålderspensions- systemet
Totalt	540 294	61 529	186 581
till hushåll	283 777	38 259	185 653
till företag	28 461	18 060	-
till ålderspensionssystemet	23 908	-	-
till kommunsektorn	161 401	-	-
till utlandet	42 747	-	-
till staten	-	5 210	928

Hushållens ideella organisationer, t.ex. religiösa samfund, idrottsföreningar etc. räknas till hushållen. Kommunsektorn består av kommuner och landsting.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Drygt hälften av statens transfereringar, 53 procent, går till hushållen men även kommuner och landsting får en ganska stor del, 30 procent. Här ingår generella och specialdestinerade statsbidrag. Mindre andelar går till ålderspensionssystemet, till företagen och till utlandet.

Ålderspensionssystemets transfereringar går nästan uteslutande till hushållen. Även transfereringar från kommuner och landsting går främst till hushållen, 62 procent, men även företagen får en relativt stor andel, 29 procent. De transfereringar som går från kommuner och landsting till staten avser till stor del bidrag gällande infrastruktur. Andelen av de totala transfereringsutgifterna för kommuner och landsting uppgår endast till 8 procent.

Ränteutgifter

Det fjärde utgiftsområdet är ränteutgifter, varav den största delen utgörs av räntan på statsskulden. År 2007 uppgick de totala ränteutgifterna till 57 miljarder kronor och har de senaste fem åren legat på en relativt jämn nivå. Ränteutgifterna har minskat sedan mitten av 1990-talet. Främsta anledningen till detta är lägre räntor samt att statsskulden minskat sedan 1977.

BNP och ränteutgifterna år 1993–2007 i löpande priser. Miljarder kronor och procentuell andel av BNP

År	BNP	Räntor	Relativt BNP
1993	1 573	89	6
1994	1 679	104	6
1995	1 810	117	6
1996	1 852	119	6
1997	1 927	119	6
1998	2 012	108	5
1999	2 124	100	5
2000	2 250	93	4
2001	2 326	71	3
2002	2 421	78	3
2003	2 515	59	2
2004	2 625	51	2
2005	2 735	53	2
2006	2 901	53	2
2007	3 061	57	2

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna

Lästips

Ringqvist, Margareta. *Om den offentliga sektorn*. Göteborg 1996

SCB. *Nationalräkenskaper, detaljerade årsberäkningar 1993–2006*. NR 10

SM0801

Till detta avsnitt hör:

Tabell 4. Den offentliga sektorns utgifter, löpande priser, konsoliderat

Tabell 13. Offentliga myndigheters konsumtionsutgifter fördelade på ändamål, löpande priser

Tabell 14. Offentliga myndigheters konsumtionsutgifter fördelade på ändamål, fasta priser

Tabell 15. Transfereringar från den offentliga sektorn till hushållen, löpande priser

Tabell 16. Offentliga fasta bruttoinvesteringar efter ändamål, löpande priser

Tabell 17. Offentliga fasta bruttoinvesteringar efter ändamål, fasta priser

7 Den statliga sektorns ekonomi och verksamhet

I detta kapitel redovisar vi den statliga verksamheten enligt årsredovisningen för staten och myndigheternas årsredovisningar. Dessutom redovisas översiktligt vilka verksamheter som bedrivs i den statliga sektorn. I första hand används den statistik som tas fram i respektive verksamhets egna bokslut, drifts- och verksamhetsredovisningar. I detta kapitel redovisas också uppgifter om ålderspensionssystemet, där den huvudsakliga källan är Försäkringskassans årsredovisning.

Årsredovisning för staten

Som utgångspunkt för beskrivningen av den statliga verksamhetens ekonomi används årsredovisningen för staten. Beloppen i detta kapitel skiljer sig därför från dem som redovisats i tidigare kapitel beroende på olika avgränsningar och beräkningsmetoder.

Årsredovisningen för staten grundas på de statliga myndigheternas årsredovisningar. Årsredovisningen ska vara konsoliderad för den statliga sektorn, vilket innebär att transaktioner och tillgodohavanden mellan statliga myndigheter emellan ska exkluderas.

Efter önskemål från riksdagen lämnas årsredovisningen som skrivelse från regeringen i anslutning till vårpropositionen.

Resultaträkningen för 2007 redovisar ett överskott på 127 miljarder kronor, vilket är en förbättring med 23 miljarder jämfört med föregående år. En starkt bidragande orsak till resultatförbättringen är ökade skatteintäkter. Skatteintäkterna ökade med 26 miljarder eller med 3 procent mellan åren. En annan orsak var att intäkter av avgifter och andra ersättningar ökade med 9 miljarder. Resultatet påverkades dock negativt av att nettokostnaden för statsskulden ökade med 26 miljarder.

**Statens konsoliderade resultaträkning år 2006–2007, löpande priser.
Miljarder kronor**

	2006	2007
Summa intäkter	1 034,9	1 070,7
därav skatter	963,9	989,9
Summa kostnader	-965,1	-959,5
därav transfereringar	-762,6	-764,2
därav statens egen verksamhet	-202,5	-195,3
Resultat från andelar i dotter- och intresseföretag	48,5	46,8
Summa finansiella poster	-14,3	-31,1
Årets över/underskott	103,9	126,9

Årsredovisningen omfattar myndigheter och affärsverk under riksdag och regering med undantag för Riksbanken, AP-fonderna och Premiepensionsmyndigheten. Dessutom ingår Riksbankens grundfond men alltså inte själva Riksbanken.

Källa: Årsredovisning för staten 2007. Regeringens skrivelse 2007/08:101.

Statens resultaträkning och statsbudgeten

Statens resultaträkning är något annat än den redovisning av statsbudgeten och de offentliga finanserna som gjordes i kapitel 4. I resultaträkningen är t.ex. inkomster och utgifter periodiserade till intäkter och kostnader, vilket bland annat innebär att investeringar fördelas över hela deras livslängd. Vidare finns skillnader som beror på olika avgränsningar och definitioner. Det går alltså inte att direkt återfinna siffror från resultaträkningen i statsbudgeten.

Jämförelse av det ekonomiska utfallet i statsbudgeten och statens resultaträkning, miljarder kronor:

	2006	2007
Statsbudgetens saldo	18	103
Årets över-/underskott i resultaträkning	104	127

En närmare redogörelse av skillnaderna mellan resultaträkningen och statsbudgeten finns i bilaga 4 till Årsredovisning för staten 2006.

I statens årsredovisning redovisas också tillgångar och skulder. Skillnaden mellan tillgångar och skulder är detsamma som statens nettoförmögenhet. Eftersom statens bokförda skulder är större än de bokförda tillgångarna så blir nettoförmögenheten negativ. År 2007 var den -500 miljarder kronor, att jämföra med -635 miljarder kronor för år 2006. Skillnaden mellan skulder och tillgångar har alltså minskat med drygt 135 miljarder, och beror både på att skulderna

minskat och att tillgångarna ökat. Statsskulden har minskat med 105 miljarder och uppgår nu till 1 115 miljarder. Tillgångarna har ökat bland annat genom att stora väginvesteringar genomförts.

De statliga myndigheterna

Den statliga verksamheten utförs i huvudsak av de myndigheter som regeringen har till sin hjälp att styra Sverige. Myndigheterna är av mycket skiftande storlek. De största myndigheterna har mer än 20 000 anställda, medan de minsta har bara några enstaka anställda. Totalt sysselsätter de statliga myndigheterna 219 000 personer enligt statens årsredovisning och 230 000 enligt den registerbaserade sysselsättningsstatistiken.

Statskontoret påpekar i sin rapport "Statsförvaltningens utveckling 1990–2005" att det saknas en allmänt vedertagen och uteslutande definition av myndighetsbegreppet. Detta innebär att det är svårt att avgöra hur många myndigheter som finns och beror på hur myndigheterna avgränsats och definierats i olika sammanhang. Enligt statens årsredovisning, som bygger på uppgifter från Ekonomistyrningsverket, så uppgår antalet till cirka 250 stycken. Denna siffra överensstämmer i stort sett med antalet statliga förvaltningsmyndigheter enligt det nya myndighetsregister, som SCB blivit ålagt att föra. I Regeringskansliets årsbok är antalet cirka 450. Skillnaden mellan de båda uppgifterna beror på att i det högre talet ingår en del nämnder utan anställda. Dessutom är t.ex. hela domstolsväsendet räknat som en myndighet i det lägre antalet, medan varje tingsrätt, hovrätt och liknande räknas som enskilda myndigheter i det högre antalet. Detsamma gäller för andra myndigheter med en regional organisation som t.ex. polismyndigheten.

I nationalräkenskapernas redovisning av de statliga myndigheterna ingår även en del enheter som inte klassas som statlig förvaltning vare sig i SCB:s myndighetsregister, i Statens årsredovisning eller i Regeringskansliets årsbok. Det rör sig om cirka 100 enheter, som huvudsakligen är finansierade med statliga medel. Den största av dessa enheter är Chalmers tekniska högskola, som i motsats till de flesta andra högskolor drivs i bolagsform. Andra exempel är Kungliga operan, Kungliga dramatiska teatern och Riksteatern. Sammanlagt omfattar dessa verksamheter cirka 7 000 anställda. Däremot räknas inte de statliga affärsverken till den statliga sektorn i nationalräkenskaperna utan till näringslivet.

Den statliga förvaltningen är ojämnt fördelad över landet. Mer än hälften (52 procent) av de anställda finns i de tre storstadslänen och Stockholms län står ensamt för 29 procent av de anställda.

Myndigheter i olika verksamhetssektorer

Myndigheterna har mycket varierande verksamheter. I Årsredovisning för staten delas myndigheterna in i olika sektorer:

Infrastruktur: Banverket och Vägverket

Arbetsliv, omsorg och utbildning: Arbetsmarknadsverket och Försäkringskassan m.fl.

Ekonomi: Skatteverket och Tullverket m.fl.

Kultur: Riksarkivet och bland annat några museer

Länsstyrelser, regeringskansli och stabsmyndigheter: Regeringskansliet är störst

Miljö, teknik och jordbruk: Statens räddningsverk är störst

Rättsmyndigheter: Omfattar bland annat Polisväsendet, som är Sveriges största myndighet

Försvarsmakten: Försvarsmakten hör till Rättsmyndigheterna men särredovisas i statens årsredovisning

Universitet, högskolor och forskning: Universiteten och högskolorna dominerar här, men hit hör också en del institut, som t.ex. institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering

Uppdragsbaserad verksamhet: Försvarets materielverk och Lantmäteriverket med flera

Källa: Årsredovisning för staten 2007

Regeringskansliet

Regeringskansliet har en särställning bland myndigheterna, bland annat eftersom det är regeringens stabsmyndighet med statsministern som chef. Dessutom styr Regeringskansliet de andra myndigheterna genom regleringsbrev och genom uppföljningar av deras verksamhet. Regeringskansliet har 4 600 anställda, varav cirka 200 är politiskt tillsatta. Tjänstemännen bereder ärenden av skilda slag. Det kan gälla lagstiftning, budgetprocess, styrning av andra myndigheter, olika förvaltningsärenden och internationella frågor inklusive EU-frågor. De bistår också regeringen med svar på frågor och interpellationer från riksdagen och med svar på frågor från allmänheten.

Regeringskansliets utgifter, löpande priser

År	Miljoner kr	Index
2001	5 108	100
2002	4 803	94
2003	5 033	99
2004	5 133	100
2005	5 326	104
2006	5 437	106
2007	5 555	109

Uppgifterna kommer från myndighetens egen redovisning.

Källa: Regeringskansliets årsbok 2007.

De största myndigheterna**De största myndigheterna år 2007 mätt i antal anställda**

Myndighet	Anställda
Polisväsendet	26 000
Försvarmakten	21 000
Försäkringskassan	15 000
Skatteverket	11 000
Arbetsmarknadsverket	9 000
Kriminalvården	9 000
Vägverket	7 000
Banverket	7 000

Källa: SCB:s Företagsdatabas, FDB2007

I det följande görs en kort beskrivning av de tre största myndigheterna samt den största verksamhetssektorn, universitets- och högskolesektorn.

Polisen

Polisväsendet räknas som en enda myndighet såväl i SCB:s myndighetsregister som i statens årsredovisning. Av polisens årsredovisning framgår dock att polisen räknar med 21 geografiska polismyndigheter, en för varje län. Därutöver finns Rikspolisstyrelsen (med Polishögskolan, Rikskriminalpolisen och Säkerhetspolisen) samt Statens kriminaltekniska laboratorium. Om polisväsendet räknas som en enda myndighet, så blir det landets största myndighet mätt i antalet anställda. Av de 26 000 anställda är 18 000 poliser.

Polisens kostnader för verksamheten har ökat med 23 procent eller med 3,3 miljarder mellan år 2003 och 2007. Av denna ökning står personalkostnaderna för 2,1 miljarder. Antalet anställda har under perioden ökat med 2 800, varav antalet poliser med 1 600.

Polisväsendets verksamhetskostnader, löpande priser

År	Miljoner kr	Index
2001	13 114	100
2002	14 022	107
2003	14 362	110
2004	15 028	115
2005	15 803	121
2006	16 615	127
2007	17 617	134

Uppgifterna kommer från myndighetens egen redovisning.

Källa: Polisens årsredovisning.

Försvarmakten

Under år 2007 fortsatte försvaret det stora omstruktureringsarbete som är en följd av det försvarsbeslut som togs av riksdagen i december 2004. Beslutet innebar en tydlig riktning mot insatsförsvar både nationellt och internationellt. Svenska förband gjorde insatser i flera länder bland annat i Afghanistan och på Balkan. Arbetet med den av Sverige ledda EU-styrkan Nordic Battlegroup har påverkat en stor del av verksamheten inom Försvaret.

Försvarets driftskostnader, löpande priser

År	Miljoner kr	Index
2001	31 578	100
2002	31 901	101
2003	32 447	103
2004	31 273	99
2005	33 401	106
2006	29 204	92
2007	28 807	91

Uppgifterna kommer från myndighetens egen redovisning.

Källa: Försvarmaktens årsredovisning.

Försäkringskassan

Den 1 januari 2005 slogs de 21 allmänna försäkringskassorna samman med Riksförsäkringsverket till den nya myndigheten Försäkringskassan. Målet med denna omorganisation var att skapa tydligare styrning av arbetet, mer enhetlig tillämning av lagar och regler och ökad medborgerlig insyn.

I redovisningen av Försäkringskassans verksamhetskostnader avser siffrorna före år 2005 summan för de allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket. Försäkringskassans utbetalningar av ersättningar ingår inte i verksamhetskostnaderna. Den kraftiga minskningen av kostnaderna år 2004 beror på en stor justering av pensionsavsättningen i samband med att personalen övergick till statlig anställning.

Försäkringskassans verksamhetskostnader, löpande priser

År	Miljoner kr	Index
2001	7 761	100
2002	8 238	106
2003	8 782	113
2004	7 440	96
2005	8 576	111
2006	9 389	121
2007	9 225	119

Uppgifterna kommer från myndighetens egen redovisning.

Källa: Försäkringskassans årsredovisning.

Universitets- och högskolesektorn

Varje enskilt universitet och högskola är en egen myndighet, men ser man till denna verksamhet sammantaget så är universitet, högskolor och forskning den största sektorn inom staten med sammanlagt 52 300 anställda år 2007, motsvarande en fjärdedel av de statligt anställda. Antalet anställda ligger på ungefär samma nivå som föregående år.

Högskolesektorns kostnader, löpande priser

År	Miljoner kr	Index
2001	47 200	100
2002	52 300	111
2003	55 300	117
2004	57 100	121
2005	56 300	119
2006	57 100	121
2007	58 000	122

Uppgifterna kommer från Högskoleverkets redovisning.

Källa: Högskoleverkets årsrapport.

Den totala kostnaden för universitets- och högskolesektorn omfattar också studenternas studiestöd och verksamheten vid ett antal centrala myndigheter, t.ex. Högskoleverket, Centrala studiestödsnämnden och Verket för högskoleservice. År 2007 uppgick den totala kostnaden till 58 miljarder kronor vilket var 900 miljoner kronor högre än år 2006.

År 2007 hade 49 lärosäten rätt att utfärda examina inom grundläggande högskoleutbildning, av dessa hade 21 lärosäten dessutom rätt att utfärda examina inom forskarutbildning. Av dessa 49 lärosäten bedrevs 36 lärosäten som statliga myndigheter.

Under läsåret 2006/2007 kom 81 300 nya studenter till universitet och högskolor. Totala antalet studenter i grundutbildningen var 322 000, vilket är en minskning med 6 procent sedan toppåret 2003. Av alla studerande avlade 42 700 sin första grundexamen under året.

I forskarutbildningen var antalet nybörjare 2 800. Antalet aktiva i forskarutbildningen var 17 300 och antalet examinerade doktorer var 2 800.

Ålderspensionssystemet

Ålderspensionssystemet är en del av samhällets ekonomiska äldrepolitik och ingår i *socialförsäkringarna*, som svarar för huvuddelen av samhällets ekonomiska trygghetssystem.

Socialförsäkringens ekonomiska skydd vid ålderdom

Förutom ålderspensionssystemet består socialförsäkringens ekonomiska skydd vid ålderdom av:

Ersättning vid ålderdom: Garantipension till ålderspension, bostadstillägg till pensionärer, delpension, äldreförsörjningsstöd och särskilt bostadstillägg

Ersättning vid dödsfall: Omsättningspension, särskild efterlevnads pension, änkepension

Övrigt skydd: Frivillig pension, sjömanspension

Ålderspensionssystemet är ett finansiellt autonomt system som är skilt från statsbudgeten, dvs. det är ett ekonomiskt skydd som inte betalas ut via statsbudgeten. I princip är det samma pengar som betalas in under en månad i form av avgifter som betalas ut i form av pensioner till pensionärerna. Utgifterna för ålderspensionssystemet belastar således inte statsbudgeten. De ingår emellertid i de utgifter som omfattas av utgiftstaket för staten.

Ålderspensionssystem ersätter det tidigare gällande pensionssystemet, vilket omfattade ATP och folkpension. Det äldre pensionssystemet kommer att fasas ut fram till 2018 och successivt ersättas av det nya ålderspensionssystemet.

Ålderspensionssystemets uppbyggnad

Ålderspensionssystemet finansieras genom ett antal avgifter som betalas av arbetsgivare, egenföretagare, staten och den enskilde själv. Ålderspensionssystemet är avgiftsbestämt till skillnad mot övriga försäkringsgrenar som är förmånsbestämda. Detta innebär att avgifterna ligger fast och pensionsförmånernas värde anpassas till vad som är möjligt med tillgängliga medel.

Avgifterna till ålderspensionssystemet förs till AP-fonderna och premiepensionssystemet. Pensionssystemets avgifter är bestämda till 18,5 procent av pensionsunderlaget. Pensionsunderlaget består av pensionsgrundande inkomster och pensionsgrundande belopp. Av de sammanlagda pensionsavgifterna går 16 procentenheter till inkomstpensionen och 2,5 procentenheter till premiepensionen. Ålderspensionssystemet består alltså av två huvuddelar:

- Inkomstpensionen inklusive tilläggspension – fördelningsdel
- Premiepensionen – premiereservdel

Det är bara inkomstpensionen inklusive tilläggspension som tillhör den offentliga sektorn. Premiepensionen ingick tidigare i offentlig sektor men enligt beslut av Eurostat förs denna del numera till hushållssektorn. Som en konsekvens av detta har den offentliga sektorns sparande minskat medan hushållens sparande har ökat.

Inkomstpensionen

Huvuddelen av avgifterna till pensionssystemet går till inkomstpensionen inklusive tilläggspensionen. Inkomstpensionen är ett fördelningssystem, vilket innebär att dagens pensionsavgifter utbetalas som pensioner till dagens pensionärer. Det finns dock ett samband för individen mellan vad som betalats in till systemet och vad som senare betalas ut till denne som pensionär. För den enskilda personens inbetalda pensionsavgifter erhålls pensionsrätter som visar att systemet är skyldig individen medel. Dessa pensionsrätter genererar sedan pensioner när personen går i pension.

Tilläggspension får alla personer födda fram till 1953 p.g.a. av att de inte fullt ut kunnat tjäna in inkomst- eller premiepension. Personer födda före 1938 får bara tilläggspension medan personer födda mellan 1938 och 1953 får pension enligt övergångsregler dvs. de får en del tilläggspension och en del inkomst- och premiepension.

Inkomstpensionen och tilläggspensionen finansieras från AP-fonderna. AP-fondernas roll i det reformerade ålderspensionssystemet är att utjämna svängningar i balansen mellan pensionsavgifter och utbetalda pensioner.

AP-fonderna

Första, Andra, Tredje, Fjärde och Sjätte AP-fonderna förvaltar det buffertkapital som ingår som en mindre del av inkomstpensionens tillgångar. Första, Andra, Tredje och Fjärde AP-fonderna har samma uppdrag – att förvalta globala portföljer av aktier, obligationer och andra räntebärande papper. Sjätte AP-fonden har ett specialiserat uppdrag att investera en mindre del av pensionssystemets fonderade kapital på den s.k. riskkapitalmarknaden.

Sjunde AP-fonden har inrättats för att förvalta Premiesparfonden och Premievalsfonden. De personer som avstår från att välja någon fond för sin premiepension får sina pensionsmedel placerade i Premiesparfonden. Premievalsfonden är däremot ett statligt alternativ bland cirka 700 valbara fonder i premiepensionssystemet.

År 2007 ökade fondtillgångarna, dvs. Första – Fjärde och Sjätte AP-fonderna, med 40 miljarder kronor. Nettot mellan pensionsavgifterna och pensionsutbetalningarna gav ett överskott på 4,7 miljarder kronor 2007. Avkastningen på fonderna är beroende av utvecklingen på aktiemarknaden eftersom nära 60 procent av tillgångarna är placerade i aktier, varav merparten i utländska aktier. Avkastningen på fonderat kapital uppgick till knappt 38 miljarder kronor 2007. Administrationskostnaderna uppgick till nästan 2 miljarder.

Förutom tillgångarna i AP-fonderna beräknas en tillgång i form av framtida avgifter. Denna så kallade avgiftstillgång uppgick till 6 116 miljarder kronor vid utgången av 2007 och svarar för 87 procent av systemets tillgångar på 7 014 miljarder kronor.

Pensionsskulden, som består av intjänade pensionsrätter med avdrag för utbetala pensioner, uppgick till 6 997 miljarder kronor vid utgången av 2007.

Inkomstpension, resultat- och balansräkning år 2004–2007. Miljarder kronor

	2004	2005	2006	2007
RESULTATRÄKNING				
Förändring av fondtillgångar				
Pensionsavgifter	171,6	179,6	183,6	190,4
Pensionsutbetalningar	-164,8	-169,1	-176,2	-185,7
Avkastning på fonderat kapital	65,2	114,6	83,4	37,5
Administrationskostnader	-2,7	-2,0	-2,1	-1,8
Summa förändring fondtillgångar	69,3	123,0	88,7	40,5
 Förändring av avgiftstillgång	141,5	114,1	224,0	171,3
Förändring av pensionsskuld *	-259,8	-217,5	-241,5	-293,5
Årets resultat	-49,0	19,6	71,2	-81,6
 BALANSRÄKNING				
Tillgångar				
Fondtillgångar	646,2	769,2	858,0	898,4
Avgiftstillgång	5 606,6	5 720,7	5 944,6	6 116,0
Summa tillgångar	6 252,8	6 489,9	6 802,6	7 014,4
 Eget kapital och skulder				
Eget kapital	8,8	28,4	99,6	18,0
Pensionsskuld	6 244,0	6 461,5	6 703,0	6 996,5
Summa eget kapital och skulder	6 252,8	6 489,9	6 802,6	7 014,4

* Negativ post(-) innebär att pensionsskulden ökar och positiv post (+) innebär att den minskar med angivet belopp.

Källa: Försäkringskassan, Pensionssystemets årsredovisning. Inkomstpensionssystemet resultat- och balansräkning 2006, 2007.

Premiepension

De resterande 2,5 procentenheter av avgifterna på sammantaget 18,5 procent av pensionsunderlaget går till premiepensionssystemet. I premiepensionssystemet fonderas avgifterna i personliga konton för kommande utbetalningar. Storleken på denna del av en persons pension är både beroende av tillväxten i de valda fonderna och av den årliga avgiften.

Premiepensionsmyndigheten (PPM) är försäkringsgivare för premiepensionen i det allmänna ålderspensionssystemet. Myndighetens huvudsakliga uppgifter är att hantera individuella konton för pensionsmedel i olika värdepappersfonder och att, i samarbete med Försäkringskassan, besluta om och medverka vid pensionsutbetalningar och informera om premiepensionssystemet.

PPM räknas, som tidigare nämnts, inte till offentliga sektorn, men är en statlig myndighet.

Lästips:

Höskoleverket. *Universitet & högskolor*. Höskoleverkets årsrapport 2008

Regeringskansliet. *Regeringskansliets årsbok 2007*. Stockholm 2008

Regeringskansliet. *Årsredovisning för staten 2007*. Regeringens skrivelse 2007/08:101

Försäkringskassan. *Årsredovisning 2007*. 2008

Försäkringskassan. *Pensionssystemets årsredovisning 2007*. 2008

Premiepensionsmyndigheten. *Årsredovisning avseende år 2007*. 2008

För mer info om de olika myndigheterna se respektive myndighets hemsida.

8 Kommunernas ekonomi och verksamhet

I detta kapitel beskriver vi översiktligt ekonomin och verksamheten i de större verksamhetsområdena som bedrivs i kommunerna. I avsnittet används i första hand den statistik som tas fram i kommunernas egna bokslut, drifts- och verksamhetsredovisningar. Uppgifterna i detta kapitel är därför inte helt jämförbara med de uppgifter som redovisas i nationalräkenskaperna.

Den organisatoriska indelningen i kommuner har ändrats över tiden. År 1962 tog riksdagen ett beslut om en stor indelningsreform. Reformen gick ut på att antalet kommuner skulle minskas avsevärt. Beslutet resulterade i att antalet kommuner minskade i etapper från mer än 1 000 till 277 år 1977. Därefter har några kommuner på nytt delats, så att det år 2008 fanns 290 kommuner.

Strukturella förändringar

Flera stora omfördelningar av ansvarsområden mellan kommuner, landsting och stat skedde under 1990-talet. Skolans kommunalisering 1991 var den största omfördelningen av ansvar från staten till kommunsektorn. Den mest omfattande överföringen av verksamhet från landstingen till kommuner gällde vård och omsorg om äldre och funktionshindrade genom Ädelreformen 1992.

Kommunerna övertog under mitten på 1990-talet också ansvaret för omsorgen om utvecklingsstörda samt, i samband med den så kallade Psykädelreformen, kostnadsansvaret för patienter som bedöms vara medicinskt färdigbehandlade inom den psykiatriska vården. Inom ramen för handikappreformen som inleddes 1994 fick kommunerna vidgat ansvar för stöd och service till funktionshindrade. Under samma period skedde också en överföring av landstingens ansvar för vårdutbildningarna dels till de statliga högskoleutbildningarna, dels till kommunernas gymnasiala utbildningar.

Primärkommunernas ekonomi

Primärkommunernas (kommunernas) verksamhetskostnader (dvs. kostnaderna för kommunens årliga löpande verksamhet) var 454,8 miljarder kronor 2007, en ökning med 5 procent jämfört med 2006.

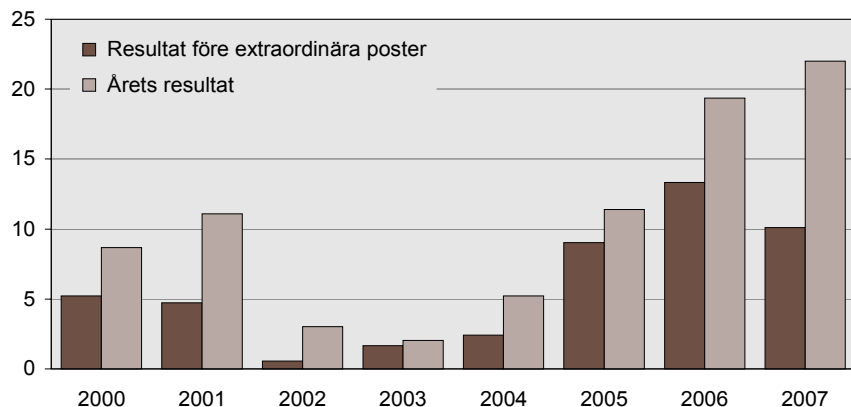
Resultaträkning för kommuner år 2005–2007. Miljarder kronor

	År 2005	År 2006	År 2007
Verksamhetens intäkter	96,4	104,2	105,0
Verksamhetens kostnader	-411,0	-433,2	-454,8
Avskrivningar	-13,6	-14,3	-14,5
Verksamhetens nettokostnader	-328,2	-343,3	-364,3
Skatteintäkter	285,3	302,4	314,9
Generella statsbidrag och utjämning m.m. netto	..	..	..
Utgjämningssystemen, generella statliga bidrag	48,3	50,4	55,7
Finansiella intäkter	9,9	10,6	12,4
Finansiella kostnader	-6,3	-6,7	-8,6
Resultat före extraordinära poster	9,0	13,3	10,1
Extraordinära intäkter	4,5	9,3	13,9
Extraordinära kostnader	-2,1	-3,3	-2,0
Årets resultat	11,4	19,4	22,0

Källa: SCB. Kommunernas hushållning med resurser 2007. OE 25 SM 0801

Kommunernas resultaträkningar för 2007 visar ett sammanlagt överskott på 10,1 miljarder kronor före extraordinära poster. Årets resultat, som också inkluderar extraordinära poster uppgår till 22,0 miljarder kronor. Det stora tillskottet som ingår i extraordinära poster består till stor del av försäljning av aktier i kommunägda bolag som ger kommunerna reavinst.

Kommunernas resultat år 2000–2007, löpande priser. Miljarder kronor

Källa: SCB. Kommunernas hushållning med resurser 2007. OE 25 SM 0801

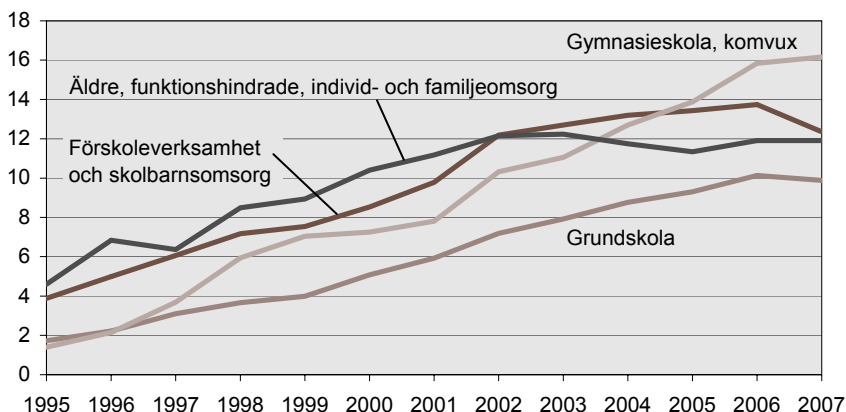
Det är resultatet före extraordinära poster som används som en indikator på kommunsektorns balans. Överskottet före extraordinära poster 2007 minskade från 2006 med 3,2 miljarder kronor. Största orsakerna till överskottet var att skatteintäkter ökade med 12,5 miljarder. Skatteintäkter är kommunens största intäkt och den finansierar ca 70 procent av verksamhetskostnaderna.

Kostnaden för den anställda personalen med 255,9 miljarder kronor utgjorde 57 procent av kommunens totala kostnad år 2007. Denna andel har varit oförändrad de senaste tre åren.

Kostnaden för köp av verksamhet var 64,6 miljarder kronor vilket var en ökning på ca 13 procent jämfört med 2006. Köp av verksamhet motsvarar 13 procent av kommunens totala driftkostnad, vilket är ungefär detsamma som året före. De största kostnaderna för sådana entreprenader var inom äldreomsorgen, gymnasieskolan samt grundskolan. En stor del av köpen av verksamhet inom gymnasieskolan sker från andra kommuner och landsting.

Det är vanligt att lägga ut verksamhet på entreprenad till företag. Kostnaderna för köp av verksamhet från företag (exklusive kommunägda företag) uppgick till 37,9 miljarder kronor 2007, vilket motsvarar drygt 60 procent av de totala kostnaderna för köp av verksamhet. Kostnaderna för köp av verksamhet från föreningar och stiftelser uppgick sammanlagt till cirka 11 miljarder kronor och skedde oftast inom förskoleverksamhet och grundskola.

Kommunernas köp av verksamheter från privatägda företag och organisationer som andel av respektive verksamhets driftkostnad år 1995–2007. Procent

Köpen gäller från föreningar och stiftelser, företag exklusive kommunägda företag och enskilda.

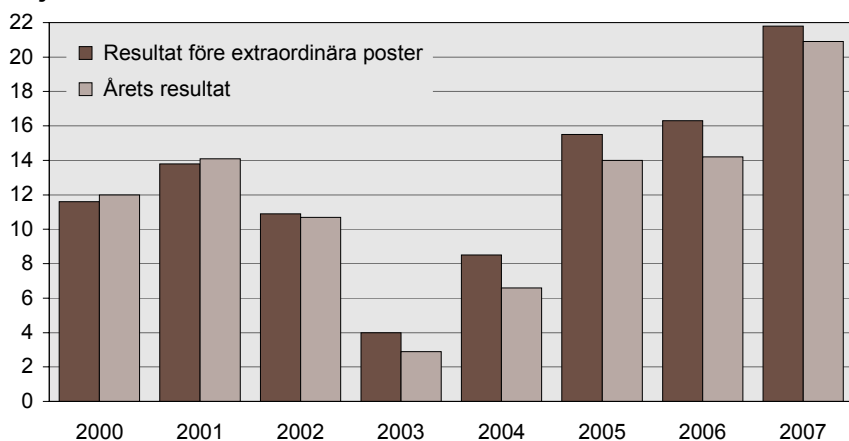
Källa: SCB. Kommunernas hushållning med resurser 2007. OE 25 SM 0801.

Kostnadsbegrepp för kommunernas verksamheter

Den kostnad som redovisas räknas fram som kommunens bruttokostnad minskad med dels interna intäkter (dvs. intäkter från andra förvaltningar i kommunen) och dels för intäkter från försäljning av verksamhet till andra kommuner och landsting.

Kommunkoncerner

Kommunerna kan organisera sin verksamhet på olika sätt och bland annat bedriva viss verksamhet i bolagsform i stället för i förvaltningsform. I huvudsak är det den affärsmässiga verksamheten som kan bedrivas i bolagsform. Kommunkoncernen omfattar dels den verksamhet kommunerna driver i förvaltningsform dels den verksamhet kommunen lagt i kommunala bolag. De kommunala bolagen påverkar kommunernas ekonomi och verksamhet. En kommun som äger företag som ger överskott kan dra nytta av detta medan en kommun med förlustföretag kan tvingas ge ägartillskott till detta bolag.

**Kommunkoncernernas resultat år 2000–2007, löpande priser.
Miljarder kronor**

Källa: SCB. Kommunernas hushållning med resurser 2007. OE 25 SM 0801.

År 2007 var koncernens resultat före extraordinära poster 21,8 miljarder kronor, vilket var 11,7 miljarder kronor högre än motsvarande resultat för kommunerna.

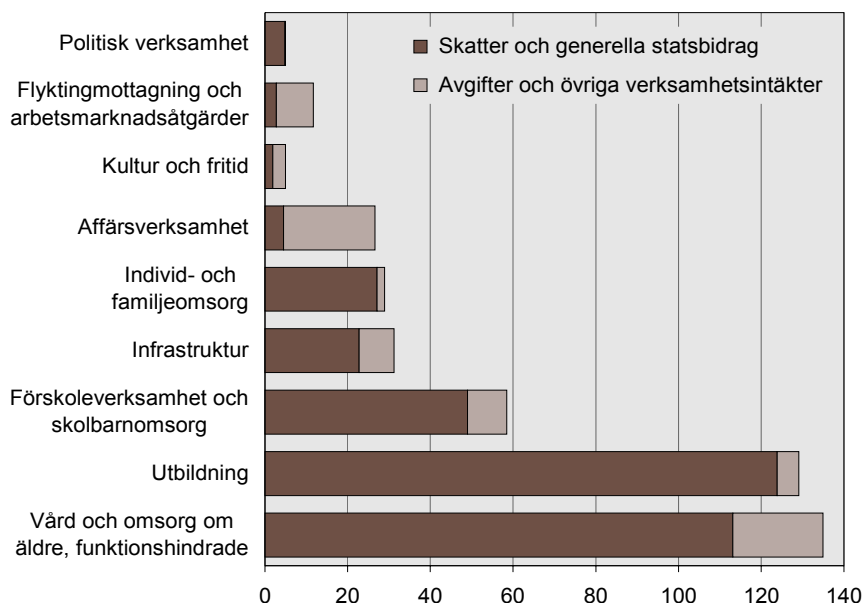
Årets resultat för koncernen 2007 var 20,9 miljarder kronor vilket var 1,1 miljarder kronor lägre än årets resultat för kommunerna. Skillnaden mellan kommunkoncern och kommun vad det gäller årets resultat beror på att de extraordinära posterna är högre i kommunerna än vad de är i koncernerna. Koncernen hade dessutom skattekostnader på 1,6 miljarder kronor som belastade årets resultat.

Verksamheternas kostnader och utveckling

Kommunernas verksamhet består av ett flertal olika tjänster och produkter. De flesta av dem är obligatoriska, dvs. kommunerna är skyldiga att tillhandahålla verksamheten för alla invånare. De största verksamhetsområdena för kommunerna är utbildningsverksamheter inklusive förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg samt omsorg om äldre och funktionshindrade.

Den största delen av kommunernas verksamhet finansieras av intäkter av skatter och generella bidrag från staten. Endast en mindre del finansieras med hjälp av avgifter och övriga verksamhetsintäkter som t.ex. riktade statsbidrag och andra bidrag som direkt kan hänföras till en viss verksamhet.

Kostnad och finansiering av kommunernas verksamheter år 2007. Miljarder kronor

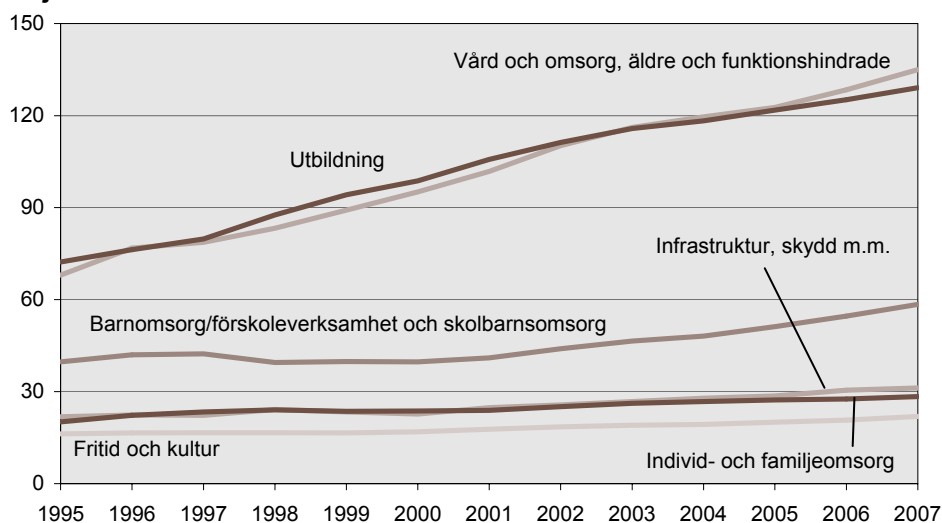
Kostnaden för färdtjänst/riksfärdtjänst på 1,8 miljarder kronor ingår ej.

Källa: SCB. Kommunernas hushållning med resurser 2007. OE25 SM 0801

Till verksamhetsområdet *affärsverksamhet* räknas sådana tjänster som kommunen utför men som till mer än 50 procent finansieras av taxor och avgifter. Exempel på sådana verksamheter är vattenförsörjnings- och avloppshantering och bostadsverksamhet. Denna affärsverksamhet ingår inte i de offentliga myndigheterna enligt NR utan i näringslivet eftersom de inte finansieras av skatter.

Utvecklingen av kommunernas totala kostnader för de verksamheter som kommunen har skyldighet att tillhandahålla invånarna har skett i olika takt för de skilda verksamhetsområdena vilket framgår av diagrammet nedan.

Kostnad för vissa verksamhetsområden år 1995–2007, löpande priser. Miljarder kronor

Källa: SCB, Kommunernas hushållning med resurser 2007. OE25 SM 0801

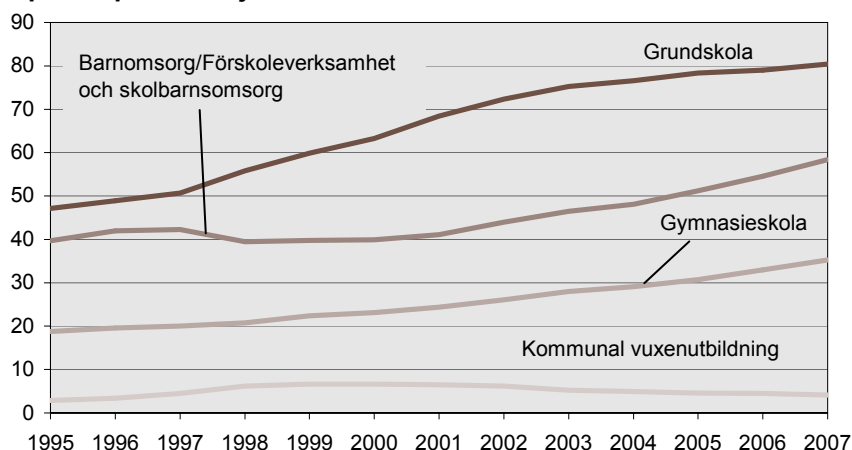
Kostnaderna för de två största verksamhetsområdena *vård och omsorg om äldre och funktionshindrade* samt *utbildning*, exklusive förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg, har stadigt ökat sedan mitten av 1990-talet och i stort sett i samma takt. Kostnaderna för *barnomsorg/förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg* var i stort sett oförändrade och även något minskande under 1990-talets sista år för att därefter öka under 2000-talet.

Förskoleverksamhet och utbildning

Kommunerna är skyldiga att tillhandahålla utbildning i olika former för medborgarna. De olika utbildningsformerna regleras av skollagen (1985:1100). Alla barn och ungdomar ska ha lika tillgång till utbildning i det offentliga skolväsendet – oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden. Kommunernas ansvar avser förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg, utbildning för barn och ungdom samt vuxenutbildning.

Kommunernas sammanlagda kostnader för dessa utbildningsverksamheter uppgick till 188 miljarder kronor år 2007 vilket motsvarar 20 418 kronor per invånare. I kostnaderna ingår även de kostnader kommunerna har för högskoleutbildning och uppdragsutbildning på lite mer än en miljard kronor. Kostnaderna för utbildning har ökat för samtliga utbildningsformer förutom den kommunala vuxenutbildningen.

Kostnader för verksamheter inom utbildningsområdet år 1995–2007, löpande priser. Miljarder kronor

Från och med 1998 förs kostnaderna för förskoleklass (tidigare s.k. 6-årsverksamhet) från förskoleverksamheten till grundskolan

Källa: SCB, Kommunernas hushållning med resurser 2007. OE 25 SM 0801

Satsningen på förskolan fortsätter

Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg omfattar ett flertal olika verksamheter av det som tidigare gick under samlingsnamnet barnomsorg. Verksamheterna byggdes ut kraftigt under 1990-talet men även under 2000-talet genomfördes reformer för att öka tillgängligheten till förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg (maxtaxa, allmän förskola m.m.). År 2007 var kostnaden för förskoleverksam-

het och skolbarnsomsorg sammanlagt 58,4 miljarder kronor, motsvarande i genomsnitt 6 363 kronor per invånare.

Kostnaden för förskolan uppgick till 76 procent av totalkostnaderna för förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen. Kostnaderna för familjedaghem (för barn 0 – 12 år) utgjorde endast en tjugondel av kostnaderna för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg 2007.

År 2007 var 779 400 barn inskrivna i förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg totalt, en ökning med drygt 23 300 barn sedan 2006. Av dessa fanns lite mer än hälften i förskoleverksamheten. Antalet barn i familjedaghem har minskat kontinuerligt sedan slutet av 1980-talet, 2007 fanns det 25 600 barn inskrivna.

Mellan 2000 och 2004 låg antalet barn per årsarbetare i förskolan konstant på 5,4 men minskade till 5,2 barn per årsarbetare 2005 och för 2006 har det minskat ytterligare till 5,1 barn per årsarbetare. År 2007 har antalet barn ökat något till 5,2 barn per årsarbetare. I fritidshemmen uppgick antalet barn per årsarbetare till 19,5 år 2007, jämfört med 2006 då det var 18,9 barn per årsarbetare.

Antal elever i grundskolan minskar

Kostnaderna för grundskolan har ökat mest av de olika skolformerna den senaste tioårsperioden på grund av demografiska förändringar. Kostnaden för grundskolan uppgick till 76 miljarder kronor och kostnaden för förskoleklassen till 4,4 miljarder kronor 2007, sammanlagt motsvarar dessa skolkostnader i genomsnitt 8 755 kronor per invånare.

Antalet elever i grundskolan läsåret 2007/08 var 935 869 elever vilket var färre än läsåret innan. Den minskning av antalet elever som skett från "toppåret" läsåret 2001/02 med 1 057 200 grundskoleelever fortsätter därmed i takt med de mindre årskullarna.

Antal elever per lärare (exklusive övrig pedagogisk personal som t.ex. fritidspedagoger etc.) i grundskolan läsåret 2007/08 kan beräknas till 12,0 elever per lärare, vilket innebar en något ökad lärartätthet jämfört med tidigare år.

Kraftig ökning av gymnasieskolans kostnader under 2000-talet

Gymnasieskolan omfattar 17 treåriga nationella program, ett individuellt program samt specialutformade program. Programmen byggs upp av olika kurser, av vilka ett antal kärnämnen är obligatoriska för alla elever på de nationella programmen och det specialutformade programmet.

Kostnaden för gymnasieskolan var 35,3 miljarder kronor 2007 vilket motsvarade i genomsnitt 3 844 kronor per invånare. Kostnaden för gymnasieskolan började öka kraftigt under 2000-talet, till stor del beroende på att ett ökande antal ungdomar kommit i gymnasieåldern.

Antalet elever i gymnasieskolan var 390 058 läsåret 2007/08. Andelen elever på nationella program fortsätter att minska, framförallt till förmån för utbildningar vid fristående skolor och specialutformade program. Läsåret 1995/96 studerade 91 procent av alla gymnasieelever på ett nationellt program, motsvarande andel 2007/08 är 65 procent. Andelen elever vid fristående skolor har under samma period ökat från 2 till 17 procent.

Antal elever per lärare i gymnasieskolan läsåret 2007/08 var 12,3 elever per lärare, samma lärartäthet som året före.

Kostnaderna för komvux minskar

Den kommunala vuxenutbildningen (komvux) består dels av en grundläggande vuxenutbildning, dels av en gymnasial vuxenutbildning och påbyggnadsutbildning. Läsåret 2006/07 gick 205 080 elever i den kommunala vuxenutbildningen.

Den sammanlagda kostnaden för komvuxutbildningarna uppgick till 4,1 miljarder kronor 2007, varav 0,8 miljarder kronor avsåg den grundläggande vuxenutbildningen. Detta motsvarar en genomsnittlig kostnad per invånare på 446 kronor. Kostnaderna för den kommunala vuxenutbildningen har därmed fortsatt att minska, beroende på ett minskat elevantal, sedan de högsta kostnaderna vid sekelskiftet på 6,6 miljarder kronor.

Vård och omsorg om äldre och funktionshindrade

Kommunernas skyldigheter att ge service, hjälp och omvårdnad för **äldre personer** regleras av socialtjänstlagen (SoL Lag 2001:453). Enligt lagen ska de äldres möjligheter att bo kvar hemma och ha kontakter med andra personer underlättas genom hjälp i hemmet, färdtjänst och annan service. För äldre människor med behov av särskilt stöd är kommunen också skyldig att inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad.

För **personer med funktionshinder** har kommunernas socialtjänst ett särskilt ansvar och ska verka för att dessa personer kan delta i samhällets gemenskap och leva som andra. För att ytterligare underlätta det dagliga livet för de funktionshindrade och främja full del-

aktighet i samhällslivet trädde lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS Lag 1993:387) i kraft 1994. Lagen syftar till att ge och skapa jämlika levnadsvillkor för personer med varaktiga och omfattande funktionshinder. LSS är en rättighetslag som ska komplettera de insatser som kan ges med stöd av lagstiftningen i SoL och hälso- och sjukvårdslagen (HSL Lag 1982:763).

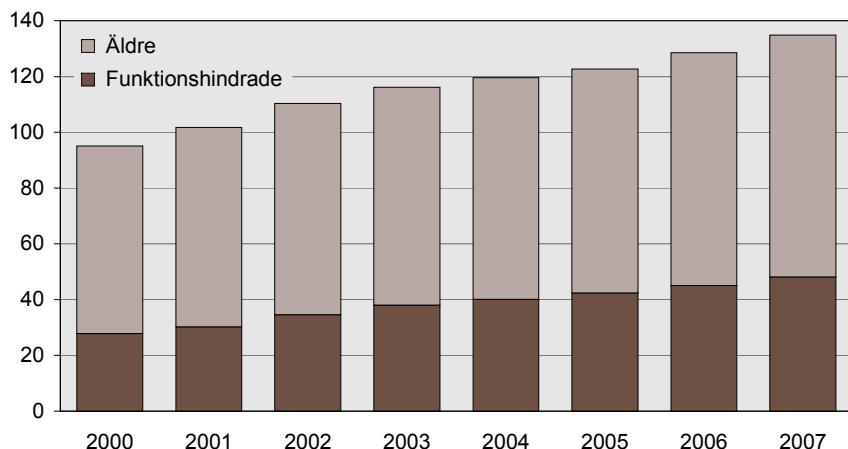
De personer som omfattas av LSS har rätt att för sin dagliga livsföring få assistansersättning enligt lagen om assistansersättning (LASS Lag 1993:389) om personen har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan.

Kostnaderna för omsorg om äldre och funktionshindrade, exklusive färdtjänst/riksfärdtjänst, uppgick till 134,9 miljarder kronor 2007. Detta motsvarar en genomsnittlig kostnad på 14 690 kronor per invånare. Den största delen av kostnaderna avsåg vård och omsorg om äldre med 86,8 miljarder kronor.

Det var drygt 153 700 äldre personer, som bodde i ordinärt boende, som var beviljade hemtjänst den 1 oktober 2007. Jämfört med år 2000 hade antalet personer med beviljad hemtjänst ökat med 27 procent. Cirka 95 200 äldre personer bodde permanent i särskilda boendeformer 2007, vilket var en minskning med 19 procent jämfört med år 2000.

Huvuddelen av kommunernas verksamhet avseende stöd och service till funktionshindrade personer är insatser enligt LSS. Den 1:a oktober 2007 hade ca 56 800 personer en eller flera insatser enligt LSS, exkl. insatsen råd och stöd. Detta var en ökning med 2 procent från året före.

Kostnader för omsorg om äldre och funktionshindrade år 2000–2007, löpande priser. Miljarder kronor

Källa: SCB, Kommunernas hushållning med resurser 2007 OE 25 SM 0801

Huvuddelen av kostnaderna för *äldre personer* utgörs av kostnader för vård och omsorg i särskilt boende. Av de totala kostnaderna för äldre 2007 gick 64 procent till vård och omsorg i särskilt boende medan kostnaderna för hemtjänst för äldre i eget boende uppgick till 27 procent.

83 procent av kommunernas kostnader för *funktionshindrade personer* avser insatser för stöd och service enligt LSS och LASS.

Kostnader för insatser enligt LSS och LASS år 2002–2007, löpande priser. Miljarder kronor

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Boende enligt LSS	12,0	13,3	13,8	14,3	15,7	16,8
Personlig assistent enligt LSS och LASS	9,8	11,0	12,1	12,9	13,7	14,4
Daglig verksamhet , övriga insatser enligt LSS	6,5	7,2	7,5	8,1	8,3	8,8
Insatser enligt LSS och LASS totalt	28,3	31,5	33,4	35,3	37,7	40,0

Källa: SCB. Kommunernas hushållning med resurser 2007. OE 25 SM 0801

Kostnaderna för personlig assistans upptar en växande andel av de totala kostnaderna för insatser enligt LSS och LASS och var nästan lika höga som kostnaderna för boende enligt LSS år 2006.

Även staten är huvudman för vissa delar av stöd och servicen för funktionshindrade. År 2007 fick kommunerna 8,5 miljarder kronor i ersättning från Försäkringskassan för kostnader för personlig assistans enligt LASS.

Kommunalförbund

Ett kommunalförbund kan bildas av två eller flera kommuner. Medlemmarna, kommunerna, överlämnar beslutanderätten till kommunalförbundet i den eller de frågor för vilka kommunalförbundet bildats. Finansieringen sker i huvudsak genom att kommunerna lämnar medlemsbidrag till kommunalförbunden. Den verksamhet som bedrivs i kommunalförbund är den som ligger inom det kommunala ansvarsområdet. Det finns flest kommunalförbund inom gymnasieskolan och räddningstjänsten. Motivet för samverkan inom gymnasieskolan är främst att ge eleverna så många nationella program som möjligt att välja mellan. När det gäller räddningstjänsten är bildandet av kommunalförbund främst ett sätt att hålla nere kostnaderna. Det är inte bara de mindre kommunerna som ser fördelar med att samverka utan samverkan finns oavsett storlek på kommun.

Begreppet kommunalförbund innefattar förutom vanliga kommunalförbund även regionala och finansiella samverkansorgan. Regionala samverkansorgan består av ett landsting/region och länets samtliga kommuner och de har till uppgift att utarbeta program för länets utveckling. De får befogenhet att besluta om länsplaner för regional infrastruktur samt rätt att besluta om vissa statliga medel för regional utveckling.

Den 1 januari 2005 trädde den nya lagen om finansiell samordning i kraft, vilket ger försäkringskassan, länsarbetsnämnden, kommun och landsting möjlighet att bilda finansiella samverkansorgan. Syftet är att samordna och prioritera rehabiliteringsinsatser så att den enskilde individen uppnår eller förbättrar sin förmåga att utföra förvärvsarbete.

År 2007 uppgår antalet kommunalförbund till 158, vilket var 29 fler än 2006.

Resultaträkning för kommunalförbund år 2005–2007. Miljoner kronor

Resultaträkningsposter	2005	2006	2007
Verksamhetens intäkter	8 025	9 205	9 837
<i>därav medlemsintäkter</i>	5 659	6 488	7 007
Verksamhetens kostnader	-7 530	-8 640	-9 349
Avskrivningar	-270	-307	-315
Verksamhetens nettokostnader	225	259	173
Finansiella intäkter	21	36	172
Finansiella kostnader	-100	-108	-125
Resultat före extraordinära poster	146	187	220
Extraordinära intäkter	1	7	4
Extraordinära kostnader	-1	-1	-3
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	146	193	221
Bokslutsdispositioner och skatt	-1	-5	-6
Årets resultat	145	188	215

Källa: SCB. Kommunernas hushållning med resurser 2007. OE 25 SM 0801.

Kommunalförbundens driftskostnader för utbildningsverksamheter (2,9 miljarder kronor) och räddningstjänsten (2,7 miljarder kronor) svarade tillsammans för nästan två tredjedelar av kommunalförbundens totala driftskostnad.

Kommunalförbundens största kostnad är, i likhet med kommunerna, kostnader för personalen. Särskilt inom räddningstjänsten utgör personalkostnaden en stor del med tre fjärdedelar av den totala driftkostnaden medan personalkostnaden för utbildningsverksamheterna är hälften av den totala driftskostnaden.

Lästips:

SCB. *Kommunernas hushållning med resurser*. Statistiskt meddelande OE 25 SM 0801

SCB och Sveriges Kommuner och Landsting. *Vad kostar verksamheten i Din kommun?* Bokslut 2007. Stockholm 2008

SCB. *Kostnader för utbildningsväsendet 2003–2007*. Statistiskt meddelande UF 12 SM 0801

SCB. *Årsbok för Sveriges kommuner 2008*. Örebro 2008

Socialstyrelsen. *Jämförelsetal för socialtjänsten 2007*

Socialstyrelsen. *Personer med funktionsnedsättning – insatser enligt LSS år 2007*. Statistik. Socialtjänst 2008:2

Socialstyrelsen. *Äldre – vård och omsorg år 2007*. Statistik. Socialtjänst 2008:7

Skolverket. *Beskrivande data 2008. Förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning*. Rapport 320. 2008

Skolverket. *Barn, elever och personal – riksnivå*. Rapport 315. 2008

Till detta avsnitt hör:

Tabell 18. Kostnader för kommunernas verksamheter, löpande priser

9 Landstingens ekonomi och verksamhet

I detta kapitel beskriver vi översiktligt ekonomin och de verksamheter som bedrivs i landstingen. I avsnittet används i första hand den statistik som tas fram i respektive verksamhets egna bokslut, drifts- och verksamhetsredovisningar. Uppgifterna i detta kapitel är därför inte helt jämförbara med de uppgifter som redovisas i nationalräkenskaperna.

Landstingens ekonomi

År 2007 fanns det 18 landsting och 2 regioner (Västra Götalandsregionen och Region Skåne) samt en kommun som ansvarade för landstingens uppgifter (Gotlands kommun). Jämfört med kommunerna ansvarar landstingen och regionerna för uppgifter som avser större geografiska områden och som ofta kräver stora resurser.

I nedanstående beskrivning räknas verksamheten i Gotlands kommun inte med, om inget annat anges. Gotland som helhet förs till redovisningen av den primärkommunala verksamheten. Även i nationalräkenskaperna förs verksamheten inom Gotlands kommun till den primärkommunala sektorn.

Landstingens och regionernas verksamhetskostnader (dvs. kostnaderna för den årliga löpande verksamheten) uppgick till 223 miljarder kronor 2007, en ökning med 3,8 procent jämfört med 2006.

Verksamhetsintäkterna uppgick till 32 miljarder kronor, vilket motsvarar en ökning på 4,1 procent. Landstingens stora inkomstkälla, skatteintäkter och statsbidrag, uppgick sammanlagt till 202 miljarder kronor vilket kan jämföras med 2006 då dessa intäkter uppgick till 192 miljarder kronor, en ökning med närmare 10 miljarder kronor.

Skatte- och statsbidragsintäkterna finansierar cirka 90 procent av verksamhetskostnaderna medan inkomster som exempelvis patientavgifter och andra avgifter finansierar endast en liten del, knappt 3 procent, av verksamhetskostnaderna. Övriga resterande kostnader finansieras framförallt genom landstingens olika försäljningar såsom försäljning av verksamhet och försäljning av tjänst. Landstingen och

regionernas sammanlagda resultaträkning för 2007 visar ett sammanlagt överskott på 4 miljarder kronor.

Resultaträkning för landsting och regioner år 2005–2007. Miljarder kronor

	2005	2006	2007
Verksamhetens intäkter	29,9	31,0	32,3
Verksamhetens kostnader	-201,3	-214,9	-223,2
Avskrivningar	-5,7	-5,9	-6,3
Verksamhetens nettokostnader	-177,1	-189,8	-197,2
Skatteintäkter	147,1	155,9	163,8
Generella statsbidrag och utjämning m.m. netto	34,1	35,8	37,8
Finansiella intäkter minus kostnader	0,1	0,1	-0,4
Resultat före extraordinära poster	4,2	1,9	4,0
Extraordinära poster, netto	0,1	-0,1	0
Årets resultat	4,3	1,8	4,0

Anm. Från och med 2005 redovisas läkemedelsbidraget inte i verksamheten utan som ett generellt statsbidrag.

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting. Statistik om hälso- och sjukvård samt regional utveckling 2007.

Hälften av landstingens kostnader avser personal

Närmare hälften av landstingens och regionernas totala utgifter avser personalkostnader. Löner utgör 30 procent och övriga personalkostnader inkl. pensioner utgör 16 procent av de totala utgifterna. Andra stora kostnader är material och tjänster som uppgick till drygt 27 procent. Bland dem ingår landstingens utgifter för läkemedelförmånen som bidrar till de totala utgifterna med cirka 8 procent.

Under 2000-talet har det blivit allt vanligare att landstingen köper verksamhet från annan producent. Köpen görs framförallt från privata företag men även från landstingsägda företag. Om man exkluderar de landstingsinterna köpen så utgjorde köp av verksamhet drygt 10 procent av de totala utgifterna. Inom hälso- och sjukvården är det inom den specialiserade somatiska vården som man till störst del köper verksamhet. Under 2007 köptes verksamhet för drygt 10 miljarder kronor inom det verksamhetsområdet.

Nettokostnaderna, dvs. bruttokostnad minus bruttointäkt, uppgick till 198,4 miljarder kronor 2007. Nettokostnaden avser därmed den kostnaden som ska finansieras med skatter, generella statsbidrag och finansnetto. I nettokostnaderna har servicekostnaderna som

t.ex. landstingens fastighetsförvaltning fördelats ut på de olika verksamheterna.

Kostnader och intäkter efter huvudområden 2007. Miljarder kronor

	Nettokostnad (bruttokost- nad minus bruttointäkt)	Verksamhetens		Investe- rings- utgifter
		externa kost- nader/intäkter (netto)	interna kost- nader/intäkter (netto)	
Hälso- och sjukvård	-181,7	-137,5	-43,1	-4,5
Regional utveckling	-14,5	-14,0	-0,5	-2,4
Serviceverksamheter	0,0	-41,8	40,7	-4,4
Int. ränteintäkter m.m.	-2,2	-4,0	1,8	.
Summa verksamhet ¹	-198,4	-197,3	-1	-11,3

1) Den totala nettokostnaden för samtliga verksamheter inkluderar Gotlands kommuns nettokostnader för hälso- och sjukvård. När det gäller verksamheternas kostnader och intäkter ingår inte Gotland.

Källa: Sveriges kommuner och landsting. Statistik om hälso- och sjukvård samt regional utveckling 2007.

Koncern resultat

I en landstingskoncern ingår landstingens samtliga förvaltningsenheter och bolag. Skillnaden i resultat för landstingskoncernerna sammantaget och landstingen är 1,8 miljarder kronor.

Åtta landsting redovisade 2007 en resultaträkning avseende landstingskoncern, dessa landsting var: landstingen i Stockholms län, Södermanlands län, Östergötlands län, Örebro län, Västernorrlands län, Jämtlands län, Norrbottens län samt Västra Götalandsregionen. Dessa landsting har ett koncernresultat som skiljer sig från landstingsresultatet. För övriga landsting skiljer sig inte koncernresultatet från landstingsresultatet.

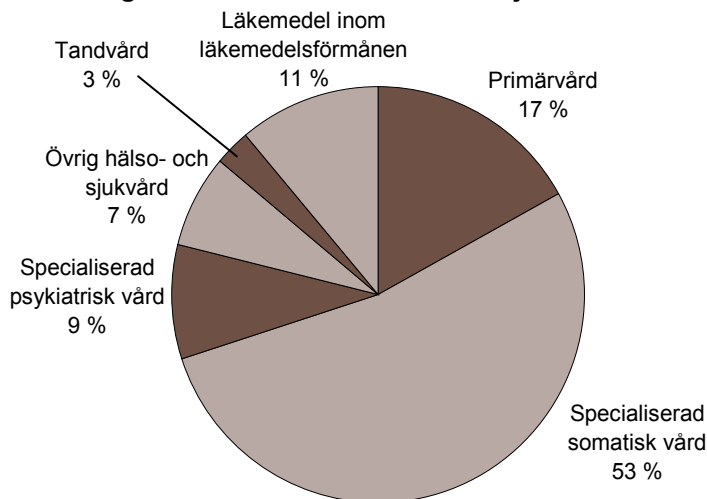
Verksamheternas kostnader och utveckling

Hälso- och sjukvården utgör det största verksamhetsområdet för landstingen men landstingen har även verksamhet inom regional utveckling. Det området innefattar verksamheter som utbildning, kultur och kollektivtrafik. Verksamhetsområdet regional utveckling utgör 7 procent av de totala nettokostnaderna. Hälso- och sjukvård utgör 92 procent.

Hälso- och sjukvård

Landstingens nettokostnader för hälso- och sjukvården uppgick till 182 miljarder kronor 2007. Jämfört med 2006 är det en ökning med knappt 5 procent. Det största området var specialiserad somatisk vård. Området utgör 47 procent av de totala nettokostnaderna. Det minsta området var tandvård som utgör 3 procent.

Fördelning av kostnader för hälso- och sjukvården år 2007. Procent

Den politiska verksamheten avseende hälso- och sjukvården utgör knappt 1 procent av nettokostnaderna och redovisas inte i diagrammet. Läkemedel inom läkemedelsförmånen redovisas separat. Läkemedel i den slutna vården redovisas under respektive verksamhet. Källa: Sveriges Kommuner och Landsting. Statistik om hälso- och sjukvård samt regional utveckling 2007.

Prestationer (verksamhetsmått) inom hälso- och sjukvården

Som mått på prestationer i hälso- och sjukvården används besök respektive vårdtillfälle per utskriven patient. Besök används för att beskriva behandlingar i öppen vård och vårdtillfälle per utskriven patient används på motsvarande sätt inom slutna vård.

Inom primärvården har det blivit allt vanligare att ett " normalt " besök på vårdcentralen ersätts med en telefonkontakt. För att registreras som telefonkontakt ska telefonkontakten ersätta ett besök och det ska finnas en journalanteckning.

Inom den specialiserade vården särskiljs mottagningsverksamhet från dagsjukvård. Med dagsjukvård avses öppenvård som innebär mer omfattande eller resurskrävande insatser än vad ett besök normalt kräver.

Som ett mått på prestationer inom slutenvård används förutom vårdtillfälle per utskriven patient även DRG-poäng. DRG-poäng tas fram med hjälp av information om så kallade diagnosrelaterade grupper. Med hjälp av de diagnosrelaterade grupperna kan vårdtillfällen viktas bland annat utifrån patientens diagnos, ålder och insatta åtgärder.

Som en tredje vårdform vid sidan av öppen- och slutenvården kan hemsjukvård särredovisas. Denna vårdform bedrivs inom såväl primärvård som specialiserad somatisk vård och psykiatrisk vård.

Läkarbesök och vårdplatser

Antal läkarbesök uppgick till 25,9 miljoner 2007. Besök hos andra personalkategorier än läkare uppgick till 34,7 miljoner. Besöken inom denna personalkategori har ökat under de senaste åren. 70 procent av besöken hos andra personalkategorier än läkare kan hänföras till primärvården.

Antalet disponibla vårdplatser var 2007 ungefär lika många som året innan, knappt 26 200 vårdplatser. Detta kan jämföras med år 2001 då det fanns knappt 3 000 fler disponibla vårdplatser. 82 procent av vårdplatserna fanns inom den specialiserade somatiska vården medan endast 17 procent av vårdplatserna fanns inom den specialiserade psykiatriska vården.

Kostnadsbegrepp för de olika verksamheterna

Olika kostnadsbegrepp används för att beskriva landstingens verksamheter. Här redovisas några av de mest vanligt förekommande måtten. De *totala driftskostnaderna* för respektive delområde innehåller interna kostnader som kan exkluderas vid behov. *Nettokostnader* är ett kostnadsbegrepp där driftsintäkter exkluderas från driftskostnader. Måttet visar vilka kostnader som ska finansieras med bland annat skatteintäkter. Ett tredje mått finns, där interna intäkter och försäljning till landsting och kommuner exkluderas från totala kostnader vilket visar *den totala produktionskostnaden* utan koppling till finansieringen.

Olika kostnadsmått för exemplet primärvård 2007, miljarder kronor

Totala driftskostnader	40
därav interna kostnader	13
Nettokostnader	30
Kostnader justerade för interna intäkter och försäljning	32

Det kostnadsmått som fortsättningsvis kommer att vara mest förekommande i detta kapitel är det sistnämnda måttet.

Primärvård

Primärvården är den första vårdnivån inom hälso- och sjukvården och omfattar basal medicinsk utredning, behandling och omvårdnad samt förebyggande arbete och rehabilitering. Merparten av all primärvård bedrivs vid vårdcentraler. Det finns dock primärvård som bedrivs utanför vårdcentralerna som t.ex. barn- och mödrahälsovård. De verksamhetsområdena kan bedrivas på både barn- och kvinnokliniker men räknas som primärvård. Den sammanlagda kostnaden för primärvården var 32 miljarder kronor 2007 (nettokostnad 30 miljarder kronor). Primärvården omfattar tio olika delområden, varav allmänläkarvård svarar för cirka hälften av kostnaderna och sjuksköterskevården för drygt en tiondel.

Totalt gjordes 37,6 miljoner besök inom primärvården, vilket motsvarade nästan fyra besök per invånare. Det vårdområde som mottog flest patienter var allmänläkarvården som mottog 30 procent av alla besök i primärvården. Det näst största området, sjuksköterskevård, utgjorde 22 procent. Det var totalt sett vanligare att träffa en annan personalkategori än läkare vid ett besök i primärvården. Drygt var tredje besök hos primärvården skedde hos en vårdgivare utanför landstinget.

Specialiserad somatisk vård

Specialiserad vård utgör den andra vårdnivån. Den omfattar medicinsk utredning, behandling och omvårdnad som kräver mer specialiserade insatser samt större tekniska och personella resurser än primärvård. Verksamheterna bedrivs huvudsakligen vid sjukhus men även utanför sjukhus på specialistläkarmottagningar eller vårdcentraler. Kostnaden för den specialiserade somatiska vården var 98 miljarder kronor (nettokostnad 95 miljarder kronor).

Den specialiserade somatiska vården tog emot 18,2 miljoner besök 2007, vilket innebär nästan två besök per invånare. Merparten, 64 procent, av besöken gjordes hos en läkare. Knappt hälften av alla besök inom den specialiserade somatiska vården gjordes inom den kirurgiska korttidsvården. Drygt 20 procent av vårdkontaktarna köpte landstingen av andra producenter.

Specialiserad psykiatrisk vård

Specialiserad psykiatrisk vård omfattar psykiatrisk korttidsvård och psykiatrisk långtidsvård. Kostnaden för denna vård var 18 miljarder kronor 2007 (nettokostnad 17 miljarder kronor) varav närmare 98 procent avsåg de två största verksamhetsområdena, psykiatrisk mottagningsverksamhet och psykiatrisk sluten vård. Området omfattar även behandlingshem inom den psykiatriska barn- och ungdomsvården.

Antalet besök uppgick till 4,3 miljoner och merparten besök kan hänföras till allmän psykiatri. Endast tio procent av den sammanlagda verksamheten sker hos annan vårdgivare.

Tandvård

Kostnaderna för tandvården var 8 miljarder kronor 2007 (nettokostnad 4,9 miljarder kronor). Hälften av resurserna inom tandvården går till allmäntandvård för barn och ungdomar. Den omfattar all förebyggande och basal tandvård som ges till ungdomar i åldern 0–19 år. Den specialiserade tandvården är också ett delområde som tar stora resurser i anspråk. Den omfattar exempelvis tandreglering och tandlossningssjukdomar och vänder sig till såväl barn och ungdomar som vuxna.

Övrig hälso- och sjukvård

Kostnaderna för den övriga hälso- och sjukvården uppgick till 18 miljarder kronor 2007 (nettokostnad 14 miljarder kronor). De mest framträdande verksamheterna är handikappverksamhet/

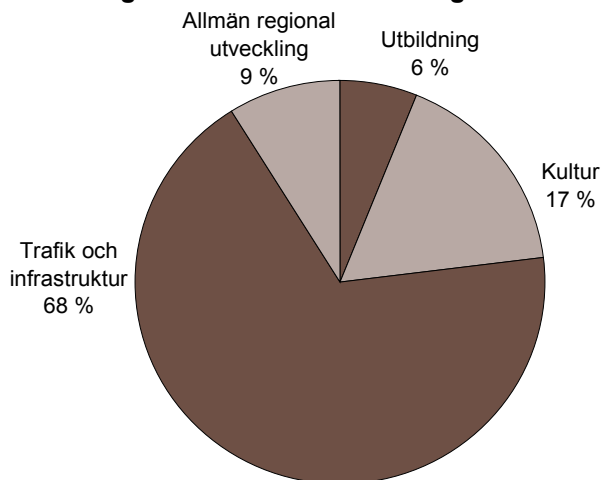
hjälpmedelsverksamhet samt ambulans och sjuktransporter. Dessa verksamhetsområden utgjorde 28 respektive 24 procent av de totala nettokostnaderna inom övrig hälso- och sjukvård. Handikappverksamhet/hjälpmedelsverksamhet omfattar bl.a. hjälpmedelscentraler (hörcentraler, syncentraler och instrumentverkstäder) ortopedisk verksamhet samt pedagogisk hörselvård. Övriga verksamheter som klassas som övriga hälso- och sjukvård är sjukresor, social verksamhet, folkhälsofrågor, forskning och utvecklingsverksamhet m.m.

För handikapp/hjälpmedelsverksamheten redovisas besök/hembesök vilket för 2007 uppgår till 541 000. Det motsvarar 0,06 besök/hembesök per invånare.

Regional utveckling

Den regionala utvecklingen omfattar fem huvudområden, varav det största är trafik- och infrastruktur. Landstingens och regionernas nettokostnader för dessa aktiviteter uppgick sammanlagt till 14 miljarder kronor 2007. Landstingen och regionerna samarbetar ofta med andra aktörer i regionen, t.ex. näringsliv och kommuner, när det gäller regional utveckling. Detta innebär att finansiering och ansvar kan se olika ut inom olika landsting.

Fördelning av nettokostnader för regional utveckling 2007. Procent

Den politiska verksamheten avseende regional utveckling utgör 1 procent av nettokostnaderna och redovisas inte i diagrammet.

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting. Statistik om hälso- och sjukvård samt regional utveckling 2007.

Trafik och infrastruktur

Nettokostnaderna för trafik- och infrastrukturuområdet uppgick till 11 miljarder kronor 2007. Det vanligaste är att landsting och regioner ansvarar tillsammans med kommunerna för kollektivtrafiken i länet genom särskilda länstrafikbolag. Undantagen är Stockholms läns landsting och Region Skåne som ensamma ansvarar för trafiken. Verksamhetsområdet omfattar anslag/stöd till trafikbolag och bidrag till annan form av persontransporter samt bidrag till tele- och data-kommunikationer, byggande av vägar m.m.

Utbildning och kultur

Landstingen är huvudmän för naturbruksgymnasier och för cirka 30 procent av landets folkhögskolor. Nettokostnaderna för utbildning och kultur uppgick till 3,1 miljarder kronor 2007. De största kostnaderna inom detta område avser teater- och musikverksamhet (32 procent) och folkhögskoleverksamhet (18 procent).

Lästips:

Regeringskansliet. *Kommuner och landsting – organisation, verksamhet och ekonomi*. www.regeringen.se

SCB. *Årsbok för Sveriges kommuner 2008*.

Socialstyrelsen. *Hälso- och sjukvård-Lägesrapport 2007*. Mars 2008

Sveriges Kommuner och Landsting. *Ekonomirapporten*. Oktober 2008.

Sveriges Kommuner och Landsting. *Statistik om hälso- och sjukvård samt regional utveckling 2007*.

Sveriges Kommuner och Landsting. *Landstingen och regionerna i diagram och siffror 2007*.

Till detta avsnitt hör:

Tabell 19. Landstingens kostnader och intäkter efter område

10 Offentligt ägda företag

I detta kapitel beskrivs de offentligt ägda företagen. Kapitlet inleds med en genomgång av företagens resultat- och balansräkningar samt några utvalda nyckeltal. Därefter beskrivs företagens branschtillhörigheter, sysselsättning samt struktur. Beskrivningen utgår i huvudsak från företagsekonomiska redovisningar.

Näringslivet omfattar både privat och offentligt ägda företag som producerar för en marknad. De offentligt ägda företagen ingår alltså inte i myndighetssektorn utan i näringslivet i nationalräkenskaperna (det finns några undantag, som gäller företag som inte drivs under marknadsmässiga former). Definitionen på ett offentligt ägt företag är att offentliga myndigheter äger 50 procent eller mer av aktierna i företaget. De offentligt ägda företagen står för drygt 7 procent av de sysselsatta i näringslivet.

Liksom de privatägda företagen, så står de offentligt ägda under aktiebolagslagen och andra lagar och förordningar som styr företagsverksamheten i Sverige. Men de offentligt ägda företagen står också under en politisk styrning som gör att deras verksamhet delvis ska svara mot andra mål än de privatägda företagen. Till exempel finns det i kommunallagen bestämmelser om när en kommun får lämna över verksamhet till ett kommunalt bolag.

För de statliga företagen kan staten ställa särskilda krav på att de skall vara föredömen inom områden som miljö, etik och jämställdhet. Därtill kommer att vissa statliga företag skall tillgodose särskilda samhällsintressen, som t.ex. Apoteket och Systembolaget.

Offentligt ägda företag

I SCB:s redovisning av de offentligt ägda företagen gäller att ett företag räknas som ägt av den offentliga sektorn om företaget till övervägande del kontrolleras av den offentliga sektorn. Normalt utövas kontrollen över ett aktiebolag av dem som har högsta röst-andelen, men kontrollen kan också utövas genom rätten att tillsätta styrelsemajoritet eller genom särskild lagstiftning. Om kontrollen till lika delar utövas av den privata sektorn och den offentliga sektorn, så räknas företaget som offentligt ägt.

Ett offentligt ägt bolag fördelas på delsektorer genom att jämföra den statligt ägda delen med den del som ägs av kommuner och landsting. Är den statliga delen större eller lika stor som den landstings-/kommunägda delen, så blir företaget statligt ägt, i annat fall blir det landstings- eller kommunägt.

Det är viktiga definitionsskillnader mellan regeringskansliets redovisning av de statliga företagen och SCB:s redovisning. I regeringskansliets redovisning av de statliga företagen finns företag under statlig förvaltning och ägarengagemang med, där ägarandelen är minst 20 procent. Dessutom görs redovisning konsoliderat per koncern, dvs. att transaktioner mellan företagen inom en koncern är borträknade. I SCB:s redovisning görs enbart en summering av de olika posterna utan konsolidering. I SCB:s redovisning kommer dessutom enbart den svenska delen av koncernen med, medan även den utländska delen kommer med i regeringskansliets redovisning

Offentligt ägda företags ekonomi**Resultaträkning**

De statligt ägda företagen har en omsättning som är dubbelt så stor som de kommunägda och 10 gånger så stor som de landstingsägda, och när man ser till det redovisade årsresultatet är de statliga företagens dominans ännu större.

Resultaträkning år 2007 för de offentligt ägda företagen. Miljoner kronor

	Statligt ägda	Kommun- ägda	Lands- tingsägda
Omsättning	299 299	144 109	26 537
Övriga rörelseintäkter	18 807	8 302	7 753
Rörelsens kostnader	-255 343	-116 916	-32 918
Resultat före avskrivningar	62 762	35 495	1 372
Avskrivningar	-14 717	-15 794	-1 154
Resultat efter avskrivningar	48 045	19 701	219
Finansiella intäkter	15 621	6 497	235
Finansiella kostnader	-20 127	-15 439	-241
Resultat efter finansiella poster	43 539	10 759	213
Bokslutsdispositioner	-3 860	-1 175	-7
Skatt	-8 257	-1 900	-20
Årets resultat	31 423	7 684	186

Källa: SCB. Offentligt ägda företag 2007, OE 27 SM 0801.

Balansräkning

De statliga företagen har mer än dubbelt så stora tillgångar som de kommunägda, medan de landstingsägda har i sammanhanget små tillgångar. Det kan vara värt att notera att andelen omsättningstillgångar är relativt liten för de kommunägda företagen, de är till och med mindre än de kortfristiga skulderna.

Balansräkning år 2007 för de offentligt ägda företagen. Miljoner kronor

	Statligt ägda	Kommun- ägda	Lands- tingsägda
Anläggningstillgångar	1 180 446	601 743	18 713
Omsättningstillgångar	238 672	65 321	11 437
Summa tillgångar	1 419 118	667 064	30 149
Eget kapital	247 028	96 879	6 552
Obeskattade reserver	80 354	40 237	2 254
Avsättningar	26 138	8 972	2 931
Långfristiga skulder	753 010	405 147	8 439
Kortfristiga skulder	312 587	115 829	9 973
Summa skulder och eget kapital	1 419 118	667 064	30 149

Källa: SCB. Offentligt ägda företag 2007, OE 27 SM 0801.

Nyckeltal

Nyckeltal är ett vanligt använt instrument, såväl för att jämföra olika företag med varandra som för att följa ett företag eller en grupp av företag över tid. Nyckeltalen består ofta av att man sätter ett tal i relation till ett annat. På så sätt kan man jämföra företag av olika storlek med varandra.

Avkastning på eget kapital är beräknat som resultat efter finansiella poster dividerat med justerat eget kapital. År 2007 var avkastningen på eget kapital högst för de statligt ägda företagen, men den når inte upp till näringslivet totalt. De kommunägda och landstingsägda företagens avkastning var avsevärt lägre. Som tidigare nämnts verkar dock dessa företag under andra betingelser, som gör att jämförelserna inte blir helt rättvisande.

Soliditeten beräknas genom att justerat eget kapital divideras med totala tillgångar. Soliditeten i de offentligt ägda företagen är lägre än för näringslivet i dess helhet. För de kommunägda företagen ligger soliditeten på bara hälften av genomsnittet för hela näringslivet.

Avkastning på eget kapital och soliditet 2007. Procent

	Avkastning	Soliditet
Näringslivet, totalt	17	39
Statligt ägda företag	14	21
Kommunägda företag	9	19
Landstingsägda företag	3	27

Källa: För näringslivet, totalt är källan SCB, Företagens ekonomi, preliminära uppgifter. I Företagens ekonomi ingår inte finansiella företag. För de offentligt ägda är källan SCB, Offentligt ägda företag 2007, OE 27 SM 0801.

Verksamhet och struktur

Antal företag och antal anställda

När det gäller att räkna hur många offentligt ägda företag det finns i Sverige, så kan man få helt olika resultat beroende på hur man definierar begreppet företag och hur företagen avgränsas. I SCB:s redovisning av de offentligt ägda företagen så är antalet cirka 2 200, varav 600 är statligt ägda, 1 500 är kommunägda och 100 är landstingsägda. Som jämförelse kan nämnas att i Regeringskansliets rapport 2007/08:120 anges antalet statligt ägda företag till 54 beroende på att man här räknar koncerner. Däremot innehåller SCB:s företagsdatabas, FDB, mer än 4 000 juridiska enheter som är klassade som

offentligt ägda. Antalet företag är alltså ett tveksamt mått att använda om man vill ge en bild av de offentligt ägda företagen, eftersom antalet beror på vad man menar med ett företag.

Antalet anställda i offentligt ägda företag är knappt 200 000 enligt SCB:s redovisning, som bygger på uppgifter i FDB. Detta är något lägre än antalet sysselsatta i den registerbaserade sysselsättningsstatistiken, RAMS, som redovisas i tabell 3 i tabellbilagan. Differensen beror på att avgränsningen av anställda och företag gjorts något olika. I RAMS är antalet anställda 214 000 i offentligt ägda företag, organisationer och affärsverk, vilket är 5 procent av totalt antal sysselsatta i Sverige och drygt 7 procent av de sysselsatta i näringslivet.

Branscher

Det är stora skillnader mellan statligt ägda företag, kommunägda företag och landstingsägda företag med tanke på vilken bransch som de verkar inom.

För de statligt ägda företagen så står transport och kommunikation (med bland andra TeliaSonera och Posten) för 29 procent av omsättningen, handel (med bland andra Apoteket och Systembolaget) för 21 procent, energi (med bland andra Vattenfall) för 17 procent och tillverkning och utvinning (med bland andra LKAB) för 12 procent.

Branschfördelning år 2007 för de offentligt ägda företagen. Andel av omsättningen i procent

	Statligt ägda	Kommun- ägda	Lands- tingsägda
Tillverkning och utvinning (Sni 10-37)	12	0	0
Energi och vatten (Sni 40-41)	17	39	0
Handel, hotell och restaurang (Sni 50-55)	21	1	2
Transport och kommunikation (Sni 60-64)	29	7	62
Företagstj och fastighet (Sni 70-74)	8	43	2
Hälso- och sjukvård (Sni 85)	0	0	32
Samhällstj och personliga tj (Sni 90-93)	9	8	1
Övrigt	4	2	1
Summa	100	100	100

Källa: SCB. Offentligt ägda företag 2007, OE 27 SM 0801.

Bland de kommunägda företagen finns den största andelen av omsättningen inom företags- och fastighetstjänster (med bland andra Svenska Bostäder) och energi (med många kommunägda energibolag). Bland de landstingsägda finns den största andelen inom transport och kommunikation (med bland andra Storstockholms lokaltrafik och Västtrafik) och inom hälso- och sjukvård (med några stora landstingsägda sjukhus).

Företagsstruktur

Benägenheten att bilda företag varierar starkt mellan olika kommuner och landsting. I Stockholms kommun finns 76 företag registrerade, i Göteborgs kommun 62 företag, medan det i den tredje storstadskommunen Malmö enbart finns 17 företag registrerade. Flest företag bland icke-storstadskommuner finns registrerade i Linköping med 32. Bland landstingen finns de flesta registrerade företagen i Stockholms läns landsting. Detta enligt SCB:s uppgifter om offentligt ägda företag.

De största statliga företagen sett till omsättningen är TeliaSonera, Apoteket, Vattenfall, Posten, Svenska spel, Systembolaget och LKAB. De största kommunägda bolagen är Göteborgs energi, Svenska bostäder, Skellefteå kraft och Telgekraft, och de största landstingsägda företagen är Storstockholms lokaltrafik, Västtrafik, Södersjukhuset och Danderyds sjukhus.

Lästips:

Regeringskansliet. *Verksamhetsberättelse för företag med statligt ägande 2007*. Regeringens skrivelse 2007/08:120

SCB. *Företagens ekonomi*. Statistiskt meddelande NV 19 SM 0802

SCB. *Offentligt ägda företag*. Statistiskt meddelande OE 27 SM 0801

Tabeller

1. BNP som olika produktionssektorsers förädlingsvärde, löpande priser. Miljoner kronor

1. GDP by type of producer, current prices. Million SEK

År	Näringsliv	Stat	Kommun- sektorn	Totalt	Andel offentligt
1950	29 624	1 160	1 396	32 180	8%
1955	46 060	1 996	2 745	50 801	9%
1960	64 977	2 965	4 247	72 189	10%
1965	98 435	6 039	7 638	112 112	12%
1970	145 510	8 679	18 037	172 226	16%
1975	247 012	15 436	38 337	300 785	18%
1980	430 101	35 437	88 676	554 214	22%
1981	469 328	37 626	98 574	605 528	22%
1982	514 376	39 471	108 598	662 445	22%
1983	579 847	41 295	122 019	743 161	22%
1984	656 996	43 099	133 377	833 472	21%
1985	719 254	45 111	143 243	907 608	21%
1986	791 466	48 000	155 089	994 555	20%
1987	866 055	50 663	162 247	1 078 965	20%
1988	952 571	53 270	172 179	1 178 020	19%
1989	1 053 586	61 231	192 226	1 307 043	19%
1990	1 142 205	70 200	222 912	1 435 317	20%
1991	1 234 478	75 536	236 619	1 546 633	20%
1992	1 224 715	79 400	238 843	1 542 958	21%
1993	1 244 014	81 801	231 245	1 557 060	20%
1993	1 262 115	80 282	230 984	1 573 381	20%
1994	1 364 104	80 376	234 699	1 679 179	19%
1995	1 484 030	82 176	243 550	1 809 756	18%
1996	1 507 304	87 240	257 548	1 852 092	19%
1997	1 571 874	90 468	264 659	1 927 001	18%
1998	1 647 484	91 998	272 609	2 012 091	18%
1999	1 738 389	97 961	287 621	2 123 971	18%
2000	1 855 281	105 374	289 332	2 249 987	18%
2001	1 912 333	109 533	304 310	2 326 176	18%
2002	1 985 452	115 509	319 800	2 420 761	18%
2003	2 053 086	122 917	339 147	2 515 150	18%

1. (forts.)

År	Näringsliv	Stat	Kommun- sektorn	Totalt	Andel offentligt
2004	2 147 905	125 502	351 557	2 624 964	18%
2005	2 244 594	128 047	362 577	2 735 218	18%
2006	2 388 255	134 327	378 208	2 900 790	18%
2007	2 525 575	139 281	396 593	3 061 449	18%

Anmärkningar: Näringsliv inkluderar hushållens ideella organisationer. Staten omfattar statliga myndigheter och ålderspensionssystemet (AP-fonderna). Kommunsektorn omfattar kommuner och landsting och fram till år 2000 även Svenska kyrkan. Totalen är lika med BNP till marknadspris. Andel offentligt är summan av stat och kommun i procent av totalt.

Källa:

För åren före 1980: SCB, Offentliga sektorn, Utveckling och nuläge, Andra utgåvan 1990

För åren 1980–1993: [SCB, Nationalräkenskaper 1980-1993](#)

För åren 1993–2006: [SCB, Nationalräkenskaper 1993-2006](#)

För år 2007: [SCB, Nationalräkenskaper, BNP kvartal 1993-2008:3](#)

2. BNP som olika produktionssektorsers förädlingsvärde, fasta priser. Miljoner kronor

2. GDP by type of producer, constant prices. Million SEK

År	Näringsliv	Stat	Kommun- sektorn	Totalt
1980	1 125 424	104 915	254 490	1 473 444
1981	1 115 502	105 866	261 653	1 470 448
1982	1 129 077	103 479	268 125	1 487 992
1983	1 149 526	101 170	276 978	1 514 921
1984	1 205 742	100 673	285 172	1 579 628
1985	1 236 488	99 758	289 609	1 614 217
1986	1 279 202	97 748	293 672	1 660 400
1987	1 331 406	97 869	297 494	1 717 802
1988	1 372 610	97 140	301 733	1 763 607
1989	1 409 855	102 297	308 880	1 812 620
1990	1 421 535	103 177	315 411	1 830 932
1991	1 400 423	104 621	315 898	1 810 402
1992	1 387 833	103 617	306 906	1 788 613
1993	1 358 430	104 780	298 545	1 751 808
1993	1 375 524	102 970	298 194	1 766 570
1994	1 448 416	101 557	293 352	1 836 294
1995	1 519 319	100 623	293 764	1 909 251
1996	1 545 523	101 991	293 337	1 937 136
1997	1 594 856	101 834	290 476	1 984 795
1998	1 666 499	102 527	292 839	2 060 494
1999	1 754 054	104 273	297 252	2 155 182
2000	1 855 281	105 374	289 332	2 249 987
2001	1 877 209	105 410	291 167	2 273 786
2002	1 929 116	107 566	292 103	2 328 614
2003	1 973 139	109 320	291 295	2 373 151
2004	2 067 293	110 940	294 783	2 471 092
2005	2 149 916	109 870	296 456	2 552 597
2006	2 261 019	109 927	296 674	2 660 992
2007	2 330 425	109 297	297 638	2 728 665

Anmärkningar: År 2000 är referensår för prisomräkningarna. Siffror i fasta priser är inte adderbara, så totalen är inte lika med delarna. Näringsliv inkluderar hushållens ideella organisationer. Staten omfattar statliga myndigheter och ålderspensionssystemet (AP-fonderna). Kommunsektorn omfattar kommuner och landsting och fram till år 2000 även Svenska kyrkan. Totalen är lika med BNP till marknadspris.

Källa:

För åren 1980–1993: [SCB, Nationalräkenskaper 1980–1993](#)

För åren 1993–2006: [SCB, Nationalräkenskaper 1993–2006](#)

För år 2007: SCB, Nationalräkenskaper

3. Sysselsatta i olika sektorer enligt RAMS och NR**3. Employment by sector according to Labour statistics based on administrative sources and National accounts**

RAMS	1993	1994	1995	1996	1997
Staten	227 858	223 085	217 596	212 470	207 598
Statliga affärsverk	97 920	38 785	20 624	19 904	18 520
Statligt ägda företag och organisationer	140 998	202 944	190 189	204 407	186 931
Kommuner	760 000	764 263	782 799	789 198	756 933
Landsting	314 504	297 236	265 064	235 310	220 995
Kommunalt ägda företag och organisationer	72 633	70 214	69 552	63 173	63 348
Övriga offentliga institutioner	60 120	59 467	58 448	61 550	75 183
Aktiebolag, ej offentligt ägda	1 610 110	1 672 776	1 780 751	1 792 192	1 817 242
Övriga företag, ej offentligt ägda	288 724	306 595	302 734	297 932	305 668
Övriga organisationer	175 258	165 062	163 105	151 366	160 803
Totalt RAMS	3 748 125	3 800 427	3 850 862	3 827 502	3 813 221

RAMS	1998	1999	2000	2001	2002
Staten	206 755	204 104	203 431	204 821	211 387
Statliga affärsverk	17 655	16 832	15 541	6 109	5 720
Statligt ägda företag och organisationer	171 983	164 779	168 104	168 801	177 189
Kommuner	773 784	776 041	779 970	800 940	815 701
Landsting	226 302	230 636	234 098	235 471	233 196
Kommunalt ägda företag och organisationer	66 218	88 842	57 841	73 195	82 638
Övriga offentliga institutioner	72 205	15 361	15 313	15 515	15 661
Aktiebolag, ej offentligt ägda	1 912 448	1 958 931	2 084 162	2 096 902	2 095 196
Övriga företag, ej offentligt ägda	322 630	323 866	329 193	328 148	329 397
Övriga organisationer	159 994	180 403	175 312	171 954	181 089
Totalt RAMS	3 929 974	3 959 795	4 062 965	4 101 856	4 147 174

RAMS	2003	2004	2005	2006	2007
Staten	214 488	217 031	229 930	233 017	230 482
Statliga affärsverk	5 691	5 726	5 416	5 410	5 438
Statligt ägda företag och organisationer	136 478	132 686	127 879	131 377	131 033
Kommuner	810 958	814 900	812 459	829 524	827 758
Landsting	236 321	243 796	245 190	248 859	250 302
Kommunalt ägda företag och organisationer	79 482	69 619	72 112	76 738	78 022
Övriga offentliga institutioner	16 349	16 330	1 087	1 148	1 084
Aktiebolag, ej offentligt ägda	2 096 833	2 134 040	2 152 029	2 220 601	2 330 591
Övriga företag, ej offentligt ägda	322 533	354 674	357 628	363 878	371 148
Övriga organisationer	175 914	184 283	180 826	180 325	175 268
Totalt RAMS	4 095 047	4 173 085	4 184 556	4 290 877	4 401 126

3 (forts.)

NR	1993	1994	1995	1996	1997
Näringsliv	2 617 200	2 608 600	2 690 100	2 682 200	2 648 500
Staten	263 200	255 400	252 100	248 000	244 200
Kommuner och landsting	1 134 900	1 111 000	1 096 400	1 077 800	1 060 100
Hushållens ideella organisationer	87 000	88 100	90 300	87 800	90 400
Totalt NR	4 102 300	4 063 100	4 128 900	4 095 800	4 043 200

NR	1998	1999	2000	2001	2002
Näringsliv	2 718 000	2 791 800	2 900 400	2 976 500	2 961 700
Staten	240 400	237 000	236 400	235 700	239 500
Kommuner och landsting	1 060 900	1 081 600	1 054 400	1 068 900	1 080 500
Hushållens ideella organisationer	92 100	87 300	109 500	110 100	111 600
Totalt NR	4 111 400	4 197 700	4 300 700	4 391 200	4 393 300

NR	2003	2004	2005	2006	2007
Näringsliv	2 924 300	2 886 800	2 903 500	2 957 700	3 056 500
Staten	244 800	242 700	239 300	240 200	236 200
Kommuner och landsting	1 088 500	1 096 700	1 096 100	1 109 900	1 113 400
Hushållens ideella organisationer	110 300	111 200	110 000	114 600	112 900
Totalt NR	4 367 900	4 337 400	4 348 900	4 422 400	4 519 000

Källa:

För RAMS: [SCB, Registerbaserad sysselsättningsstatistik, förvärvsarbete efter sektortillhörighet](#)

För NR åren 1993–2006: [SCB, Nationalräkenskaper 1993-2006, Arbetskraftsinsats i olika produktionssektorer](#)

För NR år 2007: [SCB, Nationalräkenskaper, BNP kvartal 1993-2008:3, Medelantal sysselsatta](#)

4. Den offentliga sektorns utgifter, konsoliderat, löpande priser. Miljoner kronor

4. General government expenditure, consolidated, current prices. Million SEK

	1993	1994	1995	1996	1997
Utgifter, totalt	1 085 601	1 114 313	1 144 781	1 136 152	1 144 130
Transfereringar	512 745	479 554	478 194	458 721	450 424
till kommuner och landsting	2 416	2 819	3 559	3 141	3 305
till hushåll	368 020	384 941	385 527	373 496	374 421
till företag	128 958	75 482	71 358	63 209	54 653
till utland	13 351	16 312	17 750	18 875	18 045
Räntor	89 287	103 911	117 318	119 255	119 151
Konsumtionsutgift	453 113	467 273	481 657	505 072	515 345
Fasta bruttoinvesteringar	58 127	66 651	69 667	63 698	58 026
Lagerinvesteringar	-90	-1 350	-1 183	-1 452	-603
Anskaffning minus avyttring av mark m.m.	-27 581	-1 726	-872	-9 142	1 787

	1998	1999	2000	2001	2002
Utgifter, totalt	1 148 784	1 204 233	1 213 779	1 239 911	1 320 222
Transfereringar	456 304	473 222	479 644	491 396	512 093
till kommuner och landsting	3 852	4 326	3 087	2 872	3 766
till hushåll	385 460	398 430	413 531	425 297	441 996
till företag	45 834	47 154	37 204	35 193	36 831
till utland	21 158	23 312	25 822	28 034	29 500
Räntor	108 215	99 925	92 502	70 609	78 086
Konsumtionsutgift	542 591	571 639	585 120	614 973	658 010
Fasta bruttoinvesteringar	61 539	65 467	62 603	67 745	74 817
Lagerinvesteringar	-43	-799	-114	46	-112
Anskaffning minus avyttring av mark m.m.	-19 822	-5 221	-5 976	-4 858	-2 672

	2003	2004	2005	2006	2007
Utgifter, totalt	1 374 886	1 395 677	1 446 110	1 502 142	1 539 055
Transfereringar	553 877	570 635	595 141	604 159	599 603
till kommuner och landsting	3 454	2 809	2 432	2 802	2 646
till hushåll	476 776	493 466	502 363	512 436	507 689
till företag	40 922	38 198	49 262	44 270	46 521
till utland	32 725	36 162	41 084	44 651	42 747
Räntor	59 090	50 562	53 392	52 988	57 144
Konsumtionsutgift	691 709	702 537	722 697	762 458	792 820
Fasta bruttoinvesteringar	74 000	77 119	81 427	88 658	94 734
Lagerinvesteringar	-67	-21	146	46	243
Anskaffning minus avyttring av mark m.m.	-3 723	-5 155	-6 693	-6 167	-5 489

Källa:

För åren 1993–2006: SCB, Nationalräkenskaper 1993-2006, den offentliga sektorns inkomster och utgifter

För år 2007: SCB, Nationalräkenskaper

5. Den offentliga sektorns inkomster, konsoliderat, löpande priser.**Miljoner kronor****5. General government receipts, consolidated, current prices. Million SEK**

	1993	1994	1995	1996	1997
Inkomster	909 898	962 119	1 012 351	1 074 707	1 112 727
Skatter och sociala avgifter	766 691	824 311	863 685	930 463	975 772
Inkomst- och förmögenhetsskatter	300 961	335 196	355 300	381 872	406 327
Hushåll	272 004	295 270	308 185	334 469	351 470
Företag	28 957	39 926	47 115	47 403	54 857
Skatt på produktion och import	260 744	268 542	276 332	292 385	308 140
Sociala avgifter	204 986	220 573	232 053	256 206	261 305
Driftsöverskott, netto	1 169	-1 181	1 707	613	531
Kapitalförslitning	35 891	36 324	38 288	39 590	41 262
Räntor	75 757	74 939	73 643	67 753	60 332
Aktieutdelning	3 079	4 832	9 327	10 899	10 761
Övriga inkomster	27 311	22 894	25 701	25 389	24 069
från hushåll	6 597	5 530	7 501	7 253	7 931
från företag	20 263	16 947	13 107	13 761	14 550
från utlandet	451	417	5 093	4 375	1 588

	1998	1999	2000	2001	2002
Inkomster	1 173 410	1 229 798	1 298 071	1 278 968	1 285 897
Skatter och sociala avgifter	1 032 990	1 098 881	1 164 970	1 160 934	1 164 061
Inkomst- och förmögenhetsskatter	422 636	461 708	493 396	453 543	424 243
Hushåll	369 904	396 400	408 129	391 932	374 238
Företag	52 732	65 308	85 267	61 611	50 005
Skatt på produktion och import	337 623	382 111	360 346	374 235	398 179
Sociala avgifter	272 731	255 062	311 228	333 156	341 639
Driftsöverskott, netto	356	-932	-2 689	-3 659	-1 907
Kapitalförslitning	43 138	45 607	48 147	51 216	53 346
Räntor	55 057	46 714	44 037	29 795	27 103
Aktieutdelning	13 454	13 525	14 021	12 783	13 151
Övriga inkomster	28 415	26 003	29 585	27 899	30 143
från hushåll	9 891	10 218	11 474	11 789	12 829
från företag	17 178	14 597	17 034	14 863	14 144
från utlandet	1 346	1 188	1 077	1 247	3 170

5. (forts.)

	2003	2004	2005	2 006	2007
Inkomster	1 345 810	1 410 612	1 501 554	1 572 286	1 653 593
Skatter och sociala avgifter	1 222 251	1 286 388	1 363 519	1 432 577	1 493 014
Inkomst- och förmögenhetsskatter	458 031	499 901	543 291	576 407	584 117
Hushåll	402 146	422 423	443 769	469 410	465 874
Företag	55 885	77 478	99 522	106 997	118 243
Skatt på produktion och import	417 020	431 607	452 345	485 032	515 634
Sociala avgifter	347 200	354 880	367 883	371 138	393 263
Driftsöverskott, netto	-1 739	-1 233	-2 750	-3 595	-6 113
Kapitalförslitning	54 618	56 084	58 189	60 988	64 398
Räntor	25 420	25 548	26 570	28 675	35 818
Aktieutdelning	16 758	17 436	29 325	27 024	34 267
Övriga inkomster	28 502	26 389	26 701	26 617	32 209
från hushåll	12 591	12 858	11 407	10 825	18 569
från företag	13 352	12 163	13 828	13 775	12 240
från utlandet	2 559	1 368	1 466	2 017	1 400

Källa:

För åren 1993–2006: SCB, Nationalräkenskaper 1993-2006, den offentliga sektorns inkomster och utgifter

För år 2007: SCB, Nationalräkenskaper

6. Försörjningsbalans, offentliga myndigheters andel, löpande priser. Miljoner kronor

6. GDP, expenditure approach, General government share, current prices. Million SEK

	1993	1994	1995	1996	1997
<i>Tillgång:</i>					
BNP till marknadspris	1 573 381	1 679 179	1 809 756	1 852 092	1 927 001
+ Import av varor o tjänster	456 561	531 044	595 773	591 453	666 990
= Summa tillgång	2 029 942	2 210 223	2 405 529	2 443 545	2 593 991
<i>Användning:</i>					
Konsumtionsutgifter	1 275 337	1 329 401	1 378 909	1 426 414	1 474 795
+ Bruttoinvesteringar	238 041	273 436	306 030	302 394	307 533
+ Export av varor o tjänster	516 564	607 386	720 590	714 737	811 663
= Summa användning	2 029 942	2 210 223	2 405 529	2 443 545	2 593 991
<i>Offentliga myndigheters andel av användningen:</i>					
Statlig konsumtion	153 573	159 899	162 380	167 937	164 923
Kommunal konsumtion	299 540	307 374	319 277	337 135	350 422
Statliga investeringar	25 559	30 772	32 477	29 039	24 640
Kommunala investeringar	27 318	30 856	30 607	28 836	27 663
Summa offentliga myndigheter	505 990	528 901	544 741	562 947	567 648
<i>Andel av användningen i procent av BNP:</i>					
Staten	11%	11%	11%	11%	10%
Kommuner och landsting	21%	20%	19%	20%	20%
Summa offentliga myndigheter	32%	31%	30%	30%	29%

	1998	1999	2000	2001	2002
<i>Tillgång:</i>					
BNP till marknadspris	2 012 091	2 123 971	2 249 987	2 326 176	2 420 761
+ Import av varor o tjänster	734 003	779 905	906 984	925 214	914 732
= Summa tillgång	2 746 094	2 903 876	3 156 971	3 251 390	3 335 493
<i>Användning:</i>					
Konsumtionsutgifter	1 535 809	1 619 657	1 697 436	1 756 245	1 848 820
+ Bruttoinvesteringar	342 365	367 431	411 595	412 743	407 826
+ Export av varor o tjänster	867 920	916 788	1 047 940	1 082 402	1 078 847
= Summa användning	2 746 094	2 903 876	3 156 971	3 251 390	3 335 493
<i>Offentliga myndigheters andel av användningen:</i>					
Statlig konsumtion	159 717	170 466	173 473	176 960	187 367
Kommunal konsumtion	382 874	401 173	411 647	438 013	470 643
Statliga investeringar	28 708	29 331	28 355	29 255	33 510
Kommunala investeringar	27 401	30 834	28 830	32 135	35 416
Summa offentliga myndigheter	598 700	631 804	642 305	676 363	726 936
<i>Andel av användningen i procent av BNP:</i>					
Staten	9%	9%	9%	9%	9%
Kommuner och landsting	20%	20%	20%	20%	21%
Summa offentliga myndigheter	30%	30%	29%	29%	30%

6. (forts.)

	2003	2004	2005	2006	2007
<i>Tillgång:</i>					
BNP till marknadspris	2 515 150	2 624 964	2 735 218	2 900 790	3 061 449
+ Import av varor o tjänster	929 922	1 001 831	1 120 891	1 257 184	1 374 372
= Summa tillgång	3 445 072	3 626 795	3 856 109	4 157 974	4 435 821
<i>Användning:</i>					
Konsumtionsutgifter	1 927 165	1 980 663	2 051 050	2 135 212	2 222 956
+ Bruttoinvesteringar	416 775	430 373	471 680	528 724	603 616
+ Export av varor o tjänster	1 101 132	1 215 759	1 333 379	1 494 038	1 609 249
= Summa användning	3 445 072	3 626 795	3 856 109	4 157 974	4 435 821
<i>Offentliga myndigheters andel av användningen:</i>					
Statlig konsumtion	196 842	196 428	197 093	207 235	212 242
Kommunal konsumtion	494 867	506 109	525 604	555 223	580 578
Statliga investeringar	34 342	38 595	38 674	41 343	41 998
Kommunala investeringar	33 804	32 053	35 197	40 222	45 348
Summa offentliga myndigheter	759 855	773 185	796 568	844 023	880 166
<i>Andel av användningen i procent av BNP:</i>					
Staten	9%	9%	9%	9%	8%
Kommuner och landsting	21%	21%	21%	21%	20%
Summa offentliga myndigheter	30%	29%	29%	29%	29%

Källa:För åren 1993–2006: SCB, Nationalräkenskaper, försörjningsbalansFör år 2007: SCB, Nationalräkenskaper, BNP kvartal 1993-2008, försörjningsbalans

7. Försörjningsbalans, offentliga myndigheters andel, fasta priser. Miljoner kronor**7. GDP, expenditure approach, General government share, constant prices. Million SEK**

	1993	1994	1995	1996	1997
<i>Tillgång:</i>					
BNP till marknadspris	1 766 570	1 836 294	1 909 251	1 937 136	1 984 795
+ Import av varor o tjänster	495 541	559 244	599 073	618 744	695 228
= Summa tillgång	2 261 403	2 395 967	2 509 288	2 557 267	2 681 467
<i>Användning:</i>					
Konsumtionsutgifter	1 483 169	1 499 674	1 507 223	1 527 472	1 548 535
+ Bruttoinvesteringar	255 367	295 095	326 731	324 714	326 735
+ Export av varor o tjänster	540 946	613 795	683 048	710 877	807 479
= Summa användning	2 261 403	2 395 967	2 509 288	2 557 267	2 681 467
<i>Offentliga myndigheters andel av användningen:</i>					
Statlig konsumtion	188 036	188 632	185 722	188 140	181 642
Kommunal konsumtion	381 593	377 250	377 743	379 221	380 839
Statliga investeringar	29 798	35 504	35 689	31 581	26 293
Kommunala investeringar	28 719	33 154	33 033	31 567	29 830
Summa offentliga myndigheter	628 146	634 540	632 187	630 509	618 604
<i>Andel av användningen i procent av BNP:</i>					
Staten	12%	12%	12%	11%	10%
Kommuner och landsting	23%	22%	22%	21%	21%
Summa offentliga myndigheter	36%	35%	33%	33%	31%

	1998	1999	2000	2001	2002
<i>Tillgång:</i>					
BNP till marknadspris	2 060 494	2 155 182	2 249 987	2 273 786	2 328 614
+ Import av varor o tjänster	773 094	812 423	906 984	890 418	879 275
= Summa tillgång	2 834 663	2 968 654	3 156 971	3 164 204	3 207 523
<i>Användning:</i>					
Konsumtionsutgifter	1 598 003	1 649 753	1 697 436	1 706 707	1 748 472
+ Bruttoinvesteringar	359 073	378 525	411 595	401 601	389 658
+ Export av varor o tjänster	877 763	939 982	1 047 940	1 055 896	1 069 368
= Summa användning	2 834 663	2 968 654	3 156 971	3 164 204	3 207 523
<i>Offentliga myndigheters andel av användningen:</i>					
Statlig konsumtion	174 548	179 043	173 473	170 587	174 450
Kommunal konsumtion	407 328	413 048	411 647	418 993	427 947
Statliga investeringar	30 393	30 415	28 355	28 264	31 729
Kommunala investeringar	28 814	31 736	28 830	31 027	33 167
Summa offentliga myndigheter	641 083	654 242	642 305	648 871	667 293
<i>Andel av användningen i procent av BNP:</i>					
Staten	10%	10%	9%	9%	9%
Kommuner och landsting	21%	21%	20%	20%	20%
Summa offentliga myndigheter	31%	30%	29%	29%	29%

7. (forts.)

	2003	2004	2005	2006	2007
<i>Tillgång:</i>					
BNP till marknadspris	2 373 151	2 471 092	2 552 597	2 660 992	2 728 665
+ Import av varor o tjänster	912 357	974 608	1 042 362	1 132 639	1 239 008
= Summa tillgång	3 285 141	3 444 627	3 593 007	3 791 686	3 966 623
<i>Användning:</i>					
Konsumtionsutgifter	1 773 293	1 801 297	1 835 064	1 875 740	1 914 763
+ Bruttoinvesteringar	400 362	415 941	452 968	500 413	559 044
+ Export av varor o tjänster	1 112 254	1 234 070	1 316 073	1 432 897	1 514 866
= Summa användning	3 285 141	3 444 627	3 593 007	3 791 686	3 966 623
<i>Offentliga myndigheters andel av användningen:</i>					
Statlig konsumtion	177 856	176 254	171 895	173 593	172 290
Kommunal konsumtion	427 062	427 522	433 739	444 073	447 663
Statliga investeringar	32 269	35 702	35 040	35 831	34 504
Kommunala investeringar	30 881	28 721	31 147	34 696	37 685
Summa offentliga myndigheter	668 068	668 199	671 821	688 193	692 142
<i>Andel av användningen i procent av BNP:</i>					
Staten	9%	9%	8%	8%	8%
Kommuner och landsting	19%	18%	18%	18%	18%
Summa offentliga myndigheter	28%	27%	26%	26%	25%

Anmärkning: År 2000 är referensår för prisomräkningarna. Eftersom prisomräkningarna görs för varje delserie för sig, så är inte delarna summeringsbara.

Källa:

För år 1993–2006: [SCB, Nationalräkenskaper, försörjningsbalans](#)

För år 2007: [SCB, Nationalräkenskaper, BNP kvartal 1993-2008, försörjningsbalans](#)

8. Den offentliga sektorns storlek i vissa länder. Procent av total BNP i respektive land

8. The size of government sector in different countries. Percentage of total GDP in each country

	Förädlingsvärde	Konsumtion	Utgifter	Inkomster
EU-15	12	21	46	45
EU-25	12	20	46	45
Eurozonen	12	20	46	46
Sverige	18	26	53	56
Danmark	18	26	51	55
Finland	15	21	47	53
Island	17	25	43	48
Norge	14	20	41	59
Belgien	13	22	48	48
Bulgarien	10	16	42	42
Cypern	16	18	43	47
Estland	12	17	36	38
Frankrike	16	23	52	50
Grekland	13	17	44	40
Irland	10	16	35	36
Italien	13	20	48	47
Lettland	14	18	38	38
Litauen	12	18	35	34
Luxemburg	9	15	38	41
Malta	15	19	42	41
Nederländerna	12	25	45	46
Polen	13	18	42	40
Portugal	15	20	46	43
Rumänien	12	17	37	35
Slovakien	10	18	35	33
Slovenien	12	18	42	43
Spanien	12	18	39	41
Storbritannien	12	21	44	42
Tjeckien	12	20	43	42
Tyskland	8	18	44	44
Ungern	15	21	50	45
Österrike	10	18	48	48
Australien	..	18	35	36
Japan	9	18	36	35
Kanada	13	19	39	40
Nya Zeeland	11	18	40	44
Sydkorea	9	15	30	34
USA	11	16	37	35

Anmärkning: Uppgifterna avser 2007 med följande undantag: Australien (2006), Japan (2006), Nya Zeeland (2005) och Sydkorea (2006). Eurozonen 2007 bestod av 15 länder.

Källa:

För de europeiska länderna inkl Sverige har uppgifterna hämtats från Eurostat: [Eurostat](#)

För övriga länder har beräkningar gjorts med hjälp av uppgifter från OECD: [OECD](#)

9. Statsbudgetens inkomster år 2007. Miljoner kronor**9. National budget for Sweden, income 2007. Million SEK**

Inkomster	Beräknat utfall 2007	Skillnad mot budgetprop. 2007	Beräknat utfall 2006
1000 Skatter m.m.	815 642	28 138	806 316
1100 Direkta skatter på arbete	481 711	3 351	490 146
1110 Inkomstskatter	524 198	4 476	495 122
1111 Statlig inkomstskatt	44 069	-1 685	41 005
1115 Kommunal inkomstskatt	480 129	6 161	454 117
1120 Allmän pensionsavgift	81 017	1 590	77 329
1130 Artistskatt	86	13	74
1140 Skattereduktioner	-123 590	-2 728	-82 379
1200 Indirekta skatter på arbete	389 271	5 233	367 021
1300 Skatt på kapital	211 165	40 648	192 196
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	393 423	1 471	370 178
1410 Mervärdesskatt, hushåll	285 235	2 469	265 151
1420 Skatt på alkohol och tobak	20 766	7	19 305
1430 Energiskatt	38 246	-728	38 244
1440 Koldioxidskatt	25 088	213	24 743
1450 Övriga skatter på energi och miljö	4 668	-577	4 681
1470 Skatt på vägtrafik	13 083	-404	11 782
1480 Övriga skatter	6 338	490	6 272
1500 Skatt på import	5 880	60	5 160
1600 Restförda och övriga skatter	-265	6 344	-791
1700 Avgående poster, skatter till EU	-7 303	-177	-9 388
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	-648 638	-9 996	-613 713
1811 Avgående poster, Kommunala inkomstskatter	-480 129	-6 161	-454 117
1812 Avgående poster, Avgifter till AP-fonder	-168 509	-3 835	-159 596
1900 Periodiseringar	-9 602	-18 796	5 506
2000 Inkomster av statens verksamhet	66 524	13 321	43 450
2100 Rörelseöverskott	5 018	295	6 956
2200 Överskott av statens fastighetsförvaltning	622	400	321
2300 Ränteinkomster	7 235	1 191	5 988
2400 Aktieutdelningar	33 249	13 249	22 963
2500 Offentligrättsliga avgifter	13 589	-2 368	6 085
2600 Försäljningsinkomster	255	77	262
2700 Böter m.m.	1 330	716	710
2800 Övriga inkomster av statens verksamhet	5 226	-239	166
3000 Inkomster av försäld egendom	18 016	-31 984	56
4000 Återbetalning av lån	2 046	6	2 144
5000 Kalkylmässiga inkomster	8 174	-386	7 763
5200 därav statliga pensionsavgifter	7 606	-444	7 241
6000 Bidrag m.m. från EU	13 037	-627	12 441
6100 därav från EG:s jordbruksfond	9 841	-193	8 890
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-51 984	1 429	-48 183
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	-7 737	44	-13 672
Summa inkomster	863 716	9 941	810 315

Anmärkning: Samtliga inkomster redovisas inte, för en fullständig förteckning hänvisas till källan.

Källa:

Ekonomistyrningsverket, Statsbudgetens

10. Statsbudgetens utgifter m.m., per utgiftsområde år 2007. Miljoner kronor
10. National budget for Sweden, expenditure by category 2007. Million SEK

Utgiftsområde	Stats- budget	Tilläggs- budget	Totalt		Skillnad mot stats- budget	Skillnad mot totalt anvisat
			Anvisat	Utfall		
UO01 Rikets styrelse	10 677	61	10 738	10 594	-83	-144
UO02 Samhällsekonomi och finansförvaltning	11 873	6	11 879	11 208	-666	-672
UO03 Skatt, tull och exekution	9 325	7	9 332	9 670	345	338
UO04 Rättsväsendet	30 754	2	30 756	30 627	-127	-129
UO05 Internationell samverkan	1 498	71	1 569	1 586	88	17
UO06 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	44 164	0	44 164	46 530	2 366	2 366
UO07 Internationellt bistånd	26 657	-700	25 957	25 441	-1 215	-515
UO08 Invandrare och flyktingar	5 033	785	5 818	5 295	262	-523
UO09 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	46 905	156	47 061	46 665	-240	-396
UO10 Ekonomisk trygghet vid sjuk- dom och handikapp	122 355	700	123 055	119 464	-2 890	-3 590
UO11 Ekonomisk trygghet vid älderdom	44 202	0	44 202	43 738	-463	-463
UO12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	62 631	0	62 631	61 568	-1 063	-1 063
UO13 Arbetsmarknad	66 650	582	67 232	57 984	-8 667	-9 248
UO14 Arbetsliv	1 361	180	1 540	1 137	-223	-403
UO15 Studiestöd	20 714	0	20 714	19 328	-1 386	-1 386
UO16 Utbildning och universitets- forskning	44 214	26	44 240	42 198	-2 016	-2 042
UO17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	10 139	32	10 171	10 091	-48	-80
UO18 Samhällsplanering, bostads- försörjning och byggande	5 730	0	5 730	5 800	70	70
UO19 Regional utveckling	3 163	90	3 253	2 879	-284	-374
UO20 Allmän miljö- och naturvård	4 615	1	4 616	4 312	-303	-304
UO21 Energi	2 709	0	2 709	2 172	-537	-537
UO22 Kommunikationer	33 914	10 586	44 500	44 290	10 376	-210
UO23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	18 001	65	18 065	15 478	-2 522	-2 587
UO24 Näringsliv	4 089	197	4 286	4 252	164	-33
UO25 Allmänna bidrag till kommuner	72 849	115	72 965	72 975	125	10
UO26 Stasskuldräntor m.m.	43 170	0	43 170	47 255	4 085	4 085
UO27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	28 908	0	28 908	26 635	-2 273	-2 273
Förändring av anslagsbehållningar	-329	0	-329	0	329	329
Summa	775 970	12 961	788 931	769 172	-6 798	-19 759
Riksgäldskontorets nettoutlåning	14 590	0	14 590	-4 340	-18 930	-18 930
Kassamässig korrigerig	0	0	0	-4 325	-4 325	-4 325
Summa	790 560	12 961	803 521	760 507	-30 053	-43 015

Anmärkningar: Med statsbudgeten avses här den ursprungliga statsbudgeten som riksdagen antog i december 2006, exkl tilläggsbudget.

Källa:

Ekonomistyrningsverket, Statsbudgetens

11. Finansiellt sparande enligt EDP (Excessive Deficit Procedure). Procent av BNP

11. Net lending/Net borrowing under the EDP (Excessive Deficit Procedure). Percent of GDP

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU-15	0,8	-1,2	-2,3	-3,0	-2,8	-2,4	-1,3	-0,8
EU-27	0,6	-1,4	-2,5	-3,1	-2,9	-2,4	-1,4	-0,9
Eurozonen (15)	0,0	-1,8	-2,5	-3,1	-2,9	-2,5	-1,3	-0,6
Sverige	3,7	1,6	-1,2	-0,9	0,8	2,4	2,3	3,6
Danmark	2,4	1,5	0,3	0,1	2,0	5,2	5,1	4,9
Finland	6,9	5,0	4,1	2,6	2,4	2,9	4,1	5,3
Belgien	0,0	0,5	0,0	-0,1	-0,2	-2,6	0,3	-0,3
Bulgarien	..	..	-0,8	-0,3	1,6	1,9	3,0	0,1
Cypern	-2,3	-2,2	-4,4	-6,5	-4,1	-2,4	-1,2	3,5
Estland	-0,2	-0,1	0,3	1,7	1,7	1,5	2,9	2,7
Frankrike	-1,5	-1,5	-3,1	-4,1	-3,6	-2,9	-2,4	-2,7
Grekland	-3,7	-4,5	-4,7	-5,7	-7,5	-5,1	-2,8	-3,5
Irland	4,7	0,9	-0,4	0,4	1,4	1,7	3,0	0,2
Italien	-0,8	-3,1	-2,9	-3,5	-3,5	-4,3	-3,4	-1,6
Kroatien	..	..	-4,1	-4,5	-4,3	-4,0	-2,4	-1,6
Lettland	-2,8	-2,1	-2,3	-1,6	-1,0	-0,4	-0,2	0,1
Litauen	-3,2	-3,6	-1,9	-1,3	-1,5	-0,5	-0,4	-1,2
Luxemburg	6,0	6,1	2,1	0,5	-1,2	-0,1	1,3	3,2
Malta	-6,2	-6,4	-5,5	-9,9	-4,7	-2,8	-2,3	-1,8
Nederländerna	2,0	-0,2	-2,1	-3,1	-1,7	-0,3	0,6	0,3
Polen	-3,0	-5,1	-5,0	-6,3	-5,7	-4,3	-3,8	-2,0
Portugal	-2,9	-4,3	-2,8	-2,9	-3,4	-6,1	-3,9	-2,6
Rumänien	-4,4	-3,5	-2,0	-1,5	-1,2	-1,2	-2,2	-2,6
Slovakien	-12,3	-6,5	-8,2	-2,7	-2,3	-2,8	-3,5	-1,9
Slovenien	-3,7	-4,0	-2,5	-2,7	-2,2	-1,4	-1,2	0,5
Spanien	-1,0	-0,6	-0,5	-0,2	-0,3	1,0	2,0	2,2
Storbritannien	3,6	0,5	-2,0	-3,3	-3,4	-3,4	-2,7	-2,8
Tjeckien	-3,7	-5,7	-6,8	-6,6	-3,0	-3,6	-2,7	-1,0
Turkiet	..	-33,0	-12,9	-11,3	-4,5	-0,6	-0,1	-1,2
Tyskland	1,3	-2,8	-3,7	-4,0	-3,8	-3,3	-1,5	-0,2
Ungern	-2,9	-4,0	-8,9	-7,2	-6,4	-7,8	-9,3	-5,0
Österrike	-1,7	0,0	-0,7	-1,4	-4,4	-1,5	-1,5	-0,4
Norge	..	13,5	9,3	7,3	11,1	15,2	19,3	..

Anmärkning: Eurozonen 2007 bestod av 15 länder.

Källa:

Eurostat

12. Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld. Procent av BNP (Maastricht-skulden)

12. General government consolidated gross debt. Percent of GDP (Maastricht dept)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU-15	63,2	62,2	61,6	63,0	63,2	64,1	62,8	60,4
EU-27	61,9	61,0	60,3	61,8	62,2	62,7	61,3	58,7
Eurozonen (15)	69,3	68,2	68,0	69,2	69,6	70,2	68,5	66,3
Sverige	53,6	54,4	52,6	52,3	51,2	50,9	45,9	40,4
Danmark	51,5	48,7	48,3	45,8	43,8	36,4	30,5	26,2
Finland	43,8	42,3	41,3	44,3	44,1	41,3	39,2	35,1
Belgien	107,8	106,5	103,5	98,7	94,3	92,1	87,8	83,9
Bulgarien	74,3	67,3	53,6	45,9	37,9	29,2	22,7	18,2
Cypern	58,8	60,7	64,7	68,9	70,2	69,1	64,6	59,5
Estland	5,2	4,8	5,7	5,6	5,0	4,5	4,3	3,5
Grekland	103,2	103,6	100,6	97,9	98,6	98,8	95,9	94,8
Frankrike	57,3	56,9	58,8	62,9	64,9	66,4	63,6	63,9
Irland	37,8	35,5	32,2	31,1	29,4	27,3	24,7	24,8
Italien	109,2	108,8	105,7	104,4	103,8	105,9	106,9	104,1
Kroatien	..	..	40,0	40,9	43,2	43,7	40,8	37,7
Lettland	12,3	14,0	13,5	14,6	14,9	12,4	10,7	9,5
Litauen	23,7	23,1	22,3	21,1	19,4	18,4	18,0	17,0
Luxemburg	6,2	6,3	6,3	6,1	6,3	6,1	6,6	7,0
Malta	55,9	62,1	60,1	69,3	72,1	69,9	63,8	62,2
Nederländerna	53,8	50,7	50,5	52,0	52,4	51,8	47,4	45,7
Polen	36,8	37,6	42,2	47,1	45,7	47,1	47,7	44,9
Portugal	50,5	52,9	55,6	56,9	58,3	63,6	64,7	63,6
Rumänien	22,6	26,0	25,0	21,5	18,8	15,8	12,4	12,9
Slovakien	50,3	48,9	43,4	42,4	41,4	34,2	30,4	29,4
Slovenien	..	26,8	28,0	27,5	27,2	27,0	26,7	23,4
Spanien	59,3	55,5	52,5	48,7	46,2	43,0	39,6	36,2
Storbritannien	41,0	37,7	37,5	38,7	40,6	42,3	43,4	44,2
Tjeckien	18,5	25,1	28,5	30,1	30,4	29,8	29,6	28,9
Turkiet	..	104,4	93,0	85,1	59,2	52,3	46,1	38,8
Tyskland	59,7	58,8	60,3	63,8	65,6	67,8	67,6	65,1
Ungern	54,3	52,1	55,7	58,0	59,4	61,7	65,6	65,8
Österrike	66,5	67,1	66,5	65,5	64,8	63,7	62,0	59,5
Norge	..	29,2	36,1	44,3	45,6	43,8	48,9	..

Anmärkning: Eurozonen 2007 bestod av 15 länder.

Källa:

Eurostat

13. Offentliga myndigheters konsumtionsutgifter, fördelade på ändamål, löpande priser. Miljoner kronor

13. Government final consumption expenditure by function, current prices. Million SEK

Ändamål	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
01 Allmän offentlig förvaltning							
Staten	18 499	19 530	21 318	21 897	22 904	22 064	25 713
Kommunsektorn	15 384	17 193	20 183	23 907	25 584	28 686	26 035
Totalt offentligt	33 883	36 723	41 501	45 804	48 488	50 750	51 748
02 Försvar							
Staten	42 746	42 581	41 866	44 723	44 825	45 358	48 757
Kommunsektorn	235	196	39	23	44	92	104
Totalt offentligt	42 981	42 777	41 905	44 746	44 869	45 450	48 861
03 Samhällsskydd och rättsskipning							
Staten	17 985	18 711	19 314	20 198	20 442	21 074	21 525
Kommunsektorn	3 489	3 494	3 814	3 988	3 735	4 334	4 674
Totalt offentligt	21 474	22 205	23 128	24 186	24 177	25 408	26 199
04 Näringslivsfrågor							
Staten	16 920	17 840	18 789	17 236	18 205	21 046	23 568
Kommunsektorn	9 917	9 200	9 426	9 442	9 231	9 920	10 678
Totalt offentligt	26 837	27 040	28 215	26 678	27 436	30 966	34 246
05 Miljöskydd							
Staten	832	850	733	645	616	288	634
Kommunsektorn	207	174	128	151	622	702	355
Totalt offentligt	1 039	1 024	861	796	1 238	990	989
06 Bostadsförsörjning och samhällsutveckling							
Staten	927	365	342	421	399	433	532
Kommunsektorn	3 407	3 508	3 605	3 303	3 046	2 951	3 034
Totalt offentligt	4 334	3 873	3 947	3 724	3 445	3 384	3 566
07 Hälso- och sjukvård							
Staten	15 432	15 382	16 005	18 390	13 275	2 012	2 485
Kommunsektorn	85 891	86 547	90 113	95 341	101 008	118 089	125 568
Totalt offentligt	101 323	101 929	106 118	113 731	114 283	120 101	128 053
08 Fritidsverksamhet, kultur och religion							
Staten	2 853	2 686	2 952	4 216	3 479	3 883	3 700
Kommunsektorn	19 431	19 700	20 989	21 716	22 328	22 880	23 822
Totalt offentligt	22 284	22 386	23 941	25 932	25 807	26 763	27 522
09 Utbildning							
Staten	16 110	20 018	19 620	20 438	22 330	24 003	25 151
Kommunsektorn	85 064	87 708	87 531	91 653	96 093	99 851	108 000
Totalt offentligt	101 174	107 726	107 151	112 091	118 423	123 854	133 151
10 Socialt skydd							
Staten	21 269	21 936	21 441	19 773	18 448	19 556	18 401
Kommunsektorn	76 515	79 654	83 449	87 611	88 731	95 369	98 903
Totalt offentligt	97 784	101 590	104 890	107 384	107 179	114 925	117 304
Totalt							
Staten	153 573	159 899	162 380	167 937	164 923	159 717	170 466
Kommunsektorn	299 540	307 374	319 277	337 135	350 422	382 874	401 173
Totalt offentligt	453 113	467 273	481 657	505 072	515 345	542 591	571 639

Tabell 13 (forts.)

Ändamål	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
01 Allmän offentlig förvaltning							
Staten	31 419	31 671	34 344	35 983	35 906	36 179	38 605
Kommunsektorn	28 247	23 538	23 995	25 083	28 293	28 613	31 356
Totalt offentligt	59 666	55 209	58 339	61 066	64 199	64 792	69 961
02 Försvar							
Staten	46 216	44 415	44 492	44 880	43 459	41 723	42 343
Kommunsektorn	110	128	137	131	125	157	155
Totalt offentligt	46 326	44 543	44 629	45 011	43 584	41 880	42 498
03 Samhällsskydd och rättsskipning					0		
Staten	23 084	24 247	25 911	27 479	27 971	28 907	30 692
Kommunsektorn	4 556	5 427	6 237	6 596	5 585	5 582	5 673
Totalt offentligt	27 640	29 674	32 148	34 075	33 556	34 489	36 365
04 Näringslivsfrågor							
Staten	24 665	26 366	28 264	29 392	28 974	29 489	31 802
Kommunsektorn	10 846	12 719	12 404	12 912	12 775	13 736	15 547
Totalt offentligt	35 511	39 085	40 668	42 304	41 749	43 225	47 349
05 Miljöskydd							
Staten	629	688	911	1 022	1 068	1 912	1 704
Kommunsektorn	448	562	627	620	643	653	839
Totalt offentligt	1 077	1 250	1 538	1 642	1 711	2 565	2 543
06 Bostadsförsörjning och samhällsutveckling							
Staten	632	517	422	549	540	498	525
Kommunsektorn	2 915	3 083	3 437	3 574	3 708	3 931	3 677
Totalt offentligt	3 547	3 600	3 859	4 123	4 248	4 429	4 202
07 Hälso- och sjukvård							
Staten	2 571	2 844	2 801	4 353	4 805	3 954	4 279
Kommunsektorn	133 074	145 453	157 629	166 203	168 786	175 909	184 516
Totalt offentligt	135 645	148 297	160 430	170 556	173 591	179 863	188 795
08 Fritidsverksamhet, kultur och religion							
Staten	2 731	2 609	2 816	2 939	3 165	3 268	3 511
Kommunsektorn	13 408	14 192	15 057	15 671	15 910	17 054	18 757
Totalt offentligt	16 139	16 801	17 873	18 610	19 075	20 322	22 268
09 Utbildning							
Staten	21 687	22 652	25 816	26 983	27 022	27 030	27 746
Kommunsektorn	112 894	122 401	131 171	137 353	141 056	147 674	154 918
Totalt offentligt	134 581	145 053	156 987	164 336	168 078	174 704	182 664
10 Socialt skydd							
Staten	19 839	20 951	21 590	23 262	23 518	24 133	26 028
Kommunsektorn	105 149	110 510	119 949	126 724	129 228	132 295	139 785
Totalt offentligt	124 988	131 461	141 539	149 986	152 746	156 428	165 813
Totalt							
Staten	173 473	176 960	187 367	196 842	196 428	197 093	207 235
Kommunsektorn	411 647	438 013	470 643	494 867	506 109	525 604	555 223
Totalt offentligt	585 120	614 973	658 010	691 709	702 537	722 697	762 458

Anmärkning: Kommunsektorn omfattar kommuner och landsting och fram till år 2000 även Svenska kyrkan.

Källa:

SCB, Nationalräkenskaper 1993–2006

14. Offentliga myndigheters konsumtionsutgifter, fördelade på ändamål, fasta priser. Miljoner kronor

14. Government final consumption expenditure by function, constant prices. Million SEK

Ändamål	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
01 Allmän offentlig förvaltning							
Staten	24 305	24 024	25 313	24 793	26 694	23 976	26 766
Kommunsektorn	19 609	20 778	23 856	26 643	26 948	29 157	25 927
Totalt offentligt	43 876	44 786	49 170	51 445	53 639	53 379	52 736
02 Försvar							
Staten	48 314	48 480	46 929	50 046	50 490	50 636	53 151
Kommunsektorn	352	286	54	25	47	101	108
Totalt offentligt	48 587	48 703	46 971	50 065	50 533	50 736	53 258
03 Samhällsskydd och rättsskipning							
Staten	22 717	22 563	22 284	22 308	22 187	22 565	21 950
Kommunsektorn	4 373	4 205	4 491	4 465	4 046	4 673	4 795
Totalt offentligt	27 083	26 760	26 768	26 767	26 231	27 237	26 743
04 Näringslivsfrågor							
Staten	22 295	22 722	22 783	19 946	20 539	23 504	24 504
Kommunsektorn	12 201	11 068	10 868	10 341	9 994	10 660	11 140
Totalt offentligt	34 583	33 814	33 666	30 329	30 551	34 162	35 643
05 Miljöskydd							
Staten	1 223	1 017	817	723	660	318	664
Kommunsektorn	278	230	165	174	693	773	372
Totalt offentligt	1 529	1 270	1 002	912	1 362	1 090	1 035
06 Bostadsförsörjning och samhällsutveckling							
Staten	956	491	467	538	483	518	630
Kommunsektorn	4 371	4 295	4 300	3 726	3 340	3 185	3 172
Totalt offentligt	5 470	4 826	4 809	4 286	3 843	3 718	3 808
07 Hälso- och sjukvård							
Staten	16 691	16 262	16 360	19 252	13 738	2 018	2 548
Kommunsektorn	110 363	107 617	105 618	107 150	110 017	125 625	130 312
Totalt offentligt	127 652	124 460	122 610	127 389	124 347	127 617	132 861
08 Fritidsverksamhet, kultur och religion							
Staten	3 599	3 261	3 437	4 722	3 724	4 071	3 829
Kommunsektorn	25 042	24 681	24 905	24 303	24 452	24 125	24 541
Totalt offentligt	28 617	27 913	28 317	29 023	28 175	28 202	28 375
09 Utbildning							
Staten	20 161	23 173	22 401	23 005	23 141	26 452	26 517
Kommunsektorn	105 726	105 577	102 562	103 401	104 416	106 720	110 818
Totalt offentligt	125 666	128 507	124 723	126 172	127 321	133 035	137 217
10 Socialt skydd							
Staten	27 603	26 566	24 924	22 204	19 799	20 745	18 843
Kommunsektorn	99 313	98 541	100 917	98 920	96 823	102 224	101 935
Totalt offentligt	127 056	125 245	125 942	121 150	116 638	122 984	120 776
Totalt							
Staten	188 036	188 632	185 722	188 140	181 642	174 548	179 043
Kommunsektorn	381 593	377 250	377 743	379 221	380 839	407 328	413 048
Totalt offentligt	569 417	565 745	563 245	567 178	562 280	581 845	592 022

Tabell 14 (forts.)

Ändamål	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
01 Allmän offentlig förvaltning							
Staten	31 419	30 055	31 361	32 452	32 716	31 838	32 378
Kommunsektorn	28 247	22 230	22 212	22 741	24 969	24 153	26 311
Totalt offentligt	59 666	52 285	53 570	55 193	57 679	55 982	58 721
02 Försvar							
Staten	46 216	43 950	42 408	41 818	39 751	36 415	35 444
Kommunsektorn	110	127	133	125	120	150	152
Totalt offentligt	46 326	44 077	42 541	41 943	39 872	36 564	35 595
03 Samhällsskydd och rättsskipning							
Staten	23 084	23 346	23 775	24 497	24 419	25 044	25 914
Kommunsektorn	4 556	5 345	5 883	6 150	5 205	5 128	5 231
Totalt offentligt	27 640	28 691	29 650	30 637	29 647	30 206	31 183
04 Näringslivsfrågor							
Staten	24 665	25 307	26 312	26 184	25 799	25 579	26 677
Kommunsektorn	10 846	12 179	11 496	11 626	11 260	11 448	12 377
Totalt offentligt	35 511	37 486	37 806	37 808	37 059	37 029	39 069
05 Miljöskydd							
Staten	629	666	870	926	972	1 706	1 509
Kommunsektorn	448	539	584	551	588	560	724
Totalt offentligt	1 077	1 205	1 454	1 477	1 561	2 268	2 241
06 Bostadsförsörjning och samhällsutveckling							
Staten	632	474	409	510	480	445	461
Kommunsektorn	2 915	2 992	3 160	3 128	3 216	3 296	3 009
Totalt offentligt	3 547	3 466	3 564	3 628	3 688	3 734	3 461
07 Hälso- och sjukvård							
Staten	2 571	2 722	2 607	3 867	4 218	3 404	3 636
Kommunsektorn	133 074	138 833	143 738	139 513	138 302	143 273	146 671
Totalt offentligt	135 645	141 555	146 346	143 355	142 474	146 693	150 316
08 Fritidsverksamhet, kultur och religion							
Staten	2 731	2 518	2 768	2 763	3 056	3 673	3 598
Kommunsektorn	13 408	13 678	13 861	13 762	13 963	14 491	14 821
Totalt offentligt	16 139	16 196	16 629	16 525	17 005	18 111	18 397
09 Utbildning							
Staten	21 687	21 581	23 077	23 990	23 728	23 649	23 247
Kommunsektorn	112 894	116 756	119 211	120 524	121 745	122 504	122 808
Totalt offentligt	134 581	138 337	142 289	144 524	145 489	146 172	146 094
10 Socialt skydd							
Staten	19 839	19 968	20 775	20 679	20 891	19 910	20 434
Kommunsektorn	105 149	106 314	107 677	108 938	108 234	108 664	111 918
Totalt offentligt	124 988	126 282	128 457	129 641	129 140	128 641	132 421
Totalt							
Staten	173 473	170 587	174 450	177 856	176 253	171 895	173 593
Kommunsektorn	411 647	418 993	427 947	427 062	427 523	433 739	444 073
Totalt offentligt	585 120	589 580	602 395	604 853	603 769	605 919	618 051

Anmärkning: Kommunsektorn omfattar kommuner och landsting och fram till år 2000 även Svenska kyrkan.

År 2000 är referensår för prisomräkningen. Siffror i fasta priser är ej adderbara.

Källa:

SCB, Nationalräkenskaper 1993–2006

15. Transfereringar från den offentliga sektorn till hushållen, löpande priser.**Miljoner kr****15. Transfers from general government sector to households, current prices. Million SEK**

	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Ålderspension	122 902	128 077	132 337	136 027	138 931	141 574
Aktivitets- och sjukersättning	34 755	37 260	37 512	36 663	36 989	37 164
Övriga statliga pensioner	19 585	20 325	20 819	21 537	19 503	19 287
Sjukförsäkring	17 912	18 941	19 173	16 490	14 927	20 260
Föräldraförsäkring	19 093	18 713	18 004	14 209	13 282	14 128
Arbetsskadeförsäkring	10 867	7 547	6 474	6 125	5 877	5 830
Öppet arbetslösa	36 631	36 286	36 068	33 976	35 864	31 985
Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	12 600	13 074	10 617	9 656	15 125	13 278
Övrigt arbetsmarknad	8 940	8 573	8 232	8 815	4 168	3 798
Bostadsstillägg till pensionärer	9 854	10 929	10 440	9 923	9 544	9 591
Barnbidrag	16 979	17 265	16 959	14 577	14 424	16 830
Studiemedel, studiehjälp	5 713	5 848	6 242	6 400	6 756	7 115
Bostadsbidrag		8 669	9 220	8 373	6 195	5 749
Bidragsförskott/Underhållsstöd	2 938	3 196	3 282	3 359	3 023	2 989
Assistansersättning		1 771	3 717	4 184	4 496	5 192
Övriga statliga transfereringar	6 830	8 714	7 620	6 640	8 150	13 550
Försörjningsstöd	18 893	12 730	12 514	13 716	13 961	12 771
Kommunala pensioner	5 927	6 135	6 485	6 949	7 195	8 884
Förändr. kommunal pensionsskuld						
Övriga kommunala transfereringar	1 895	1 826	1 444	1 366	1 344	989
Kapitaltransfereringar	782	709	812	985	499	639
Totalt	353 096	366 588	367 971	359 970	360 253	371 603

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ålderspension	146 513	149 682	153 680	161 227	180 035	186 914
Aktivitets- och sjukersättning	37 906	39 004	40 967	44 657	50 059	54 152
Övriga statliga pensioner	20 113	19 959	20 284	20 909	22 878	23 362
Sjukförsäkring	26 024	33 078	38 582	43 073	42 280	37 534
Föräldraförsäkring	14 721	15 305	16 703	18 225	19 989	21 309
Arbetsskadeförsäkring	5 883	5 589	5 614	4 854	5 846	5 921
Öppet arbetslösa	29 598	29 583	23 024	22 533	28 256	32 534
Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	12 990	9 930	9 747	11 102	9 746	9 968
Övrigt arbetsmarknad	3 777	3 099	2 151	1 963	1 566	1 395
Bostadsstillägg till pensionärer	9 940	9 618	10 408	10 502	10 979	10 947
Barnbidrag	16 766	18 932	21 109	21 018	20 956	20 873
Studiemedel, studiehjälp	7 337	7 386	8 751	10 546	10 628	10 636
Bostadsbidrag	5 067	4 372	3 994	3 718	3 567	3 314
Bidragsförskott/Underhållsstöd	2 897	2 631	2 496	2 343	2 149	2 027
Assistansersättning	6 031	6 960	8 236	9 145	11 166	12 748
Övriga statliga transfereringar	13 011	12 536	10 735	9 658	8 220	9 175
Försörjningsstöd	12 098	11 267	10 680	10 369	10 163	10 618
Kommunala pensioner	8 562	7 775	9 061	8 733	8 555	8 473
Förändr. kommunal pensionsskuld		6 228	7 067	7 506	8 107	9 084
Övriga kommunala transfereringar	1 390	1 383	1 615	1 292	1 305	1 499
Kapitaltransfereringar	1 188	318	936	792	720	608
Totalt	381 812	394 635	405 840	424 165	457 170	473 091

15. (forts.)

	2005	2006	2007
Alderspension	191 576	197 495	206 024
Aktivitets- och sjukersättning	60 651	61 454	61 927
Övriga statliga pensioner	23 577	23 811	24 114
Sjukförsäkring	33 679	31 381	27 344
Föräldraförsäkring	21 878	23 698	25 119
Arbetsskadeförsäkring	5 836	5 464	5 324
Öppet arbetslösa	31 113	27 167	19 778
Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	11 765	11 978	6 514
Övrigt arbetsmarknad	889	690	593
Bostadsstillägg till pensionärer	7 332	7 448	7 262
Barnbidrag	21 457	23 611	23 516
Studiemedel, studiehjälp	10 999	11 604	12 180
Bostadsbidrag	3 605	3 597	3 377
Bidragförskott/Underhållsstöd	1 935	2 222	2 123
Assistansersättning	14 336	16 084	18 171
Övriga statliga transfereringar	8 560	9 265	7 578
Försörjningsstöd	10 569	10 693	10 840
Kommunala pensioner	8 981	9 373	10 208
Förändr. kommunal pensionsskuld	8 937	9 267	10 419
Övriga kommunala transfereringar	1 552	1 316	1 339
Kapitaltransfereringar	796	700	908
Totalt	480 023	488 318	484 658

Anmärkningar: Aktivitets- och sjukersättning benämndes tidigare förtids-pension. Försörjningsstöd benämndes tidigare socialbidrag. Övriga statliga transfereringar omfattar bland annat bidrag till handikappade barn och andra handikappersättningar. Från och med 2004 ingår även äldre försörjningsstöd.

Källa:

SCB, Nationalräkenskaper

16 Offentliga fasta bruttoinvesteringar efter ändamål, löpande priser.**Miljoner kronor****16. Government gross fixed capital formation by purpose, current prices. Million SEK**

Ändamål	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
01 Allmän offentlig förvaltning							
Staten	3 539	2 971	2 929	3 316	3 465	3 002	4 312
Kommunsektorn	5 124	6 746	7 726	7 655	7 859	6 922	6 999
Totalt offentligt	8 663	9 717	10 655	10 971	11 324	9 924	11 311
02 Försvar							
Staten	392	1 067	888	723	560	905	1 070
Kommunsektorn	24	41	124	132	27	56	32
Totalt offentligt	416	1 108	1 012	855	587	961	1 102
03 Samhällsskydd och rättsskipning							
Staten	1 228	1 472	1 418	1 371	1 145	1 715	2 578
Kommunsektorn	362	503	517	505	402	421	478
Totalt offentligt	1 590	1 975	1 935	1 876	1 547	2 136	3 056
04 Näringslivsfrågor							
Staten	16 844	21 075	23 553	20 224	16 328	19 077	16 359
Kommunsektorn	2 340	2 156	2 248	2 216	1 968	3 038	3 587
Totalt offentligt	19 184	23 231	25 801	22 440	18 296	22 115	19 946
05 Miljöskydd							
Staten	..	..	..	..	..	..	..
Kommunsektorn	..	..	..	..	..	..	..
Totalt offentligt	..	..	..	..	..	..	..
06 Bostadsförsörjning och samhällsutveckling							
Staten	59	41	42	50	34	47	332
Kommunsektorn	3 398	3 015	1 070	1 035	1 095	388	698
Totalt offentligt	3 457	3 056	1 112	1 085	1 129	435	1 030
07 Hälso- och sjukvård							
Staten	57	39	34	45	43	80	95
Kommunsektorn	4 844	5 037	5 832	5 775	6 095	6 210	7 656
Totalt offentligt	4 901	5 076	5 866	5 820	6 138	6 290	7 751
08 Fritidsverksamhet, kultur och religion							
Staten	105	96	93	138	213	177	250
Kommunsektorn	2 610	2 959	2 512	2 435	2 267	2 433	2 631
Totalt offentligt	2 715	3 055	2 605	2 573	2 480	2 610	2 881
09 Utbildning							
Staten	2 524	3 137	2 452	2 444	2 392	3 178	3 197
Kommunsektorn	5 407	7 057	7 028	6 117	6 113	6 038	6 636
Totalt offentligt	7 931	10 194	9 480	8 561	8 505	9 216	9 833
10 Socialt skydd							
Staten	811	874	1 068	728	460	527	1 138
Kommunsektorn	3 209	3 342	3 550	2 966	1 837	1 895	2 117
Totalt offentligt	4 020	4 216	4 618	3 694	2 297	2 422	3 255
Totalt							
Staten	25 559	30 772	32 477	29 039	24 640	28 708	29 331
Kommunsektorn	27 318	30 856	30 607	28 836	27 663	27 401	30 834
Totalt offentligt	52 877	61 628	63 084	57 875	52 303	56 109	60 165

Tabell 16. (forts.)

Ändamål	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
01 Allmän offentlig förvaltning							
Staten	4 751	4 597	4 827	4 478	4 643	4 408	5 065
Kommunsektorn	7 773	9 525	10 797	9 818	10 016	10 974	13 239
Totalt offentligt	12 524	14 122	15 624	14 296	14 659	15 382	18 304
02 Försvar							
Staten	2 556	2 283	2 245	1 272	1 301	1 209	2 136
Kommunsektorn	33	12	41	57	61	41	31
Totalt offentligt	2 589	2 295	2 286	1 329	1 362	1 250	2 167
03 Samhällsskydd och rättsskipning							
Staten	1 996	2 227	2 258	1 891	2 048	2 309	2 735
Kommunsektorn	480	581	643	597	451	671	860
Totalt offentligt	2 476	2 808	2 901	2 488	2 499	2 980	3 595
04 Näringslivsfrågor							
Staten	13 245	14 950	18 878	21 809	25 653	25 813	26 283
Kommunsektorn	3 677	4 526	5 115	4 578	4 801	5 691	6 806
Totalt offentligt	16 922	19 476	23 993	26 387	30 454	31 504	33 089
05 Miljöskydd							
Staten	353	13	20	8	13	42	35
Kommunsektorn							
Totalt offentligt	353	13	20	8	13	42	35
06 Bostadsförsörjning och samhällsutveckling							
Staten	152	122	163	65	64	68	71
Kommunsektorn	664	690	1 035	1 053	1 115	1 487	1 298
Totalt offentligt	816	812	1 198	1 118	1 179	1 555	1 369
07 Hälso- och sjukvård							
Staten	73	77	108	113	80	79	78
Kommunsektorn	6 246	6 347	7 173	7 469	6 721	7 144	7 188
Totalt offentligt	6 319	6 424	7 281	7 582	6 801	7 223	7 266
08 Fritidsverksamhet, kultur och religion							
Staten	229	156	120	195	398	266	209
Kommunsektorn	1 830	1 925	2 276	2 106	1 950	2 482	3 305
Totalt offentligt	2 059	2 081	2 396	2 301	2 348	2 748	3 514
09 Utbildning							
Staten	3 898	3 865	3 798	3 440	3 412	3 581	3 759
Kommunsektorn	6 160	6 578	6 480	6 384	5 115	4 979	5 870
Totalt offentligt	10 058	10 443	10 278	9 824	8 527	8 560	9 629
10 Socialt skydd							
Staten	1 102	965	1 093	1 071	983	899	972
Kommunsektorn	1 967	1 951	1 856	1 742	1 823	1 728	1 625
Totalt offentligt	3 069	2 916	2 949	2 813	2 806	2 627	2 597
Totalt							
Staten	28 355	29 255	33 510	34 342	38 595	38 674	41 343
Kommunsektorn	28 830	32 135	35 416	33 804	32 053	35 197	40 222
Totalt offentligt	57 185	61 390	68 926	68 146	70 648	73 871	81 565

Anmärkning: Kommunsektorn omfattar kommuner och landsting och fram till år 2000 även Svenska kyrkan.

Källa:

SCB, Nationalräkenskaper

17. Offentliga fasta bruttoinvesteringar efter ändamål, fasta priser. Miljoner kronor

17. Government gross fixed capital formation by purpose, constant prices. Million SEK

Ändamål	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
01 Allmän offentlig förvaltning							
Staten	3 656	3 175	3 162	3 660	3 748	3 193	4 443
Kommunsektorn	5 322	7 205	8 388	8 402	8 464	7 269	7 206
Totalt offentligt	8 989	10 388	11 559	12 073	12 224	10 471	11 649
02 Försvar							
Staten	364	1 018	870	724	566	902	1 091
Kommunsektorn	21	38	117	125	27	56	32
Totalt offentligt	386	1 059	991	854	593	958	1 124
03 Samhällsskydd och rättsskipning							
Staten	1 304	1 590	1 518	1 477	1 219	1 815	2 666
Kommunsektorn	369	527	539	537	420	442	492
Totalt offentligt	1 673	2 119	2 060	2 017	1 641	2 257	3 158
04 Näringslivsfrågor							
Staten	20 898	25 218	26 292	22 117	17 473	20 256	17 060
Kommunsektorn	2 860	2 617	2 609	2 494	2 152	3 255	3 774
Totalt offentligt	23 815	27 890	28 961	24 652	19 650	23 527	20 840
05 Miljöskydd							
Staten	..	..	..	..	..	..	..
Kommunsektorn	..	..	..	..	..	..	..
Totalt offentligt	..	..	..	..	..	..	..
06 Bostadsförsörjning och samhällsutveckling							
Staten	56	42	44	51	36	49	336
Kommunsektorn	3 566	3 238	1 156	1 133	1 179	403	714
Totalt offentligt	3 617	3 274	1 199	1 184	1 213	451	1 052
07 Hälso- och sjukvård							
Staten	60	42	35	48	45	83	98
Kommunsektorn	5 000	5 278	6 126	6 303	6 598	6 526	7 822
Totalt offentligt	5 058	5 319	6 159	6 350	6 642	6 609	7 921
08 Fritidsverksamhet, kultur och religion							
Staten	113	109	102	149	224	186	259
Kommunsektorn	2 744	3 178	2 713	2 658	2 441	2 545	2 699
Totalt offentligt	2 859	3 289	2 816	2 808	2 667	2 733	2 959
09 Utbildning							
Staten	2 535	3 381	2 654	2 651	2 569	3 417	3 322
Kommunsektorn	5 580	7 506	7 539	6 644	6 549	6 325	6 810
Totalt offentligt	8 114	10 886	10 199	9 298	9 120	9 743	10 140
10 Socialt skydd							
Staten	850	953	1 150	793	496	560	1 183
Kommunsektorn	3 352	3 556	3 793	3 215	1 965	1 976	2 170
Totalt offentligt	4 216	4 523	4 956	4 020	2 469	2 543	3 353
Totalt							
Staten	29 797	35 503	35 688	31 580	26 294	30 393	30 414
Kommunsektorn	28 723	33 158	33 036	31 569	29 833	28 815	31 737
Totalt offentligt	58 531	68 619	68 671	63 124	56 090	59 200	62 154

Tabell 17. (forts.)

Ändamål	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
01 Allmän offentlig förvaltning							
Staten	4 751	4 476	4 708	4 461	4 748	4 514	5 211
Kommunsektorn	7 773	9 201	10 031	8 688	8 652	9 310	10 850
Totalt offentligt	12 524	13 677	14 740	13 138	13 365	13 852	16 098
02 Försvar							
Staten	2 556	2 196	2 134	1 200	1 268	1 220	2 170
Kommunsektorn	33	12	40	55	59	39	29
Totalt offentligt	2 589	2 208	2 172	1 253	1 326	1 258	2 194
03 Samhällsskydd och rättsskipning							
Staten	1 996	2 174	2 182	1 878	2 005	2 246	2 648
Kommunsektorn	480	598	655	643	524	787	1 014
Totalt offentligt	2 476	2 772	2 834	2 517	2 533	3 013	3 626
04 Näringslivsfrågor							
Staten	13 245	14 356	17 651	19 817	22 552	21 976	20 814
Kommunsektorn	3 677	4 332	4 818	4 200	4 256	4 859	5 548
Totalt offentligt	16 922	18 689	22 468	24 022	26 816	26 840	26 365
05 Miljöskydd							
Staten	353	14	20	9	15	46	37
Kommunsektorn							
Totalt offentligt	353	14	20	9	15	46	37
06 Bostadsförsörjning och samhällsutveckling							
Staten	152	125	165	69	69	74	77
Kommunsektorn	664	660	951	932	957	1 253	1 057
Totalt offentligt	816	785	1 117	1 009	1 035	1 341	1 143
07 Hälso- och sjukvård							
Staten	73	73	100	109	77	74	72
Kommunsektorn	6 246	6 094	6 678	6 844	6 070	6 564	6 658
Totalt offentligt	6 319	6 167	6 777	6 952	6 147	6 639	6 731
08 Fritidsverksamhet, kultur och religion							
Staten	229	151	113	189	393	261	206
Kommunsektorn	1 830	1 842	2 103	1 889	1 693	2 115	2 717
Totalt offentligt	2 059	1 993	2 217	2 076	2 069	2 380	2 943
09 Utbildning							
Staten	3 898	3 753	3 584	3 389	3 416	3 577	3 765
Kommunsektorn	6 160	6 406	6 141	6 026	4 725	4 544	5 248
Totalt offentligt	10 058	10 159	9 725	9 415	8 120	8 087	8 993
10 Socialt skydd							
Staten	1 102	946	1 059	1 083	1 029	937	1 020
Kommunsektorn	1 967	1 882	1 740	1 602	1 727	1 608	1 477
Totalt offentligt	3 069	2 828	2 797	2 680	2 759	2 550	2 490
Totalt							
Staten	28 355	28 264	31 729	32 269	35 702	35 038	35 830
Kommunsektorn	28 830	31 027	33 168	30 882	28 724	31 151	34 699
Totalt offentligt	57 185	59 291	64 896	63 134	64 329	66 142	70 514

Anmärkning: Kommunsektorn omfattar kommuner och landsting och fram till år 2000 även Svenska kyrkan.

År 2000 är referensår för prisomräkningen. Siffror i fasta priser är ej adderbara.

Källa:

SCB, Nationalräkenskaper

18. Kostnader för kommunernas verksamhet, löpande priser. Miljoner kronor
18. Costs for municipal activities, current prices. Million SEK

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Politisk verksamhet	4 077	4 241	4 227	4 605	4 553	4 533	4 804	5 003
Infrastruktur, skydd m.m.	22 711	24 762	25 728	26 789	27 910	28 649	30 522	31 174
Kulturverksamhet	8 078	8 494	8 902	9 186	9 252	9 567	9 742	10 279
Fritidsverksamhet	8 828	9 164	9 579	9 844	10 026	10 458	10 964	11 596
Förskoleverksamhet och skolbarnomsorg	39 862	41 087	43 992	46 522	48 125	51 168	54 594	58 434
Förskoleklass	3 680	3 788	3 695	3 876	3 788	3 958	4 100	4 352
Grundskola inkl. obligatorisk särskola	62 548	67 786	71 992	75 120	76 730	78 490	79 140	80 345
Gymnasieskola inkl. gymnasiesärskola	24 104	25 652	27 459	29 539	30 847	32 632	35 168	37 635
Kommunal vuxenutbildning	6 614	6 464	6 171	5 197	4 870	4 644	4 535	4 086
Övrig utbildning	1 761	2 016	1 888	2 095	2 092	2 101	2 232	2 668
Primärvård och hälso- och sjukvård Gotland	1 268	1 185	1 172	1 329	1 128	1 299	1 410	2 343
Färdtjänst / riksfärdtjänst	1 434	1 434	1 513	1 657	1 634	1 701	1 714	1 793
Äldreomsorg	67 300	71 424	75 668	78 280	79 475	80 256	83 458	86 829
Funktionshinder	27 800	30 332	34 601	37 964	40 129	42 429	44 970	48 126
Missbrukarvård för vuxna	3 661	3 937	3 976	4 562	4 604	4 678	5 012	5 334
Barn och ungdomsvård	8 063	8 800	9 776	10 593	10 920	11 244	11 444	12 273
Övrig vuxenvård	1 287	1 387	1 684	1 519	1 398	1 558	1 356	1 181
Ekonomiskt bistånd	10 688	9 787	9 627	9 502	9 854	9 864	9 795	9 573
Familjerätt	359	392	412	437	459	491	533	586
Flyktingmottagande	2 046	2 177	2 047	2 315	2 060	1 590	2 221	3 339
Arbetsmarknadsåtgärder	5 176	4 917	5 206	5 184	5 122	5 369	7 586	8 333
Summa egentlig verksamhet	311 341	329 226	349 287	366 060	374 976	386 679	405 446	425 260
Näringsliv och bostäder	5 790	4 966	5 119	5 334	5 237	5 233	6 365	6 188
Kommunikationer	3 123	3 118	3 382	4 056	4 283	4 511	4 576	4 971
Energi, vatten och avfall	12 800	12 960	13 434	13 697	13 570	14 030	14 975	15 467
Summa affärsverksamhet	21 714	21 044	21 935	23 087	23 090	23 774	25 916	26 626
Summa driftverksamhet	333 055	350 270	371 222	389 147	398 066	410 453	431 362	451 886

Källa:

SCB, Kommunernas hushållning med resurser, OE 25 SM 0801

19. Landstingens kostnader och intäkter efter område år 2007. Miljoner kronor
19. County councils, costs and receipts by activity 2007. Million SEK

	Nettokost- nad	Verksam- hetens externa kostnader	Verksam- hetens interna kostnader	Verksam- hetens externa intäkter	Verksam- hetens interna intäkter
Primärvård	29 814	26 167	13 371	2 799	7 097
Specialiserad somatisk vård	94 482	74 530	44 216	9 867	15 099
Specialiserad psykiatrisk vård	16 957	14 931	7 816	1 420	4 480
Tandvård	4 852	7 265	2 566	3 606	1 411
Övrig hälso- och sjukvård	14 394	15 525	6 594	4 184	3 637
Läkemedelsförmån	20 090	20 090	0	0	0
Politisk verksamhet avseende hälso- och sjukvård	1 100	900	300	0	0
Hälso- och sjukvård totalt	181 723	159 264	74 847	21 885	31 741
Utbildning	732	1 812	374	1 385	69
Kultur	2 358	2 868	139	620	29
Trafik och infrastruktur	9 975	11 806	356	1 869	318
Allmän regional utveckling	1 313	1 409	101	154	43
Politisk verksamhet avseende regional utveckling	108	108	0	0	0
Regional utveckling totalt	14 487	17 990	987	4 029	461
Serviceverksamheter	0	48 200	-6 700	6 400	34 000
Övrigt	2 200	4 000	0	0	1 800
Summa verksamhet	198 400	229 600	69 100	32 300	68 100
<i>Finansiering utanför verksamheten:</i>		2 200		203 300	
Skatteintäkter				163 751	
Generella statsbidrag				37 751	
Finansiella intäkter/kostnader		2 174		1 815	
Extraordinära intäkter/kostnader		0		0	

Anmärkning: Nettokostnad är bruttokostnad minus bruttointäkt. Den totala nettokostnaden för samtliga verksamheter inkluderar Gotlands kommuns nettokostnader (1227 miljoner) för hälso- och sjukvård. När det gäller verksamheternas intäkter och kostnader ingår inte Gotland. Övrigt omfattar interna ränteintäkter, intäkter för tandvårdsmoms och utbetalda pensioner.

Källa:

Sveriges Kommuner och Landsting, Statistik om hälso- och sjukvård samt regional utveckling 2007

per näringsgren utfall 2007 utfall 2007

Fakta om statistiken

Här beskrivs kortfattat de primärkällor och de principer som används i boken. För en noggrannare redogörelse av definitioner och beräkningsmetoder hänvisas till de beskrivningar av statistiken som finns tillgängliga på www.scb.se för respektive statistikkälla.

Den statistik som redovisas i den här boken om den offentliga sektorn är hämtad från olika statistikkällor. Eftersom statistiken i primärkällorna ofta framställts för att svara mot olika behov skiljer sig definitioner och redovisningsprinciper åt. I samband med redovisningarna tidigare i boken har vi också pekat på dessa skillnader.

Publiceringstider – slutliga och preliminära årsuppgifter

Den statistik som publiceras i boken är årsuppgifter och gäller den senaste offentliggjorda officiella statistiken. De olika statistikkällorna färdigställer sina uppgifter vid olika tidpunkter under året, beroende på vilken bearbetningsgrad som krävs. Detta gör att alla uppgifter som presenteras inte alltid svarar för det senaste kalenderåret.

I vissa fall, t.ex. för nationalräkenskaperna, offentliggörs även preliminära uppgifter. För att få så aktuella uppgifter som möjligt används även dessa i vissa fall i boken. Uppgifterna kan dock komma att revideras till senare publiceringar.

Tidsserier

Statistiken avser i huvudsak senast tillgängliga år. Men även tidsserier presenteras. De flesta av dessa tidsserier utgår från år 1993, men även andra startår förekommer. Att år 1993 används i de flesta fall är en anpassning till nationalräkenskaperna, som börjar sin redovisning detta år enligt det europeiska nationalräkenskaps-systemet. En ny näringsgrensindelning kom 1992, vilket också gör år 1993 till ett lämpligt startår.

Det är alltid problematiskt att välja startår, eftersom presentationen påverkas av om startåret ligger i en lågkonjunktur eller en högkonjunktur. År 1993 ligger i början av uppgången efter den nedgång i ekonomin som inträffade i början av 1990-talet.

Nationalräkenskaperna

Nationalräkenskaperna (NR) utgör tillsammans med finansräkenskaperna (FiR) det totala nationalräkenskapssystemet som sammanfattar och beskriver Sveriges ekonomiska aktiviteter och utveckling. NR innehåller reala transaktioner och FiR finansiella transaktioner och ställningsuppgifter.

Statistikanvändning

NR tjänar som analysunderlag för Sveriges ekonomi och som underlag för EU-avgiften och konvergenzkriterierna. NR används av finansdepartementet för nationalbudgetar och för långtidsbedömningar av ekonomin, av EU för fastställande av EU-avgiften, av ECB för att bedöma konvergensvillkoren samt av Konjunkturinstitutet m.fl. för löpande konjunkturanalys. Andra användare är bransch- och arbetsmarknadsorganisationer, banker samt internationella organisationer som använder NR dels för sammanställning av internationell statistik, dels för jämförelser och bedömningar. En av de viktigaste egenskaperna hos NR är tidsserieaspekten. Därför läggs stor fokus på långa tidsserier med få tidsseriebrott i statistiken.

Detta omfattar statistiken

NR beskriver, inom ramen för ett slutet kontosystem, produktionen av varor och tjänster och deras användning, inkomstbildning, omfördelning och inkomstanvändning, kapitalbildning samt transaktioner med utlandet. Som en integrerad del av NR ingår tillgångs- och användningstabeller (basen för input-outputtabeller) med en systematisk uppdelning av produktion och användning på ca 400 produktgrupper. Det ger goda avstämningsmöjligheter och en god grund för konsistenta fastprisberäkningar. I anslutning till produktionsberäkningar sammanställs även uppgifter över sysselsättning uttryckt i antal sysselsatta och arbetade timmar samt löner.

Definitioner och förklaringar

De svenska nationalräkenskaperna framställs enligt ENS 95 (Europeiska nationalräkenskapssystemet) som är en EU-reglering (Council Regulation [EC] No 2223/96). ENS 95 är EU:s tillämpning av SNA 93 (System of National Accounts) som är en internationell rekommendation av FN, OECD, EU, IMF och Världsbanken.

Svenska NR framställs sedan maj 1999 enligt ENS 95 och täcker perioden 1993 och framåt. Äldre serier (1950–1998) baseras på tidigare internationella rekommendationer (SNA 68). Omräkning av det gamla materialet tillbaka till 1980 har dock gjorts för vissa aggregat. Några huvudaggregat har kedjats tillbaka till 1950. Dessa serier finns på SCB:s hemsida.

Så görs statistiken

NR sammanställs utifrån en mängd olika primärstatistikkällor. Definitioner och graden av täckning i de olika källorna överensstämmer inte alltid med NR:s behov. För att få total täckning och anpassade definitioner använder man olika modeller i NR:s beräkningar. Slutligen gör man en avstämning mellan tillgång, användning och inkomster i systemet för att urskilja och åtgärda brister i konsistensen mellan de olika delarna av räkenskaperna.

På samma sätt som hos ett företag är bokföringen dubbel. Betalningarna redovisas både från den erläggande och från den mottagande partens sida. Bokföringen består av ekonomiska transaktioner som ägt rum under en viss tidsperiod. Till skillnad mot ett företags bokföring bygger nationalräkenskaperna till största delen på statistik eftersom det inte är möjligt för ett helt land eller region att bokföra varje transaktion. Redovisningen är i huvudsak periodiserad, vilket innebär att inkomster och utgifter redovisas den period då transaktionen eller prestationen utförs.

Se vidare Beskrivning av statistiken, www.scb.se/nr

Löpande och fasta priser

I sammanställningarna används både löpande och fasta priser. För att på ett rättvisande sätt kunna följa volymutvecklingen är det ofta lämpligt att använda fasta priser som "tar bort" inverkan av prisutvecklingar. Nedan följer en översiktlig redogörelse av hur fastprisberäkningen genomförs.

Fram till 1991 användes i NR prisindex med fast basår vid fastprisberäkningar. Från år 1991 används i stället fastprisberäkning med rullande basår. Denna kedjeindexmetod innebär att varje grundpost beräknas i fasta priser uttryckt i närmast föregående års pris. Fördelen med kedjeindexmetoden är att man alltid väger ihop olika delaggregat med senast tillgänglig information och att ingen del av systemet får felaktig vikt på grund av relativa prisförändringar.

De fasta priserna kan presenteras på olika sätt, t.ex. uttryckta i föregående års prisnivå eller i referensårspriser med valfritt år som referensår. En tidsserie angiven i föregående års priser gör emellertid informationen svårtolkad. Därför presenteras de fasta priserna i nationalräkenskaperna i referensårspriser. I det material som nu presenteras redovisas nationalräkenskaperna dels i löpande priser och dels i referensårspriser med år 2000 som referensår.

Resultatet i fasta priser för den offentliga individuella produktionen och konsumtionen baseras till största delen på så kallade volymmått. Produktionsutvecklingen beräknas utifrån vilken volym som produceras. För till exempel grundskolan beräknas utvecklingsindex för sex olika tjänster som sedan vägs samman med hjälp av kostnader som vikter. Tjänsterna är undervisning, skolmåltider, skolskjutsar och liknande, elevvård (skolsjuksköterska m.m.), förskoleklass samt övrigt. Varje tjänst kan i sin tur delas upp i olika komponenter vid behov. Inom tjänsten utbildning ingår komponenten vanlig undervisning och där är volymmåttet antal elevtimmar. Utöver beräkning av själva volymmåttet kan även kvalitetsjustering förekomma. Inom utbildningsområdet kan det handla om att justera volymen för antal elever som saknar slutbetyg, andel elever i grundskolan som inte är behöriga till gymnasieskolan m.m. Det sammanvägda volymmåttet genererar slutligen produktionsutvecklingen (volymutvecklingen) i fasta priser.

Skillnader mellan beräkningar i NR och statsbudgeten

Redovisningen i nationalräkenskaperna är i huvudsak periodiserad och syftar till att avspegla de ekonomiska händelserna den period då verksamheten bedrivs. Intäkterna redovisas när prestationen utförs och kostnaderna när resursen förbrukas.

Redovisningen i statsbudgeten upprättas till största delen enligt så kallade utgiftsmässiga principer där saldot speglar de kassamässiga strömmarna. Budgetsaldot redovisas kassamässigt.

Skillnaden påverkar framför allt redovisningen av skatter och ränteutgifter. Skillnaden i redovisningsprincip medför att budgetsaldo och finansiellt sparande skiljer sig åt. Därutöver finns även saldoneutrala skillnader i redovisningen av inkomster och utgifter mellan NR och statsbudgeten.

Statens *finansiella sparande* visar förändringen av den finansiella förmögenheten exklusive värdeförändringar medan *budgetsaldot* visar statens lånebehov och avspeglar därmed förändringen av statsskulden. Då staten exempelvis köper eller säljer finansiella tillgångar eller ökar utlåningen påverkas därför det finansiella sparandet och budgetsaldot på olika sätt.

Nationalräkenskaperna definierar vissa delar av EU-avgiften som produktionsskatt till EU. I NR fördelas bidragen direkt för de olika sektorerna. I statsbudgeten redovisas dessa avgifter som en inkomst för staten. Vidare redovisas EU-bidragen i statsbudgeten som en inkomst som omfördelas av staten till företag och kommuner.

Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS

RAMS syftar till att ge en årlig information om sysselsättning, pendling, näringsstruktur samt personalstruktur. Dessutom belyses handelser och flöden på arbetsmarknaden utifrån longitudinella ansatser. Den första årgången av RAMS avsåg år 1985.

RAMS-registret har byggts ut under åren med allt fler variabler och ett nytt registersystem har skapats med bland annat större möjligheter att belysa de förvärvsarbetande inom olika typer av företag.

Statistik användning

Planerare inom kommuner, länsstyrelser och länsarbetsnämnder har traditionellt nyttjat statistiken. Den huvudsakliga användningen har varit att beskriva näringsstruktur och sysselsättningsutveckling regionalt och lokalt. Dessutom används RAMS för att planera barnomsorg och trafik och som underlag för åtgärder som syftar till att stärka sysselsättningen.

Allt eftersom statistiken byggts ut, har den alltmer börjat användas av forskare och statliga myndigheter när de analyserar arbetsmarknadens funktionssätt och följer upp och utvärderar närings-, arbetsmarknads- och regionalpolitik.

Detta omfattar statistiken

RAMS omfattar fyra register:

- Sysselsättningsregistret
- Aktivitetsregistret
- Registret över företag i RAMS
- Registret över arbetsställen i RAMS

Sysselsättningsregistret (SREG) visar personers sysselsättningsstatus i november och omfattar hela Sveriges befolkning den 31 december. Registret innehåller en mängd uppgifter från olika källor. SREG är huvudregistret i RAMS.

Aktivitetsregistret innehåller fyra databastabeller som visar olika typer av försörjningsmöjligheter såsom jobb, studier, arbetssökandekategorier samt andra aktiviteter (främst i form av sociala transferringar). Jobbregistret är den mest centrala delen av aktivitetsregistret, där uppgifter hämtas från kontrolluppgifter från anställningar och motsvarande uppgifter för egenföretagare såsom deklara-tionsuppgifter avseende inkomst av näringsverksamhet.

Populationen i aktivitetsregistret är alla individers aktiviteter som antas påverka deras försörjningsmöjligheter. Målstorheterna utgörs av antalet av dessa aktiviteter med uppdelning på typ av aktivitet, såsom jobb, studier och arbetssökandekategorier.

Registret över företag har samtliga företag som förekommer i RAMS, som objekt. *Registret över arbetsställen* har samtliga arbetsställen för företag som förekommer i RAMS som objekt.

Definitioner och förklaringar

Populationen i sysselsättningsregistret utgörs av befolkningen per den 31 december varje år. De viktigaste målstorheterna i sysselsättningsregistret är antal förvärvsarbetande, förvärvsintensiteter och antal pendlare över kommungräns, där november är referensperiod. Detta görs för olika grupper av befolkningen.

RAMS använder begreppet förvärvsarbetande i stället för sysselsatta. Medhjälpande familjemedlemmar ingår i begreppet sysselsatta men inte i förvärvsarbetande. Dessa saknas helt i den offentliga sektorn och antalet medhjälpande familjemedlemmar är över huvud taget ytterst få, varför skillnaden i begreppen förvärvsarbetande och sysselsatta är nästan försumbar. Rörligheten på arbetsmarknaden beskrivs med antal personer som byter jobb, tillkommer eller lämnar

arbetsmarknaden. Ännu ett mått är personalomsättningen beräknad i procent av sysselsättningen totalt.

Så görs statistiken

Varje arbetsgivare är skyldig att lämna information om förvärvsarbete på kontrolluppgiften till Skatteverket. De personer som deklarerar näringsverksamhet lämnar istället så kallad standardiserade räkenskapsutdrag. SCB får tillgång till båda dessa material genom överföring från Skatteverkets databas. Uppgifterna kompletteras sedan med företags- och arbetsställeinformation från SCB:s företagsregister.

Om uppgiften om arbetsställenummer saknas eller är oriktig i det kontrollmaterial som används insamlas den uppgiften via enkät till de företag vars uppgifter måste kompletteras. Utöver det kopplas även bakgrundsvariabler på, såsom demografiska data och utbildningsuppgifter som hämtas från andra befintliga register.

Se vidare Beskrivning av statistiken, www.scb.se/rams

Räkenskapssammandrag för kommuner och landsting

Syftet med räkenskapssammandraget (RS) är att både på kommun-, landstings- och riksnivå ge en tillförlitlig information om kommunernas och landstingens ekonomi, nuläge och utveckling. Undersökningen innehåller även en inventering av vilka företag som kommunerna äger.

Ekonomiska uppgifter om kommunernas ekonomi har samlats in sedan 1874 och publicering har skett under samma tidsperiod i Kommunernas finanser, Den offentliga sektorns finanser 1999–2000, Den offentliga sektorn 2001–2003 och Kommunernas hushållning med resurser 2004 – 2007 (Statistiskt meddelande).

SCB samlade in landstingens räkenskapsammandrag t.o.m. räkenskapsåret 1972. Efter 35 år på Landstingsförbundet/Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) är arbetsuppgiften fr.o.m. 1 januari 2008 tillbaka på SCB.

Statistikanvändning

RS används som källa för att beräkna kommunsektorns bidrag till BNP, finansiellt sparande, investeringar och transfereringar samt de kommunala affärsverkens driftöverskott. På riksnivå används uppgifter från RS även som underlag i beräkningarna av den kommunal-ekonomiska utjämningen mellan kommuner respektive landsting. RS används på kommunnivå dessutom för beräkning av statsbidrag för maxtaxa inom barnomsorgen och för utjämningsystem för stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS).

Uppgifterna från RS används även av:

- Kommuner och landsting som jämför den egna ekonomin med andra för att finna uppslag till effektiviseringar i verksamheten.
- Sveriges Kommuner och Landsting i sin intressebevakning gentemot staten.
- Statliga myndigheter för deras uppföljning av kommunal verksamhet.
- Finansdepartementet för att bedöma enskilda kommuner och landstings ekonomi och för uppföljning och utvärdering av kommunal verksamhet.
- Banker och andra finansinstitut för kreditvärdering av kommuner.
- Massmedia och allmänhet.

Detta omfattar statistiken

I RS ingår ett stort antal ekonomiska uppgifter avseende kommunernas och landstingens utgifter och inkomster hämtade från driftredovisning, kostnader för verksamheter, investeringsredovisning, resultaträkning och balansräkning. Populationen utgörs av samtliga Sveriges kommuner och landsting. I begreppet landsting inkluderas två regioner (Region Skåne och Västra Götalandsregionen) samt Gotlands hälso- och sjukvård. Statistiken omfattar även motsvarande uppgifter från kommunalförbundens bokslut.

Definitioner och förklaringar

Uppgifternas definitioner följer kontoplanen Kommun-Bas respektive L-BAS. Verksamheterna är indelade i verksamhetsblock i enlighet med den officiella statistikens indelningar för verksamhetsstatistiken. Den kommunala verksamheten är indelad i verksamhetsblock

med avseende på dels den skattefinansierade (egentliga) verksamheten och dels affärsverksamheten.

Så görs statistiken

Insamlingen sker med elektroniskt formulär. Formulären är separerade för kommuner respektive landsting, innehållet är dock utformat på likartat sätt. I formulären finns förutom själva blanketten även förprintade uppgifter, granskningskontroller och nyckeltal som beräknas automatiskt.

Undersökningen är uppdelad i två steg. Steg 1 innehåller preliminära uppgifter från kommunerna och landstingens bokslut. I denna undersökning ingår endast resultat- och balansräkningar. Steg 2 omfattar en mer detaljerad redovisning ner på verksamhetsnivå.

När det gäller landstingen så samlar SKL in uppgifterna för landstingens preliminära resultat- och balansräkning (steg 1).

Se vidare Beskrivning av statistiken, www.scb.se/OE0107

Underlag till statens finansiella sparande

Ekonomistyrningsverket samlar in uppgifter från landets statliga myndigheter. Materialet används som underlag till *statens finansiella sparande* och *statistik över den statliga sektorn*. Utifrån Ekonomistyrningsverkets uppgifter genomför SCB beräkningar och anpassar materialet till det svenska ekonomiska systemet och nationalräkenskaperna.

Statistikanvändning

Uppgifter om den statliga sektorn används av många olika användare. Det statistiska underlaget används i huvudsak av Ekonomistyrningsverket, SCB, Konjunkturinstitutet och Finansdepartementet. Underlaget ligger till grund för statistiska beräkningar och ekonomisk analys av sektorn.

Detta omfattar statistiken

Siffrorna inom den statliga sektorn baseras på de uppgifter som myndigheter rapporterar till Ekonomistyrningsverket. Underlaget sammanställs till *underlag till statens finansiella sparande* och tas fram varje kvartal. Detaljrikedomen är relativt omfattande i underlaget. Uppgifter kan särskiljas beträffande enskilda inkomst- och utgifts-

typer, uppdelat per myndighet och aktuell period såsom ett givet kvartal samt kopplas till olika klassificeringar m.m.

Definitioner och förklaringar

Underlaget till statens finansiella sparande är framtagen utifrån de krav som finns för att möjliggöra statliga beräkningar i NR. Vad som ingår i underlaget har tagits fram av Ekonomistyrningsverket tillsammans med användarna med hänsyn taget till de krav och regler som finns. Befintliga klassificeringar såsom exempelvis *Classification of the Functions of Government*, COFOG, används.

Så görs statistiken

Ekonomistyrningsverket samlar in uppgifter från myndigheter via det statliga koncernredovisningssystemet HERMES. Myndigheterna bokför sina inkomster och utgifter på så kallade S-koder vilket är statliga inrapporteringskoder. Ekonomistyrningsverket analyserar och sammanställer sedan materialet. Därefter skickas det samlade underlaget till SCB som dels beräknar den statliga konsumtionen och dels statens finansiella sparande.

Beräkning genomförs varje kvartal samt i samband med årsberäkningar. Beräkningarna resulterar i ett antal variabler, t.ex. insatsförbrukning, löner och försäljning, som i sin tur resulterar i det som efterfrågas i NR, exempelvis *totala konsumtionsutgifter* för staten.

Årsvärden består av summan av ingående kvartal. Årsberäkningar genomförs på en mer detaljerad nivå, nedbruten på olika produktgrupper, vilket möjliggör mer detaljerade slutberäkningar av den statliga sektorn i NR.

För mer information om Ekonomistyrningsverket, se www.esv.se

Referenser

- Eklund, Klas (2007). *Vår ekonomi*. 11. uppl. Stockholm: Nordstedts Akademiska Förlag
- Ekonomistyrningsverket (ESV) (2008). *Statsbudgetens utfall 2007*.
- Eurostat (2008). *Taxation trends in the European Union, 2008 edition*.
- Eurostat (2008). *Tax revenue in the EU*. (Statistics in focus 47/2008)
- Finansdepartement & Sveriges Kommuner (2008). *Kommunalekonomisk utjämning 2008*.
- Fregert, Klas & Johnung, Lars (2005). *Makroekonomi: teori, politik och institutioner*. 2. uppl. Studentlitteratur AB.
- Försäkringskassan (2008). *Pensionssystemets årsredovisning 2007*.
- Försäkringskassan (2008). *Årsredovisning 2007*.
- Högskoleverket (2008). *Universitet & högskolor. Högskoleverkets årsrapport 2008*.
- Premiepensionsmyndigheten (2008). *Årsredovisning 2007*.
- Regeringskansliet (2008). *Kommuner och landsting – organisation, verksamhet och ekonomi*.
- Regeringskansliet (2008). *Regeringskansliets årsbok 2007*.
- Regeringskansliet (2008). *Verksamhetsberättelse för företag med statligt ägande 2007*.
- Regeringskansliet (2008). *Årsredovisning för staten 2007*. (Regeringens skrivelse 2007/08:101)
- Ringqvist, Margareta (1996). *Om den offentliga sektorn*. 1. uppl. Göteborg: Norstedts Juridik AB
- Skatteverket (2008). *Skatter i Sverige. Skattestatistisk årsbok 2008*.
- Skolverket (2008). *Beskrivande data 2008. Förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning*. (Skolverkets rapport 320)
- Skolverket (2008). *Barn, elever och personal – riksnivå*. (Skolverkets rapport 315)
- Socialstyrelsen (2008). *Personer med funktionsnedsättning – insatser enligt LSS år 2007*. (Statistik, Socialtjänst 2008:2) (Sveriges officiella statistik)
- Socialstyrelsen (2008). *Jämförelsetal för socialtjänsten 2007*.

- Socialstyrelsen (2008). *Hälso- och sjukvård – Lägesrapport 2007*.
- Socialstyrelsen (2008). *Äldre – vård och omsorg år 2007. Kommunal insatser enligt socialtjänstlagen samt hälso- och sjukvårdslagen*. (Statistik, Socialtjänst 2008:7) (Sveriges officiella statistik)
- Statens offentliga utredningar (SOU) (2003). *Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn*. Betänkande av utjämningskommittén. (SOU 2003:88)
- Statens offentliga utredningar (SOU) (2007). *Utgjämning av kommunernas LSS-kostnader*. (SOU 2007:62)
- Statens offentliga utredningar (SOU) (2006). *Deluppföljning av den kommunalekonomiska utjämningen*. (SOU 2006:84)
- Statens offentliga utredningar (SOU) (2007). *Deluppföljning 2 av den kommunalekonomiska utjämningen*. (SOU 2007:61)
- Statens offentliga utredningar (SOU) (2007). *Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft*, Ansvarskommitténs slutbetänkande. (SOU 2007:10)
- Statistiska centralbyrån (SCB) (2008). *Företagens ekonomi 2006*. (Statistiskt meddelande NV19 SM 0802) (Sveriges officiella statistik)
- Statistiska centralbyrån (SCB) (2008). *Kommunernas hushållning med resurser 2007*. (Statistiskt meddelande OE25 SM 0801) (Sveriges officiella statistik)
- Statistiska centralbyrån (SCB) (2008). *Nationalräkenskaper 1993–2006*. (Statistiskt meddelande NR10 SM 0801) (Sveriges officiella statistik)
- Statistiska centralbyrån (SCB) (2005). *Net lending in the Swedish economy*. (Bakgrundsfakta till ekonomisk statistik 2005:05)
- Statistiska centralbyrån (SCB) (2008). *Offentligt ägda företag 2007*. (Statistiskt meddelande OE27 SM 0801) (Sveriges officiella statistik)
- Statistiska centralbyrån (SCB) (2001). *Standard för institutionell sektorsindelning 2000, Insekt 2000. Standard för indelning efter ägarkontroll 2000, Ägar2000*. (Meddelande i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik. 2001:2) (Sveriges officiella statistik)
- Statistiska centralbyrån (SCB) (2007). *Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv 2007:2*
- Statistiska centralbyrån (SCB) (2009). *Taxeringsutfallet 2008*. (Statistiskt meddelande OE21 SM 0901) (Sveriges officiella statistik)
- Statistiska centralbyrån (SCB) (2008). *Kostnader för utbildningsväsendet 2003–2007*. (Statistiskt meddelande UF12 SM 0801) (Sveriges officiella statistik)
- Statistiska centralbyrån (SCB) (2008). *Årsbok för Sveriges kommuner 2008*. (Sveriges officiella statistik)

Statistiska centralbyrån (SCB) & Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) (2008). *Vad kostar verksamheten i din kommun? Bokslut 2007*.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) (2008). *Ekonomirapporten. Om kommunernas och landstingens ekonomi– oktober 2008*.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) (2008). *Landstingen och regionerna i diagram och siffror 2007*.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) (2008). *Statistik om hälso- och sjukvård samt regional utveckling 2007*.

In English

Public Finances in Sweden 2009 gives an account of the financial status of the public sector in Sweden from a macroeconomic perspective. By using different official measures from the most recent statistics to date, our aim with this yearbook is to provide a total picture of what the public sector in Sweden encompasses, how it is governed, which responsibilities it is given, how much these responsibilities cost, how they are financed and whom its services benefit.

Summary

The structure of the public sector

The public sector in Sweden comprises three sub-sectors: first, the central government sector including the Swedish Parliament (Riksdag) and governmental authorities, responsible for the provision of many public services such as police, defence, the judicial system, infrastructure and national administration; second, the local government sector including the municipalities and county councils, responsible for education, the care of elderly and disabled as well as health care; and third, the old-age pension system. According to the National Accounts, publicly-owned companies along with those market activities that municipalities pursue are not included in the public sector.

The size of the public sector

Measures of the public sector are often expressed in relationship to the Gross Domestic Product (GDP). In 2007, the public sector's contribution to GDP regarding consumption indicated that the public sector in Sweden constituted 26 per cent of GDP, a high figure compared to many other European countries.

The central government budget

The government proposes a budget each year, a decision which is passed by the Riksdag. The budget provides detailed proposals on the allocation of government expenditure and revenue to different areas, depending on the government's priorities. The balance of the budget reflects the central government's borrowing requirement.

Revenue (raised mostly from taxes) amounted to SEK 864 billion in 2007, which was an increase of SEK 54 billion compared to 2006. Expenditure, for 2007, amounted to SEK 761 billion, which was a decrease of SEK 31 billion compared to 2006. The subsequent surplus for 2007 contributed to the decrease of the central government debt which amounted to 38 per cent of GDP at the end of 2007.

The surplus target for the public sector

A surplus target for the public sector has been passed by the Riksdag and been in effect since the year 2000. It is expressed in terms of net borrowing and lending, which is the balance of total revenue and expenditure. Figures from each sub-sector are consolidated and calculated on an accrual basis by the National Accounts. The target level is a surplus of 1 per cent, on average, of GDP over the course of a business cycle. This target level is in accordance with the Stability and Growth Pact, which sets out rules for public finances among member states of the EU.

Total revenue for the public sector in Sweden, raised mostly from taxes on income, wealth and production, totalled SEK 1 654 billion in 2007 (54 per cent of GDP). The total tax quota in Sweden, the sum of taxes and fees in relation to GDP, was 48.3 per cent in 2007. Total expenditure, on the other hand, totalled SEK 1 539 billion in 2007 (50 per cent of GDP). The largest share of expenditure comprised consumption, SEK 793 billion, and transfers, SEK 600 billion (of which 85 per cent is directed towards households). Investments amounted to SEK 89 billion and expenditure on interest payments etc. was SEK 57 billion.

List of tables

1. GDP by type of producer, current prices. Million SEK	125
2. GDP by type of producer, constant prices. Million SEK	127
3. Employment by sector according to Labour statistics based on administrative sources and National accounts	128
4. General government expenditure, consolidated, current prices. Million SEK	130
5. General government receipts, consolidated, current prices. Million SEK	131
6. GDP, expenditure approach, General government share, current prices. Million SEK	133
7. GDP, expenditure approach, General government share, constant prices. Million SEK	135
8. The size of government sector in different countries. Percentage of total GDP in each country	137
9. National budget for Sweden, income 2007. Million SEK	138
10. National budget for Sweden, expenditure by category 2007. Million SEK	139
11. Net lending/Net borrowing under the EDP (Excessive Deficit Procedure). Percent of GDP	140
12. General government consolidated gross debt. Percent of GDP (Maastricht dept)	141
13. Government final consumption expenditure by function, current prices. Million SEK	142
14. Government final consumption expenditure by function, constant prices. Million SEK	144
15. Transfers from general government sector to households, current prices. Million SEK	146
16. Government gross fixed capital formation by purpose, current prices. Million SEK	148
17. Government gross fixed capital formation by purpose, constant prices. Million SEK	150
18. Costs for municipal activities, current prices. Million SEK	152
19. County councils, costs and receipts by activity 2007. Million SEK	153

List of terms

A		försäkring	insurance
affärsverk	public quasi-corporations	förvaltning	administration
B		G	
aktiebolag	joint-stock company, limited	grundskola	compulsary school
andel	company share, proportion, percentage	gymnasieskola	upper secondary school
anskaffning	acquisition	H	
användning	usage	hushåll	household
arbetsmarknad	labour market	hälso- och sjukvård	health services
avgift	charge, fee	I	
avyttra	sell	ideell	non-profit
B		import	import
bidrag	subsidy	infrastruktur	infrastructure
bostadsförsörjning	housing supply	inkomst	income
brutto	gross	institution	institution
driftöverskott	surplus (of production)	investering	investment
E		K	
ekonomiskt bistånd	financial assistance	kommun	municipality
export	export	kommunalskatt	local taxes
F		kommunikationer	communications
fasta	fixed	kommunsektorn	local government
flykting	refugee	konsumtion	consumption
fritidsverksamhet	recreation activities	M	
funktionshindrade	disabled persons	mark	land, sites
företag	enterprise	marknadspris	market price
förmögenhet	wealth	mervärdesskatt	value added tax
förskoleverksamhet	pre-school	miljöskydd	environmental protection
försvar	defence	minus	minus
		myndighet	public authority

N		T	
netto	net	tillgång	asset
näringsliv	market sector	tjänster	services
		total	total, all
O		transferering	transfer
offentlig	public		
organisation	organisation	U	
		utbildning	education
P		utgifter	expenditure,
pension	pension		expenses
politisk	political	utland	abroad
produktion	production		
R		V	
räntor	interest rates	varor	goods
		Å	
S		ålder	age
samhällskydd	social security	år	year
sjuk	ill, sick		
skatt	tax, duty	Ä	
skuld	liability	äldreomsorg	care of the
socialförsäkring	social insurance		eldery
socialt skydd	social securities	ägda	owned
stat	central govern- ment		
studiemedel	study assis- tance, grants		
summa	sum		

Sakordsregister, begreppsförklaring

Begrepp	Innebörd
Assistansersättning 77, 104	De personer som omfattas av Lagen om stöd och service till funktionshindrade (LSS Lag 1993:387) har rätt att för sin dagliga livsföring få assistansersättning enligt Lagen om assistansersättning (LASS Lag 1993:389) om personen har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov under i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan. Frågor om assistansersättning handläggs av Försäkringskassan.
Bruttoinvestering 44, 74, 130	Bruttoinvesteringar omfattar • fast bruttoinvestering • lagerinvestering • värdeförmål (anskaffning minus avyttring) Bruttoinvestering innebär investering före avdrag av periodens kapitalförslitning.
Bruttokostnad, (landsting) 110	Samtliga kostnader för den löpande verksamheten ingår (både externa och interna kostnader). Vid summering av bruttokostnader för flera verksamhetsområden inom ett landsting dubbelräknas kostnaderna.
Bruttonational- inkomst (BNI) 48	Summan av alla inkomster i ett land under en period, vanligtvis ett år. Bruttonationalinkomst (till marknadspris) är lika med BNP minus primära inkomster som inhemska enheter betalar till utländska enheter plus primära inkomster som inhemska enheter erhåller från utlandet.
Bruttonational- produkt (BNP)	Bruttonationalprodukten är värdet av alla de varor och tjänster som produceras i landets för användning till konsumtion, export och investeringar under en period, vanligtvis ett år eller ett kvartal.
COFOG 13, 15, 66, 68, 164	Classification of the Functions of Government. En internationell klassifikation som grupperar offentliga sektorns utgifter efter deras funktion eller ändamål.

Begrepp	Innebörd
Derivat 40, 42	Derivat ger upphov till rättigheter och skyldigheter som innebär att en eller flera av de finansiella risker som finns i ett underliggande primärt instrument överförs mellan de parter som ställt ut respektive förvärvat derivatet. Typiska exempel på derivat är termins-, swap- och optionsavtal.
Diskontera 42	Innebär att t.ex. betalningar som sker vid olika tidpunkter räknas om till ett belopp vid en tidpunkt.
Ekonomiskt bistånd 68	Försörjningsstöd, kallades tidigare socialbidrag.
Emittera 41	Utge – t.ex. värdepapper.
Externa kostnader (landsting)	Bruttokostnader exklusive interna kostnader. Bland annat utesluts interna räntor på fastigheter och inventarier.
Extraordinära intäkter/kostnader 96, 97, 98, 107, 110	Intäkter/kostnader som tillfälligt förekommer ett visst år. Resultat före extraordinära posterna är därför ett bättre mått på den löpande verksamhetens ekonomi än efter extraordinära poster.
Fasta bruttoinveste- ringar 65, 74, 75, 80, 148, 150	Består av inhemska producenters förvärv, minus avyttring, av fasta tillgångar under en given period – t.ex. byggnader, fordon och andra maskiner. Dessutom immateriella tillgångar såsom datorprogramvaror och litterära verk.
Finansiellt sparande 21, 37, 44, 45, 47, 52, 140, 159, 162	Den del av disponibel inkomst brutto som inte konsumeras eller används som bruttoinvestering, dvs. totala inkomster minus totala utgifter.
Fysiska personer 21, 57	En juridisk term för individer. Motsatsen är juridiska personer som avser t.ex. aktiebolag, handelsbolag, föreningar och stiftelser.
Förbrukning 33, 54, 56, 70	Förbrukningen eller insatsförbrukningen, som är den rätta benämningen, består av de varor och tjänster som används som insats i produktionsprocessen. Dessa varor och tjänster kan antingen vidareförädlas eller förbrukas i produktionsprocessen. Hit räknas inte den förbrukning av fasta tillgångar vars användning förs som kapitalförslitning

Begrepp	Innebörd
Försörjningsbalans 29	Försörjningsbalansen i nationalräkenskaperna är en sammanställning som visar dels tillgången (som ett flöde, ej ett bestånd) på varor och tjänster i ett land under en tidsperiod, dels användningen av dessa varor och tjänster. Komponenterna är BNP och import på tillgångssidan och konsumtionsinvesteringar och export på användningssidan. Summa tillgång och summa användning blir definitions- mässigt lika.
Förädlingsvärde 27, 35	En sektors/branschs förädlingsvärde är dess produktionsvärde minus dess förbrukning. Summan av samtliga sektorer/branschers förädlingsvärde med tillägg för nettot av produktionsskatter och produktionssubventioner utgör BNP till marknadspris.
Generella bidrag 99	De statliga bidrag som kommunerna och landstingen disponerar efter eget gottfinnande.
Hushållens ideella organisationer (HIO) 21, 126, 127	Hushållens ideella organisationer består av ideella organisationer som betjänar hushåll. Deras huvudsakliga inkomster kommer från frivilliga bidrag eller från den offentliga sektorn. Därtill kan inkomster komma från tillfälliga försäljningar och kapital. Exempel på HIO är idrottsföreningar, fackföreningar och religiösa samfund.
Individuella nyttigheter 23	Enskilda personer kan utnyttja tjänsterna. Avser bland annat utbildning, barn- och äldreomsorg samt hälso- och sjukvård.
Inkomstbasbelopp	Regeringen ska för varje år fastställa ett inkomstbasbelopp som räknas om med hänsyn till förändringen i inkomstindex enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (LIP), första avd 1 kap 6 §. SFS 2002:778.
Juridiska personer 57	Juridiska personer är sådana rättsobjekt som inte är fysiska personer. Som juridiska personer betecknas bland annat aktiebolag, handelsbolag, föreningar och stiftelser.

Begrepp	Innebörd
Kapitalförslitning 28, 70, 74	Kapitalförslitning motsvarar värdet av de fasta tillgångar som har förbrukats under den aktuella perioden till följd av normal användning och förutsebar föråldring, inklusive en avsättning av förlust av materiella fasta tillgångar genom oförutsedda skador vilka man kan försäkra sig emot. Kapitalförslitning värderas till återanskaffningspris.
Kollektiva nyttigheter 23	Alla kan utnyttja tjänsterna utan åtskillnad. Exempel på kollektiva nyttigheter är rättsväsende och polis.
Kommunala myndigheter	Hit räknas primärkommuner, landsting, kommunalförbund, gemensamma nämnder.
Konsolidera 24, 40, 41, 44, 46, 48, 52, 54, 66, 81, 82, 120, 141	Vid beräkning av exempelvis finansiellt sparande inom offentlig sektor exkluderas de mellanhanden som de olika delsektorerna har med varandra.
Konsoliderade offentlig sektorn 54, 66	Innebär att penningströmmar mellan olika delsektorer i sektorn rensats bort.
Konsolideringsprogrammet 45	Konsolideringsprogrammet presenterades hösten 1994, omfattande en förstärkning av det offentliga sparandet. Det genomfördes successivt mellan 1995 och 1998.
Konsumtion 11, 13, 27, 29, 30, 32, 33, 36, 49, 56, 65, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 76, 133, 134, 135, 136, 138, 158, 164, 172	Konsumtionsutgifter består av inhemska institutionella enheters utgifter för varor och tjänster. Konsumtionsutgifter kan förekomma både inom landet och utomlands.
Läkemedelsförmån 69, 112	Enligt lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. omfattas vissa läkemedel av den kostnadsreducering (även kallad läkemedelsrabatt) som utgör ett skydd mot höga kostnader för konsumenten. Beslut om vilka läkemedel som ingår i förmånen fattas av Läkemedelsförmånsnämnden.

Begrepp	Innebörd
Marginal till utgiftstaket 44	Skillnaden mellan utgiftstaket och de så kallade takbegränsade utgifterna.
Nettokostnad (landsting) 110, 111, 117	Samtliga kostnader med avdrag för samtliga intäkter. Med detta avses den kostnad som landstingen ska finansiera med skatter, generella statsbidrag och finansnetto. Det innebär att kostnader för verksamhet som landstinget producerat till andra än den egna befolkningen samt patientavgifter räknats av.
Nominellt värde 47	Beteckning för mått som inte tar hänsyn till prisnivåns förändring. En annan benämning för nominellt värde är värde i löpande pris.
Pensionsgrundande belopp 90	Pensionsgrundande belopp är det belopp som ger pensionsrätter men som inte grundas på den faktiska inkomsten. Pensionsavgiften betalas då av staten. Pensionsgrundande belopp kan man bland annat få för år med små barn, sjukersättning eller aktivitetsersättning, pliktjänstgöring och högre studier.
Pensionsgrundande inkomster 90	Till pensionsgrundande inkomster räknas inkomster från anställning, inkomster från näringsverksamhet samt inkomster från socialförsäkringen t.ex. sjukpenning, föräldrapenning och arbetslöshetsersättning.
Produktion 28, 70, 73, 156	Produktion benämns i nationalräkenskaperna även produktionsvärde. I NR mäts den offentliga sektorns produktion från kostnadssidan genom en summering av utbetalda löner, kollektiva avgifter och kapitalförslitning.
Produktionsskatter 13, 54, 55	Övriga produktionsskatter består av alla skatter som ett företag åläggs som följd av deras produktionsaktiviteter, oberoende av kvantiteten eller värdet av de producerade eller sålda varorna och tjänsterna (ENS § 4.22).

Begrepp	Innebörd
Produktskatter 54	Skatter som man är skyldig att betala per enhet av en vara eller tjänst som produceras eller ingår i en transaktion (ENS § 4.16). Importtullar, energiskatter och moms är exempel på produktskatter.
Riksgäldskontoret 38	Statens finansförvaltning under Finansdepartementet vars huvuduppgifter är att vara statens internbank, förvalta statsskulden samt ge statliga garantier och lån.
Sociala avgifter 12, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 131, 132	Består till störst del av arbetsgivarens obligatoriska faktiska kollektiva avgifter t.ex. sjukförsäkringsavgift, allmän pensionsavgift, arbetsmarknadsavgift samt föräldraförsäkringsavgift.
Sociala naturaförmåner 69, 70, 72	De sociala naturaförmåner benämndes tidigare direktkonsumtion och består av varor och tjänster som kommer hushållen tillgodo och som produceras av marknadsproducenter. Exempel på sociala naturaförmåner är vårdavtal, rehabilitering, tandvård.
Socialförsäkringssektorn 19, 60	En tidigare benämning i NR på ålderspensionssystemet. Socialförsäkringssektorn utgörs från och med verksamhetsåret 1998 enbart av AP-fonderna.
Stabilitets- och tillväxtpakten 23, 46	EU-fördrag som anger att medlemsstaternas statskuld får uppgå till högst 60 procent av BNP och att deras budgetunderskott får uppgå till högst 3 procent av BNP.
Statsbudgeten 12, 17, 22, 37, 38, 39, 40, 44, 49, 51, 52, 57, 64, 65, 82, 89, 138, 139, 158, 159, 165	Statsbudgeten är regeringens förslag till budget som läggs fram i två steg till riksdagen. Det första steget är i vårpropositionen, som innehåller riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Det andra steget är budgetpropositionen, som lämnas i september och innehåller förslag om hur statens medel ska fördelas till olika ändamål och beräkningar av statsinkomsterna för nästa år.
Statsbudgetens saldo 39	Statens inkomster minus statens utgifter. Statsbudgetens saldo speglar statens lånebehov. Ett budgetöverskott innebär att staten kan betala av på statskulden, ett underskott att staten måste låna pengar.

Begrepp	Innebörd
Sysselsatta 11, 14, 26, 27, 30, 31, 32, 119, 123, 129, 156, 160	Antalet sysselsatta redovisas i ett flertal källor, med olika mätmetoder och definitioner. Nationalräkenskaperna använder Arbetskraftsundersökningarna (AKU) som källa för att mäta totalt antal sysselsatta, men använder andra källor för att göra fördelningar per sektor och bransch. NR gör vissa tillägg till AKU, t.ex. för personer under 16 år och över 64 år (som inte ingår i AKU). NR skall liksom AKU mäta antal sysselsatta, dvs. inte omräknat till heltids-personer. Den Registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS, mäter också antalet sysselsatta. Här är mätperioden november månad, medan den i AKU är en mätvecka varje månad.
Takbegränsade utgifter 43	Utgifterna under utgiftstaket omfattar statsbudgetens och ålderspensionssystemets utgifter. I utgifterna ingår anslagna medel men också utnyttjande av sparade medel från föregående år. Utgiftsområde 26 (statsskuldräntor m.m.) ingår inte i de takbegränsade utgifterna.
Taxering 38, 57	Inom skatterätten fastställelse av underlaget för uttag av en skatt eller avgift.
Transferering 13, 23, 32, 34, 36, 54, 65, 66, 76, 77, 78, 79, 82, 146, 147, 160, 162	Ensidiga betalningar från en enhet till en annan. Som regel krävs ingen bestämd motprestation.
Utgiftstak 12, 37, 43, 44, 89	Maximal nivå för de statliga utgifterna. Utgiftstaken, beslutas av riksdagen, bestäms normalt 3 år i förväg.
Valutaskuld 42	Statens upplåning i utländsk valuta.

Offentlig ekonomi 2009

ger en översikt över den offentliga sektorns ekonomi och verksamheter från ett makroekonomiskt perspektiv. I diagram och text visas utvecklingen i termer av inkomster och utgifter av olika slag för sektorn och dess delar – den statliga sektorn, den kommunala sektorn och ålderspensionssystemet. Vidare ingår olika mått på den offentliga sektorns storlek samt jämförelser av sektorns storlek i Sverige och övriga länder i EU och OECD.

I boken redogörs också för den offentliga sektorns ansvar och styrning samt statsbudgetens roll i den ekonomiska politiken. Statsskulden och hur Sveriges finansiella sparande beräknas enligt Maastricht-fördraget beskrivs.

Dessutom finns mer utförliga beskrivningar av transfereringarna till hushållen samt kostnader för, och omfattning av, de stora offentliga tjänsterna inom utbildning, vård och omsorg.

Boken innehåller också en beskrivning av de olika källor som använts för statistiksammanställningarna samt ett antal tabeller med grundläggande statistik.

Offentlig ekonomi 2009 är en fakta-redovisning som vänder sig till alla som är intresserade av ekonomi och samhällsfrågor.

ISSN 1654-1227 (online)

ISSN 1653-5057 (print)

ISBN 978-91-618-1476-3 (print)

All officiell statistik finns på: **www.scb.se**

Kundservice: tfn 08-506 948 01

All official statistics can be found at: **www.scb.se**

Customer service, phone +46 8 506 948 01